

Flacăra

SĂPTĂMINAL EDITAT DE FRONTUL UNITĂȚII SOCIALISTE

Locuri și destine sub zodia libertății

A fi miner, în Gorj

● Cum se naște un muncitor

Acum niște ani, chemarea „există cărbune!” (ca altădată: „există aur!”) a străbătut ca fulgerul văzduhul Gorjului, aducând noi speranțe de muncă și de viață până și în așezările cele mai depărtate. Mii și mii de țărani s-au îndreptat către minele Motruului, ale Rovinariilor, mai apoi ale Jițului. Mii și mii de destine, ieri de țărani, azi de mineri, fiecare cu o anume

culoare expresivă — nu știi pe care să-l alegi! — s-au adunat într-un unic, uriaș tumult de energie, cel care fertilizează Gorjul industrial, dând sunet plin istoriei sale contemporane.

Astăzi, în Gorj, la 1000 de oameni sînt 300 de oameni ai muncii. Dintre ei, foarte mulți sînt mineri. E o cifră ce ia temperatura înaltă a unui ținut în explozivă dezvoltare, la concurență cu zone de îndelungată tradiție industrială.

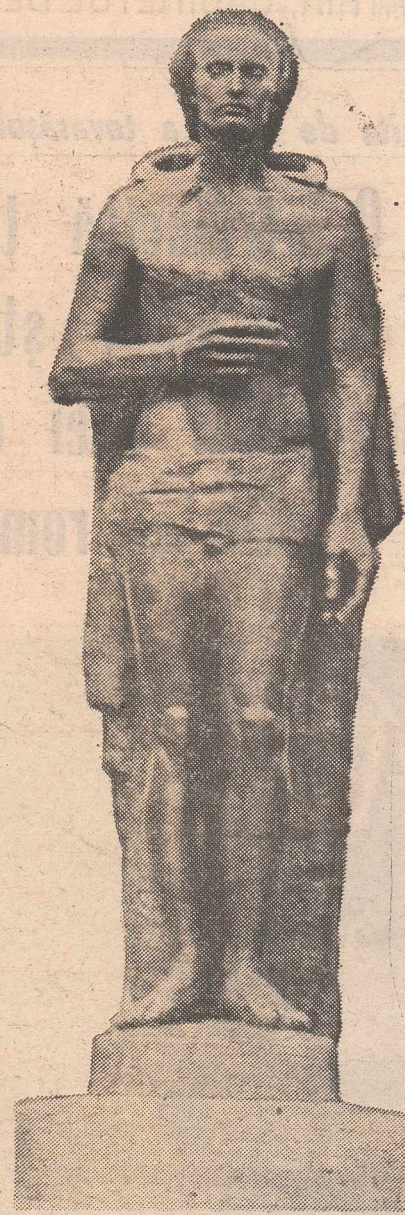
Dar minerii, ne spune ing. Vasile Ogherlaci, directorul general al Combinatului minier „Oltenia”, cu sediul la Rovinari, se

nasc greu. Sînt încă probleme cu recrutarea cadrelor (anual, industriei carbonifere a Gorjului i-ar trebui cam 5000 de noi muncitori!), sînt încă probleme cu calificarea, cu disciplina, cu educația, cu fluctuația, sînt, în același timp, o seamă de probleme sociale, nu mai puțin acute, nu mai puțin somative, nu mai puțin decisive pentru formarea, stabilizarea și întărirea detașamentului minieresc al Gorjului. Peste 70 la sută din zecile de mii de lucrători ai cărbunelui gorjenesc sînt navetiști. Orașului Motru îi vor urma, în viitor, încă trei (orașele Rovinari, Mătă-sari și Trestioara), care vor oferi vieții omului ceea ce azi îi oferă doar munca, adică un cadru stabil, pus la punct, dotat cu toate subtilitățile tehnicii. Dar pînă atunci...

Anul trecut minerii Gorjului au livrat țării 15 milioane de tone de cărbune. (N-a fost prea mult, ni se spune, a fost, de fapt, chiar prea puțin în raport cu cerințele planului, cu posibilitățile existente.) Anul acesta ei vor livra 30 de milioane de tone. În cincinalul viitor, cifra se va dubla. Aceste ritmuri fierbinți, aceste amețitoare ritmuri care așază Gorjul în prima linie a bătăliei pentru cărbune, în prima linie a efortului național pentru energie, sînt — și vor fi — opera unei singure generații, una din cele mai tinere generații de muncitori ale acestei țări. Alegînd din această generație — compusă din zeci de mii de pasionați, de febrili

(Continuare în pag. 12—13)

ILIE PURCARU ■

Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie,
Țara mea de glorie, țara mea de dor?
Brațele nervoase, arma de tărie,
La trecutu-ți mare, mare viitor!

„PURURI TINAR, ÎNFAȘURAT ÎN MANTA-MI”

Citiți în paginile 16 și 17 o anchetă despre modul în care se reflectă în conștiința oamenilor de azi Eminescu și opera sa

● În pagina 22:

**Securitatea europeană —
permanență a politicii
externe a României (I)**

de DUMITRU ANINOIU ■

Drum bun, în vacanța mare! Fotografie de AUREL MIHAÏLOPOL ■

Laboratorul marilor recolte

La Fundulea

se procedează inginereste:

se proiectează plante

Ne aflăm într-unul din punctele-cheie ale cercetării științifice în agricultură, la Institutul de cercetări pentru cereale și plante tehnice Fundulea, cel mai mare centru cu acest profil din țară, iar dumneavoastră, interlocutorii noștri, prin realizările și experiența dumneavoastră și mai cu seamă prin ecoul în producție al acestei activități, însumați un potențial impresionant. În jurul aceleiași mese se află trei doctori docenți — Neculai Hurdac, șeful colectivului de fiziologie, Paul Varga, șeful colectivului de ameliorare a plantelor furajere și al colectivului de conservare a resurselor vegetale, Viorel Alexandru Vrânceanu, șeful laboratorului de genetică, precum și secretarul științific al institutului, inginerul Nicolae Eustațiu, șeful colectivului de biologie și de control al semintelor. De modul în care se desfășoară munca în aceste sectoare aici, la Fundulea, depinde, într-o măsură defel neînsemnată, piinea noastră. Care este, în momentul de față, punctul nodal al cercetărilor și care sînt interferențele cu practica?

(Continuare în pag. 8)
LIONEL NIȚESCU ■

Din nou despre cătina albă

Dacă ar fi să transcriem din nou, chiar și succint, doar citeva din zecile de mărturii ale celor care au beneficiat de miraculoasa putere de vindecare a cătinei albe, n-am face nimic altceva decît am repeta cel de-al doilea articol pe care revista noastră l-a publicat cu intenția de a oferi o idee asupra ariei foarte largi pe care o acoperă, terapeutic, farmoasa plantă. Cu alte cuvinte, fără să irosim spațiul tipografic, ne mulțumim deocamdată cu argumentele publicate, argumente care, adăugate primului articol, au convins pe toată lumea că ne aflăm nu în fața unui medicament universal, bun pentru toate bolile, ci în fața unui adevărat tezaur farmaceutic natural, tezaur care în alte țări, unele importînd substanțiale cantități de materie primă chiar de la noi, este valorificat superior. Mai mult decît atît, după ce exportăm tona de cătina albă cu o oarecare sumă, o cumpărăm gata preparată, ca medicamente, la prețuri de aproape 10 ori mai mari. În legătură cu această problemă, inclusiv cu faptul că doar munții noștri, Carpații, și o parte a Alpiilor dispun de cătina albă, ar mai fi multe de spus, multe de consemnat, după cum nu lipsit de importanță ar fi și faptul că în unele țări s-a trecut la selecționarea arbustului de cătina și la răspîndirea sa în zone supravegheate și supuse cercetării. Oare de ce atîta interes pentru un banal arbust cum e cătina?! Așa cum spuneam, în linii mari și, conside-

răm noi, suficiente au răspuns cele două articole de pînă acum.

Să facem o cuvenită paranteză și să notăm că în decurs de numai trei săptămîni pe adresa profesorului univ. dr. Ion Brad au sosit peste 500 de scrisori, că telefonul n-a încetat o clipă să sune, aceeași soartă avînd-o și telefoanele redacției noastre. Esența convorbirilor sau a scrisorilor nu este decît una singură: de unde se pot procura miraculosul ulei și pulberea de cătina albă?

Ei bine, acestor două întrebări trebuie să le răspundem, cu un regret subînțeles, că deocamdată industria noastră farmaceutică nu a trecut la fabricarea lor. Cu atît mai mult ne surprinde această situație cu cît cătina albă n-a început să fie studiată de ieri, de altăieri, ci încă de acum aproape 25 de ani, iar problema în sine a fost și este de mult cunoscută, aflîndu-se în continuare sub tirul mai mult sau mai puțin intens al unor amănunțite cercetări.

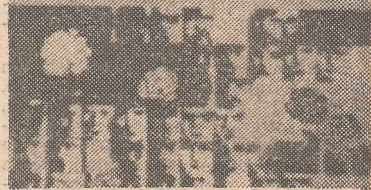
Iată, se poate face dovada certă că intenții există, intenții din cele mai bune. Reproducem deci din adresa cu numărul 19127 din 24 mai 1978, emisă de Centrala industrială de medicamente, cosmetice, coloranți și lacuri: „Către Universitatea Craiova, Facultatea de științe naturale, tovarășului prof. univ. dr. Ion Brad — Urmare a discuțiilor purtate cu dv. la Centrala industrială de medicamente, cosmetice, coloranți și lacuri, în legătură cu posibilitățile de valorificare a cătinei albe (Hippophae rhamnoides), cit și după studierea materialelor informative pe care ați avut amabilitatea a ni le

(Continuare în pag. 9)

VICTOR NIȚA ■

Fănuș Neagu

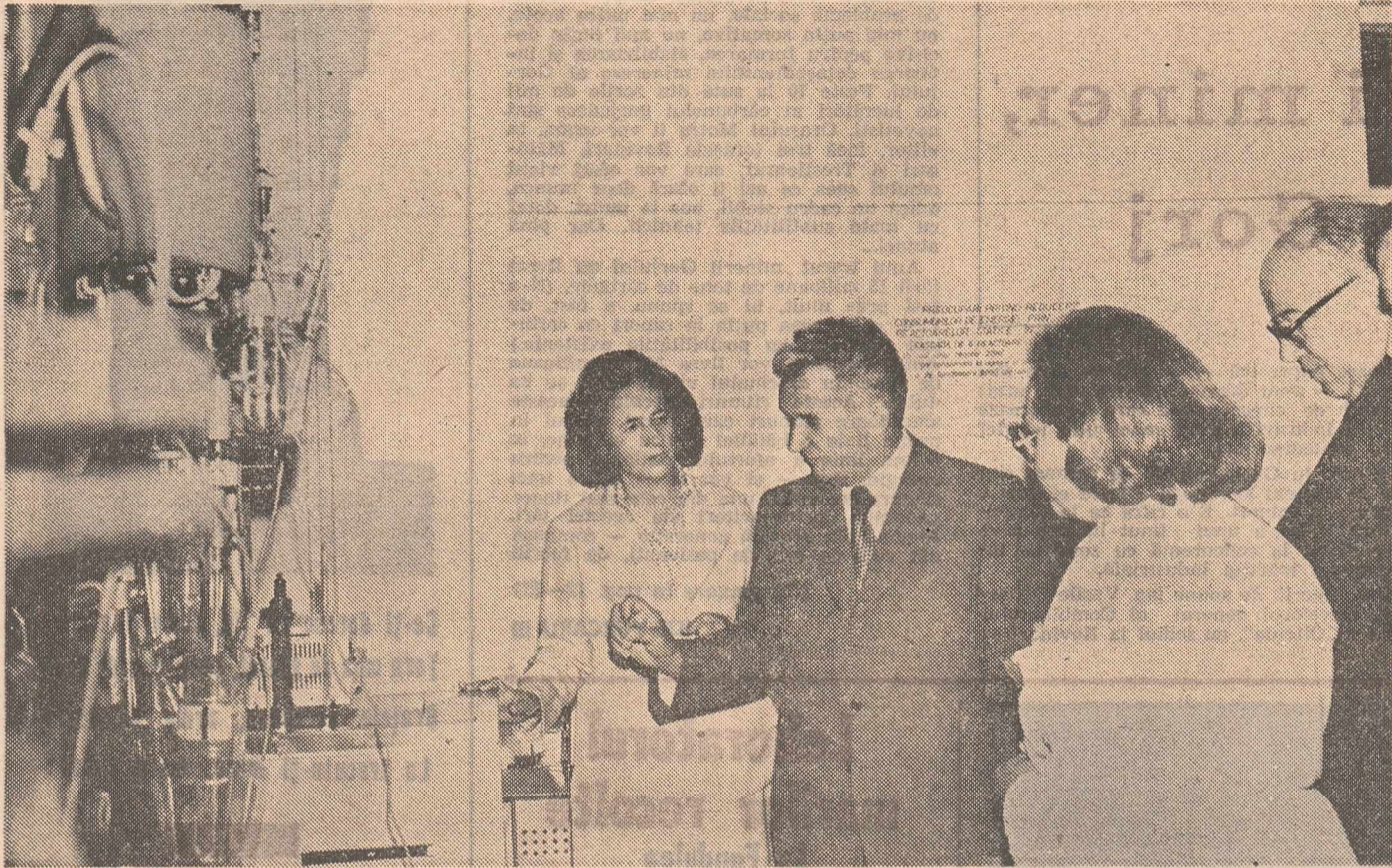
CARTEA CU PRIETENI

Astăzi, la ora 18, la Librăria „Mihail Sadoveanu” din Capitală, scriitorul Fănuș Neagu prezintă cititorilor săi Cartea cu prieteni despre care autorul susține că va fi continuată, prietenii fiind inepuizabile: „Cartea cu prieteni vine din copilărie și merge spre miracolele verii și frunzele toamnei și s-ar vrea să fie și ninsoare și început de viscol”.

Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în institute de cercetări științifice

O strălucită trecere în revistă a potențialului cercetărilor științifice și tehnologiei românești, începutul unei etape calitativ nouă în contribuția științei românești la dezvoltarea societății

Recenta întâlnire a secretarului general al partidului cu oamenii de știință, cu specialiștii, cu cercetătorii și tehnologii din ramurile de bază ale economiei reprezintă o nouă și statornică dovadă a grijii și sprijinului permanent pe care conducerea partidului și statului, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu, le acordă științei și tehnologiei românești, cărora le-au încredințat sarcina de mare răspundere de a asigura afirmarea deplină a revoluției tehnico-științifice în economia și viața națiunii socialiste. Fructuosul dialog de lucru purtat de președintele României cu oamenii de știință din institutele vizitate evidențiază, totodată, aprecierea pe care partidul nostru o dă științei ca factor primordial al progresului contemporan.

În timpul vizitei, oamenii de știință au reafirmat aprecierea lor deosebită față de contribuția determinantă pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu a adus-o, printr-o concepție nouă, integratoare și mobilizatoare, la consolidarea temeliei științei și tehnicii românești, atribuindu-i funcții fundamentale în opera de progres economic și civilizație.

Având un pronunțat caracter de lucru, vizita în institutele de cercetare, dialogul fertil cu oamenii de știință au reliefat aportul substanțial pe care cercetarea științifică și tehnologică, toți slujitorii acestui vital sector al dezvoltării economico-sociale îl aduc, sub conducerea nemijlocită a organizațiilor de partid, pentru îndeplinirea riguroasă, în termenii exactați ai noilor indicatori economici, a istoricelor obiective adoptate de Congresul al XI-lea și Conferința Națională ale partidului. Mărturie stau împlinirile de prestigiu ale cercetării științifice și tehnologiei, care au deschis calea integrării active a României în diviziunea internațională a muncii, contribuției ei înalte și efective la progresul științei contemporane.

La Institutul Central de Chimie

Unitate reprezentativă pentru toate colectivele de cercetare și inginerie tehnologică, Institutul Central de Chimie, sub conducerea și îndrumarea de înaltă autoritate științifică a tovarășei academiciene doctor inginer Elena Ceaușescu, este promotorul integrator și autorizat al tuturor succesorilor chimiei românești, al prestigiuului internațional de care se bucură produsele acestei industrii pe piața mondială. Despre ceea ce reprezintă în cercetarea științifică și tehnologia românească, în întreaga dezvoltare a României, acest bastion al cunoașterii și creativității vorbește de la sine rezultatele obținute: 86 la sută din volumul de investiții al industriei chimice se asigură cu tehnologii elaborate pe concepție românească; aplicarea lor înseamnă 30 de miliarde lei. Prin asimilarea a peste 1.900 de produse noi s-au obținut economii de aproximativ 1.500 de milioane lei valută, și vorbește deopotrivă obiectivele de cercetare, din care le amintim pe cele din domeniul rea-

lizării de noi surse de energie: stocarea energiei solare cu ajutorul sărurilor topite, conversia energiei solare în energie electrică și chimică, obținerea hidrogenului energetic cu ajutorul unor tehnologii cu consumuri scăzute de combustibil, noi surse electrochimice, obținerea luminoforilor — substanțe care reduc până la 60 la sută consumul de energie electrică la iluminatul cu tuburi fluorescente și becuri cu vaporii de mercur, programul de valorificare a bioxidului de carbon, sursă importantă de materii prime pentru chimie, care se află în zăcăminte în amestec cu gaze naturale, sau se regăsește ca produs secundar la fabricarea amoniacului.

Pe platoul din fața Institutului Central de Chimie, tovarășul Nicolae Ceaușescu vizitează o expoziție care sintetizează preocupări, realizări și perspective în domeniul cercetării, dezvoltării și valorificării de noi surse de energie până în 1990 și orientările principale până în anul 2000, program elaborat în concepția indicată de secretarul general al partidului. În fața panourilor și a graficelor, specialiștii expun realizări și orientări privind cercetarea și valorificarea de noi surse și tehnologii energetice, cum sînt energia geoter-

mică, solară, a vîntului, recuperarea energiei din deșeurile urbane și agricole, din procese industriale de producție.

Sînt prezentate, de asemenea, modele și prototipuri de mașini, instalații și echipamente, progrese recente în fizica ionilor grei — cercetări cu mari perspective aplicative în domeniul energetic, ca și unele rezultate obținute în conversia magnetohidrodinamică a căldurii energeticii hidrogenului, tehnicii frigului (criogenia), noi procese fundamentale în domeniul bioenergeticii ș.a.

Cadrele de conducere din institut îl informează pe secretarul general al partidului că paralel cu preocuparea pentru valorificarea superioară a bazei de materii prime, lărgirea nomenclatorului de produse și ridicarea calității, a gradului lor de competitivitate, specialiștii celor 27 de unități componente și-au propus ca obiectiv prioritar în etapa actuală reducerea consumului de materii prime, combustibil și energie electrică în industria chimică, prin elaborarea unor noi tehnologii, perfecționarea celor existente, re proiectarea unora din instalațiile existente cu consumuri ridicate. Edificațiile în acest sens sînt cercetările incluse în planul pe acest an prin a căror aplicare, în cincinalul următor, se va obține reducerea consumurilor cu circa 3,5 milioane tone combustibil convențional pe an.

Secretarul general al partidului a avut posibilitatea să ia cunoștință nemijlocită de succesele cercetătorilor în domeniul elastomerilor. Întreg acest program de cercetare a fost conceput și dezvoltat de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu care coordonează direct activitatea de cercetare în domeniul elastomerilor. În urma studiilor s-a extins gama de elastomeri, în momentul de față aflîndu-se în producție industrială, pe bază de procedee originale, două tipuri de cauciuci — cel poliizoprenic utilizat ca înlocuitor al celui natural pentru fabricarea anvelopelor și articolelor tehnice, obținut din benzina de piroliză, precum și cauciucul terpolimer, folosit în domeniul articolelor tehnice și bunurilor de consum. În stadiu avansat de realizare se află, la Combinatul petrochimic de la Brazi, instalația de cauciuc polibutadienic, produs cu rezistență mare la abraziune, superior cauciucului natural ce va fi folosit la banda de rulare a anvelopelor. În planul de cercetare sînt incluse alte două noi tipuri de cauciuc între care și cel care se prelucurează după tehnologia maselor plastice,

ION CRISTIAN ■

La Institutul central de biologie

Aici au fost analizate cu multă atenție rezultatele cercetărilor fundamentale și aplicative în domeniul agriculturii: ameliorarea plantelor cultivate pentru crearea de noi soiuri, cu calități superioare (au fost relevate o serie de experimente și tehnologii care s-au dovedit a fi deosebit de eficiente, ducînd la sporuri de producție între 8 și 35 la sută, precum și la o scurtare cu circa 14 zile a perioadei de vegetație), combaterea dăunătorilor prin metode biologice în vederea eliminării insecticidelor și înlăturării poluării chimice, folosirea metodelor biologice în vederea stimulării creșterii animalelor. S-a analizat apoi o altă sferă de aplicabilitate a biologiei: participarea la programele energetice ale țării prin obținerea metanului, hidrogenului, biogazului și alcoolilor cu ajutorul metodelor biologice. O atenție deosebită a fost acordată lărgirii cercetărilor care se referă la folosirea microorganismelor în recuperarea țiteiului din zăcăminte, combaterea colmatării și coroziunii și obținerea de cărbune cu un procent redus de sulf. Se estimează că prin folosirea acestor metode se va ajunge la stimularea eliberării țiteiului din zăcăminte, problema ce preocupă cercetarea pe plan mondial, știindu-se că în prezent aproape 70 la sută din zăcăminte rămîn neexploatate.

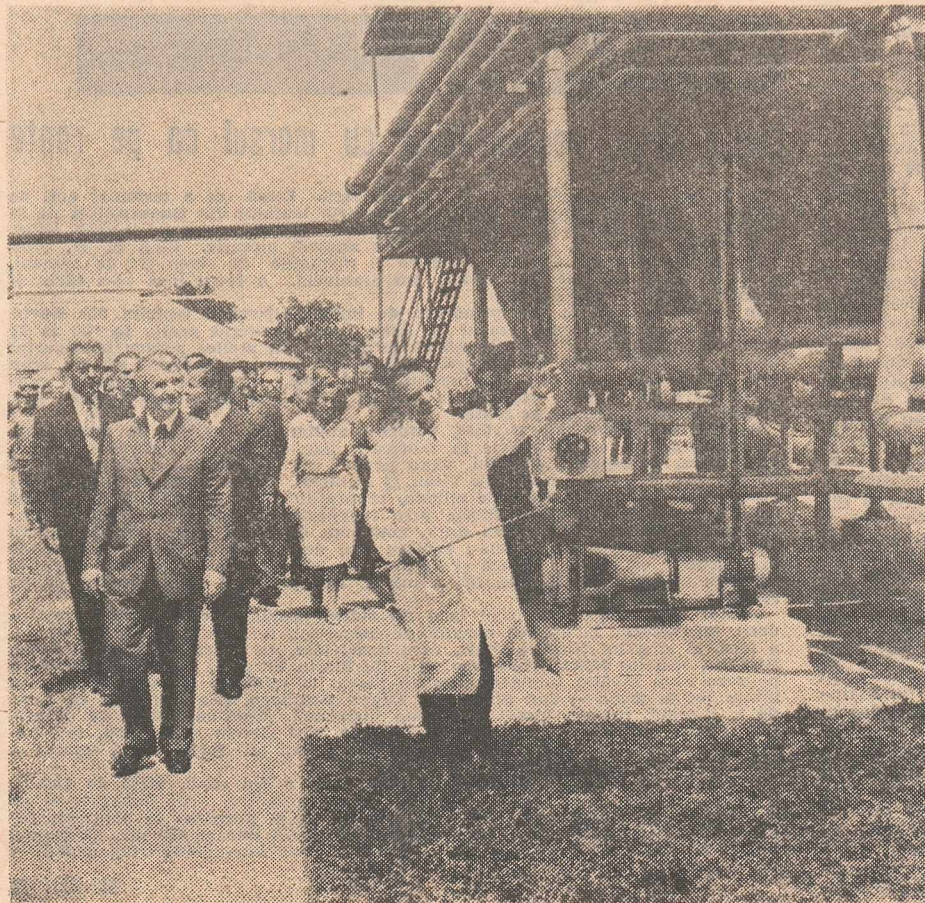
La expoziția unităților de cercetare din domeniul construcțiilor de mașini

În continuarea vizitei, tovarășul Nicolae Ceaușescu se oprește la expoziția unităților de cercetare din domeniul construcțiilor de mașini. Sînt prezentate rezultatele obținute pe linia dezvoltării cercetării în corelare strînsă cu nevoile producției relevîndu-se cu deosebire succesele dobîndite în direcția reducerii adausurilor de prelucrare, prin extinderea procedeelor moderne de turnare și forjare ceea ce conduce la obținerea unui indice ridicat de utilizare a metalului, în folosirea automatizării flexibile în procesul de fabricație, în aplicarea unor metode în sfera controlului de calitate, asigurîndu-se creșterea continuă a preciziei în fabricarea produselor, în crearea de noi mașini și utilaje, cu calități tehnice superioare, cu o greutate mai mică și un consum redus de combustibil cum sînt instalațiile pentru forajul petrolier cu acționare electrică, în împlinirea programului de dieselizare a motoarelor pentru autoturisme, autoutilitare și autovehicule. Expoziția cuprinde, de asemenea, o selecție de aparate electronice, destinate direct proceselor tehnologice, cum sînt instalațiile de control activ pentru mașinile-unelte, ce vor echipa liniile de fabricație a autoturismului „Oltcit” etc.

La stațiunea pilot de la Periș, pentru producerea biogazului

Ultima dintre unitățile vizitate, stațiunea pilot pentru producerea biogazului de la Periș, oferă secretarului general al partidului prilejul de a cunoaște la fața locului activitatea muncitorilor și cercetătorilor care au experimentat și pus în funcțiune prima unitate din țară care asigură valorificarea superioară a dejectelor animale în scopuri energetice. Gazdele expun programul de construcție a noi stații în complexele zootehnice, care, pînă în 1985, urmează să producă o cantitate de biogaz echivalent cu 36.000 tone combustibil convențional. Secretarul general al partidului subliniază necesitatea intensificării preocupărilor pentru producerea biogazului.

În atmosfera caldă, entuziastă, în care s-a desfășurat întreaga vizită, secretarul general al partidului, ceilalți tovarăși din conducerea partidului și statului primesc ovațiile miilor de oameni ai muncii, semn al dragostei și prețuirii pe care întregul nostru popor le nutrește față de conducătorul iubit al partidului și al țării, față de politica partidului pe care o împlinesc cu abnegație și conștiința demersului istoric la care sînt chemați să participe în folosul națiunii române, al păcii și progresului în lume.

Plenara Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie

● Plenara C.N.Ș.T. a primit cu vii și puternice aplauze și cu profundă satisfacție hotărârea conducerii partidului de a o numi pe tovarăsa academician doctorescu inginer Elena Ceaușescu președinte al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie. În expunerea de motive, tovarășul Gheorghe Oprea, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim vice-prim-ministru al guvernului, a spus: „După cum vă este cunoscut, recent, din inițiativa secretarului general al partidului nostru, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, Comitetul Politic Executiv al Comitetului Central a adoptat un ansamblu de măsuri de o deosebită însemnătate privind îmbunătățirea organizării și funcționării Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie — ca organ de partid și de stat cu caracter deliberativ și larg reprezentativ — în conformitate cu obiectivele de importanță fundamentală și sarcinile majore prioritare stabilite de Programul partidului cu privire la afirmarea plenară a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile vieții economico-sociale din patria noastră.

Complexul de măsuri adoptat — care atestă importanța deosebită acordată de conducerea partidului, personal de tovarășul Nicolae Ceaușescu, științei românești, dezvoltării acesteia în perspectiva înaltelor cerințe ale edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, precum și grija pentru perfecționarea structurilor organizatorice și de conducere ale cercetării științifice — asigură creșterea substanțială a rolului Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie în împlinirea neabătută a politicii partidului și statului în domeniul științei și tehnologiei.

În concepția conducerii superioare de partid, Consiliului Național îi revin răspunderi de seamă în coordonarea întregii activități de cercetare științifică și tehnologică, în intensificarea eforturilor creatoare ale oamenilor de știință din țara noastră, ale cadrelor tehnico-ingineresti, a gândirii noi a oamenilor muncii din toate domeniile în direcția dezvoltării mai accentuate a creației științifice originale, a creșterii aportului științei românești la progresul mondial al științei și tehnologiei.

Având în vedere rolul deosebit de important conferit Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie în împlinirea politicii partidului și statului nostru în domeniul științei și tehnologiei, precum și obiectivele și sarcinile de mare însemnătate puse de societatea noastră în etapa actuală în fața cercetării științifice românești, ca președinte al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie și președinte al Consiliului este desemnată tovarăsa academician doctorescu inginer Elena Ceaușescu, membru al Comitetului Politic Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român.

Desprindem în acest moment cu consecințe benefice pentru dezvoltarea științei și tehnologiei românești, pentru întreaga desfășurare a revoluției tehnico-științifice, pentru progresul României, o dublă semnificație. El reprezintă recunoașterea strălucitelor merite cucerite pînă în prezent de tovarăsa Elena Ceaușescu în munca de perfecționare, conducere și îndrumare a activității de creație tehnico-științifică din țara noastră, o consacrare firească a contribuției sale excepționale ca eminent om de știință, devotat partidului și țării, ca savant de renume mondial, ca om politic și revoluționar de frunte, promotorul cel mai fidel al generoasei concepții umaniste a tovarășului Nicolae Ceaușescu, privind legarea științei de viață, modernizarea economiei românești, fundamentarea științifică a mersului accelerat al țării pe drumul progresului și civilizației. Totodată, hotărârea conducerii partidului de a se încredința îndrumarea și conducerea directă a muncii de creație științifică și tehnică din România tovarășei Elena Ceaușescu reliefează pregnant aprecierea pe care partidul și statul nostru o dau științei ca forță de producție, ca factor primordial al progresului contemporan. Această fericită și fertilă întâlnire conferă sectorului vital al împlinirii revoluției tehnico-științifice o perspectivă clară a activității sale viitoare, îi sporește forța de influență și eficiență printr-o largă, democratică atragere a celor ce muncesc pe tărîmul științei și tehnologiei în munca de conducere politică și îndrumare profesională a cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic în țara noastră.

Noua concepție, științific fundamentată de secretarul general al partidului, privind sarcinile, funcționalitățile și structurile Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie pune într-o lumină clară, convingătoare etapa decisivă pe care națiunea română o străbate îndrumată și călăuzită de forța cea mai înaintată a societății, Partidul Comunist Român, în demersul revoluționar de a așeza România la înălțimea aspirațiilor ei seculare de progres și civilizație. Știința dobîndește astfel nu numai recunoașterea rolului său esențial, determinant în victoria revoluției socialiste, ci și instrumentele, cadrul de principii și organizatoric corespunzător. „Pentru realizarea tuturor acestor importante sarcini, privind dezvoltarea multilaterală a societății, arată în cuvîntul său tovarăsa Elena Ceaușescu, este necesar să fie intensificate și aprofundate cercetările fundamentale și de perspectivă în toate domeniile cunoașterii științifice, inclusiv în domeniul biologiei, matematicii, fizicii, care, în condițiile epocii noastre, au un rol primordial în înaintarea întregii omeniri pe calea progresului și civilizației.

Totodată, este necesar să fie intensificată cercetarea interdisciplinară pentru soluționarea, cu forțele unite ale cercetătorilor din mai multe specialități, a unor probleme științifice și tehnice cu un grad de complexitate mai ridicat.

În același timp, în spiritul întregii politici de pace și colaborare a partidului și statului nostru, va trebui să lărgim, în continuare, colaborarea și cooperarea cu institutele și unitățile de cercetare din țările socialiste, din celelalte țări ale lumii în scopul rezolvării unor probleme științifice și tehnice de interes comun.”

Într-o atmosferă de entuziasm, participanții la plenară au adoptat o telegramă adresată Comitetului Central al Partidului Comunist Român, secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în care se spune: „În numele tuturor celor pe care îi reprezentăm ne angajăm în fața partidului, în fața dumeavoastră, fiul cel mai iubit al poporului, ca în cinstea marilor evenimente ce vor avea loc în acest an, aniversarea a 35 de ani de la eliberare și Congresul al XII-lea al partidului, să ne sporim eforturile, să muncim cu mai mult elan și pasiune revoluționară, pentru a servi cit mai plenar patria socialistă și partidul, pentru ca știința și tehnologia națională să-și aducă o contribuție tot mai determinantă la triumful comunismului pe pămîntul României”.

C. NICOLAE ■

Cultul muncii, cultul valorii

Dumitru Stoian, căruia nu i-a lipsit mult

să nu fie ce e, adică sudor la secția cazangerie grea

N-a lipsit mult ca Dumitru Stoian să nu fie ce e, adică sudor în secția cazangerie grea a întreprinderii de utilaj tehnologic din Buzău. Născându-se ca mezin într-o familie numeroasă de țărani din comuna Caragele, ar fi trebuit, după obiceiul de atunci al locului și după dorința tatălui, multă vreme după aceea transformată în supărare, să rămână pe bătătură. Dar n-a rămas. Băietan fiind, s-a dus la meserie, după care, încheind profesionala, a mai umblat o vreme prin lume, pe la București, pe la Brașov și pe la Mizil. Apoi, simțind că la Buzău se întâmplă ceva, s-a tras spre casă. Când zice asta, are în vedere faptul că, prin anii aceia, orașul covrigilor și al zarzavaturilor tocmai se pregătea să descopere industria. După ce a descoperit-o, grație înțelepciunii politicii de a dezvolta omogen toate zonele țării, i-a prins gustul, cultivând-o cu o vocație și o frenezie aparte, dovedite de ritmul mediu anual, cu 5 procente mai mare în județul de baștină al comunistului Dumitru Stoian decât media pe țară, ea însăși impresionant de ridicată.

Când a venit aici, la ceea ce se prescurtează azi I.U.T., marcă stimată și cerută pe toate meridianele globului, din Iordania în R.D.G. și din Mexic în Pakistan, n-a găsit decât un atelier în care se reparau vagoane. Și, multă vreme, unitatea a rămas la fel, pe cit de harnică pe atit de restrinsă, ușor de parcurs dintr-un capăt în celălalt, cum zice, cu o singură gură de aer. Dacă azi întreprinderea numără de două ori mai mulți lucrători cîți oameni locuiesc în comuna natală a celui despre care scriem și dacă miine ea va deveni, pe temelii unei investiții de ordinul miliardelor, un redutabil combinat de utilaj greu, asta se datorează, în primul rînd, vizitelor de lucru ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Avînd țara drept cabinet de lucru, cel mai iubit fiu al poporului a vizitat, cu rîvnă și neoboseala ce-i caracterizează fiecare acțiune, întreprinderea în mai multe rînduri. Prima dată în 1972, ultima dată în 1976, pe baza indicațiilor sale prețioase o unitate de aparate de cale schimbîndu-și deopotrivă destinul și profilul, diversificîndu-și producția, modernizîndu-se și extinzîndu-se neîntrerupt, ajungînd în prezent să exporte coloane de rafinării, cazane uriașe pentru industria chimică, vase propan, schimbătoare de căldură, compensatori și așa mai departe. Aceste operații de modernizare și extindere sînt în curs, iar Dumitru Stoian, secretar adjunct de partid pe secție, e cit se poate de îndreptățit să viseze cu ochii deschiși, arătînd unde se va înălța forja, cum se va îmbogăți cazangeria cu o nouă hală, privind viitorul cu încredere și optimism.

Revenind la biografia lui, parte integrantă din biografia uzinei, să spunem că Dumitru Stoian a început cu sudura autogenă după care, împușînindu-l-se vederea la ochiul drept, a trecut la cea electrică. A învățat meserie de la Tudorache Andreescu, bărbat solid și la propriu și la figurat, adică și la fizic și la seriozitate. Ca să nu rămînă dator, a transmis mai departe cîteva din secretele sudurii, servind drept dascăl mai multor generații de meseriași. Pe unii dintre foștii săi elevi i-a uitat, dar pe Petre Ștefan și pe Marcel Alexandrescu nu, pentru că pe ei are ocazia să-i întâlnească zilnic, lucrînd cot la cot, cu aceeași destoinicie, deprinsă de la meșterul lor. Ce face, concret, Dumitru Stoian? Taie cu flacăra lui albăstruiie bucăți de metal din care alții, punînd cap la cap ceea ce specialiștii numesc virole, încheagă cazanele. Unele mai mici, altele mai mari, adevărați coloși de sute de tone, pe care trailere speciale le transportă tronson cu tronson, încet și cu precauție. Altfel zis, Dumitru Stoian debitează metal, urmînd cu precizie urma trasată cu cretă. Munca lui nu se arată, ni se pare limpede, nici poetică, nici spectaculoasă. Ea e mai degrabă migăloasă, obositoare prin repetare, lipsită de farmec. Cazangiu Dumitru Stoian, îi zicem așa pentru că toți oamenii din secție se consideră cazangii, indiferent de specializările lor, se face foc cînd aude asemenea păreri. Ar fi gata să piardă cu tine o întregă pauză de masă spre a te convinge că lucrurile nu stau așa și că meseria pe care o îndeplinește, cu pasiune și depășiri de plan, însemnate acum, în întîmpinarea marii sărbători de la 23 August, e cea mai captivantă de pe lume. Dacă-i pare rău de ceva, deși n-are decît puține motive de regret, crede că a muncit zdravăn și că satisfacțiile nu l-au ocolit, atunci îi pare rău că nici unul dintre copiii săi nu l-a urmat la meserie. Altfel, a depus, de vreo lună, bani pentru mașină, dar se teme de examenul de conducere, pe care intenționează să-l susțină în timpul concediului, drept pentru care va renunța, vara aceasta, la stațiunea sa preferată, numită Olănești.

Acesta e, în puține cuvinte, Dumitru Stoian căruia nu i-a lipsit mult să nu fie ce e, adică sudor în secția cazangerie grea a întreprinderii de utilaj tehnologic din Buzău.

L. OVIDIU ■

AUTOGRAFUL UNUI ARTIST ÎN MESERIE

Să pui suflet în tot ce faci

I s-a sugerat, în 1971, că ar fi nevoie de priceperea și de hărnicia sa, dobîndite la Codlea și la Vaslui, în noua fabrică din Nehoiu. Recunoaște că a stat pe gînduri o zi și-o noapte, după care a zis da, convins că omul se cîntărește mai ales după greutățile pe care le doboară. Azi, cînd beneficiarii interni și externi nu par deloc deranjați că mobila pe care o apreciază și o solicită provine dintr-o localitate absentă din multe hărți, Nehoiu fiind doar o comună, poate demonstra cu fapte că n-a greșit în alegerea aceea. A crescut aici, la jumătatea drumului dintre Buzău și Brașov, odată cu fabrica și odată cu oamenii ei, majoritatea lor pentru înția dată confrunțați cu industria, ajungînd un virtuoz în meserie, respectat și prețuit pentru dovezile de firecare și ale unei munci temeinice și perseverente.

La sectorul mașini 2, pregătire 2, maestrul Constantin Bălăsoiu are în subordine 40 de lucrători. I-a învățat și-i învață să șlefuiască și să coloreze mobila după rețete aflate în preajma perfecțiunii, dacă nu chiar a artei, după cum l-a învățat și-l învață să nu uite să pună suflet în tot ce face, meseria făcută fără suflet fiind, după o expresie ce-i aparține, ca barca fără iopeți! Mai are maestrul Constantin Bălăsoiu și 2 copii, pe Atena și pe Ștefan, încă elevi în clasele elementare. E mindru de notele și de evoluția lor, nutrînd speranța, rostită cu prudență, că Ștefan îi va călca pe urme, rămînînd în fabrică să ducă mai departe un nume și o mindrie.

Minerul Eleodor Stroescu are o ambiție: să-i dovedească greului că nu-i pasă de el și, apoi, să-l bată

Avea 18 ani, fără o lună, cînd a intrat prima oară sub pămînt. Fratele mai mare era deja miner — acum, e pe Valea Jiului. Dar nu el a fost cel care i-a înrîurit destinul lui Eleodor Stroescu, ci un inginer, Prox, sătean de-al lui, de prin părțile Severinului, din Budănești. „Avea omul ăsta o dragoste de subterană, cum n-am întîlnit la mulți” — își aminteste interlocutorul nostru, pe care l-am găsit gospodărînd alături de nevastă. „Cînd venea pe acasă, ne adunam toți, roată, în jurul lui, mai ales mai tinerii locului, ascultîndu-l povestind despre mină, despre minerii, despre minerit, încît aproape jumătate din oțtenii mei s-au porosit atunci spre mină. Mulți au plecat — vorbele inginerului, ziceau ei, sînt de poveste — parte însă am rămas, să rămăși am fost. Acum, după ce a trecut peste noi mai bine de un sfert de veac, după ce aici ne-am întemeiat familia, ne-am crescut copii, nimeni nu ne mai consideră mehedințeni, ci oameni de-al locului”.

I-am urmărit statornicirea, răsfoind un album de familie — la loc de cînte aflîndu-se fotografiile sărbătorești ale recordurilor de anul trecut. „Uite — ne spune — ce vedeți aici e bucuria. Eram la al doilea record — la timp de citeva luni după primul. Atinsesem 80 ml galerie dublă, realizînd, totodată, drumuri frumoase, trainice”. Știe a citi pe chipul omului acest miner îndrăgostit de drumurile lui subterane, ca pe vremuri, de fetișcana ce de atîta timp îi este nevastă. A observat imediat fugara umbră de neîncredere cu care-l ascultam. „Ați trecut și pe drumurile mele acolo, jos, în mină — ne spune — nu v-au plăcut?” (Erau trainice, e drept, își dădeau siguranța dăinuirii lor peste timp, dar erau colțoase, aspre, în nici un caz frumoase!) „Sînt frumoase, ascultați-mă pe mine! Dv. nu aveți ochi de miner”.

I-am pus, cu bună-știință, o întrebare naivă, al cărei răspuns îl primisem și pe viu, în mină: dacă e chiar atît de important ce fac ei, cei de la înaintare, acolo, sub pămînt. Nuanța de suspiciune față de importanța muncii lor l-a ațîțat — lucru pe care scontasem și noi — de aici, încolo, dovedindu-ne spusele. „Apoi, ca să înțelegeți care-i rostul unei brigăzi de înaintare, trebuie să știți că noi sîntem viitorul sectorului; adică, noi croim drum exploatareii cărbunelui, pe care pornesc, abia după aceea, cei din abataj. Și să mai știți că drumul ăsta nu se face, așa, cît al bate din palme, ci din greu — în condiții normale de lucru facem cam 2 ml pe zi de astfel de cafe în inima pămîntului; în condiții de

record, pe care-l pregătim cu migală, ajungem și la 4 ml pe zi”. „Ce-nseamnă să pregătești un record?” — l-am întrebat. „E ca un fel de examen foarte greu. Trebuie să cunoști în amănunt proiectul și lucrarea, din toate punctele de vedere; să orînduiești frontul de lucru în așa fel, încît nici 10 minute să nu ai gol de muncă; să știi cu ce rocă te lupți; apoi, prin bună înțelegeră, nici unul din noi să nu plece în concediu, să nu aibă absențe, fie ele motivate sau nemotivate...”. „Așa procedeați toți recordmenii întreprinderii?” „Firește! Întrebați-l și pe Dinu Petre, tot de la înaintare, dar de la galeria simplă, care a reușit primul record în anul ăsta — 148 ml; sau pe Roșu, de la abataj, care în acest moment e angajat pe ultima sută de metri în bătălie. Merg tare băieții lui, cu

siguranță vor sălta cu mult stacheta la scoaterea cărbunelui din abataj. (Era mindru de recordurile celorlalți, asta-i „bucurie”, a lui, a tuturor minerilor.) În curînd vom porni și noi startul. Ne-am luat toate măsurile, avem un prag greu de trecut — vrem să batem sută. Și-o vom face! Doar de la noi a pornit chemarea la întrecere!”

Revine la albumul de familie. Printre fotografiile „șepene” ale tinereții lui și soției, printre chipurile luminoase ale celor 4 copii — dintre care fetița cea mare are de acum o fetiță, iar cea mică, a lui, are numai 4 ani — regăsim, în numeroase ipostaze, brigada — familia lui mai numeroasă. Ne sare în ochi tinereța unui băietan, miner și el, ca și ceilalți, din cap-pînă-n picioare. „Asta-i minzul brigăzii — ne spune — îl cheamă Ion Minzatu II. Abia acum are 19 ani și urmează să-și ia primul concediu al minștii lui. Terminase 8 clase la Bistrița Birgăului de pe lângă Satu Mare și venise, în urmă cu un an, în vizită la unchiu-său, Ion Minzatu I. A zis că încearcă să se facă și el miner. A coborît cu noi în subterană — era pe vremea recordurilor noastre. I-a plăcut spiritul ăsta de întrecere, i-a plăcut și că a cîștigat cît nici nu visase vreodată. Și a rămas. Acum, ce să vă spun, e trup și suflet cu brigada”.

GEORGETA BLĂNARU ■

Minunatii oameni simpli

Eugen Ursu, responsabilul cu mersul ca pe roate

Biografia lui Eugen Ursu nu-l spectaculoasă. După ce a terminat anii de școală, a intrat în cîmpul muncii, la industria laptelui din București și de 21 de ani acolo a rămas. Începutul a fost prin '58. Profesia: specialist auto, adică o calificare zdravănă, cea mai înaltă în această meserie. Pînă în '61, fiind șeful garajului întreprinderii, conduce și răspunde de vreo 890 de oameni, năbădăoși ca toți cei din neamul lui Manivelă. A făcut însă ce-a făcut și lucrurile mergeau ca pe roate.

În '61 se înființează întreprinderea de industrializare a laptelui din București și, fiind nevoie de oameni de bază, este transferat acolo. În '76, la 12 octombrie, propune și i se aprobă să înființeze un atelier pentru transportul intern. Concepe schița de amplasare și — cu toate că oamenii săi nu erau nici zidari, nici betonisti, nici vopsitori, ci, toți, mecanici — chiar îl construiește. Apoi trece la organizarea lui. Și iar Eugen Ursu face ce face și-n atelier lucrurile merg ca pe roate.

Potrivit propriilor sale cuvinte, oamenii atelierului, conduși de dumnealui, se ocupă de tot ce se învîrte în fabrică: lize, cărucioare, electro și moto stivuitoare, transpaleți electrice, vane presă și, de asemenea, de tot ce se învîrte și-n unitățile surorii din Vitan și Fundeni. Concret, Eugen Ursu și tovarășii săi asigură întreținerea zilnică, reparațiile curente, reviziile tehnice și chiar reparațiile capitale realizate prin recuperări de piese. De cînd s-a înființat atelierul, întreprinderea nu a mai avut de plătit nici o locație pentru vagoanele care îi aduc laptele; acestea sînt descărcate în circa jumătate de oră. Înalte se plăteau locații și de sute de mil de lei. E împedec de cît în acest atelier care, într-un fel, e inima întreprinderii treaba merge ca pe roate.

Sînt mulțumit că atelierul meu nu ridică probleme conducerii întreprinderii. Mă gîndesc la cinstea noastră de meseriași. A noastră, adică nu numai a mea, ci și a lui Nicolae Dima, care acuși iese la pensie, și-a lui Dumitru Buriacu, și-a lui Mihai Bojocescu, și-a lui Marin Parpală, și-a celor doi puști pe care l-am învățat meserie, care au plecat la militarie și după aceea s-au întors tot la mine — Ion Simion și Eugen Bulancea, și-a celorlalți cu care, de la început, tot am lucrat și lucrăm împreună. Toți ne vedem de muncă, toți sîntem foarte apreciați în întreprindere, toți sîntem evidențiați, toți beneficiem de prime. Cu alte cuvinte, înșiși oamenii lui Eugen Ursu, munca și viața dumnealor, merg ca pe roate.

Deci: Eugen Ursu, 38 de ani, căsătorit, tată a doi copii, viață de familie blîndă, lucrează de 21 de ani în aceeași întreprindere, șefii habar n-au de problemele de a căror rezolvare răspunde el. V-am avertizat că biografia comunistului Eugen Ursu nu-l spectaculoasă. Dar cită nevoie are țara și mersul nostru de exact acești oameni nespectaculoși, dar într-adevăr responsabili și făptuitori!

N. ION ■

Constantin Lucaci:

„Șansa mea de a fi înțeles azi sporește considerabil”

— Sinteti un sculptor intrat adine într-un teritoriu care acum vă aparține și pe care îl orânduieți așa cum vă este voia, îi creați noi forme, i le cizelați pe cele deja existente. Descoperirea acestui țărîm nu este, desigur, o întâmplare. Dar cum ați găsit calea de acces? Ce drum ați parcurs pînă la el?

— Am parcurs drumul firesc al oricărui ucenic al artei. Am învățat mai întîi meserie. Cit mai multă meserie. Cu profesori ca Ressu, Ciucurencu, Medrea. Dacă e normal ca în orice domeniu să te exprimi cu propriile tale mijloace, la fel de firesc e ca, în primul rînd, să știi să le folosești pe ale celor dinaintea ta.

— Înțeleg că n-ați privi cu prea multă încredere un artist care n-ar ști să deseneze un chip omenesc.

— Știu eu ce să spun? Mai curînd pot să vorbesc despre propria mea experiență. În care, pentru o vreme, figura umană era la baza năzuințelor și sentimentelor mele. Pînă cînd am simțit nevoia să trec într-o altă lume, mai greu de recunoscut, a metaforelor și simbolurilor.

— E o fugă din realitate? O abdicare de la principiile umanismului?

— Cituși de puțin. Este vorba de necesitatea pe care am simțit-o la un moment dat de a mă exprima altfel, de alte mijloace, care să-mi aparțină. Nu dintr-o goană după originalitate am făcut pasul acesta, ci din dorința de a descoperi o gramatică proprie.

— Dar o gramatică pentru uzul personal devine absurdă. Cel mult, poate stîrni amuzamentul sau curiozitatea, însă n-ar avea valoare practică decît pentru cel care a inventat-o și numai în cazurile în care vrea să comunice cu el însuși.

— N-am dorit niciodată să fiu insolit cu orice preț, să șochez neapărat pe cei din jur cu arta mea. Nu am ajuns dintr-o dată la ceea ce sint azi. Fiecare etapă din destinul meu a fost consecința unor ani de meditație și de trudă pe diverse materiale — marmură, granit și acum oțel. Iar universul meu artistic — să-l zicem așa, cu toate că îmi displac cuvintele mari — este clădit pe o credință artistică fără de care, neîndoielnic, s-ar năruî ca un castel din cărți de joc la cea mai mică adiere.

— Și care ar fi această credință artistică fundamentală pentru dumneavoastră?

— Am mai zis-o cîndva și faptul că o repet sper să nu fie interpretat ca o autocopiere mecanică. E un semn de fidelitate față de mine însumi: eu cred în capacitatea omului de azi de a depăși prin spirit condiția sa materială. Trăim în epoca zborurilor cosmice. Depășirea cadrului terestru constituie miracolul timpului nostru. Acest miracol vreau să-l surprind cu unelele mele de sculptor.

— Privește prin atelierul dumneavoastră, dominat de machetele unor statui sau fintini pe care le-ați conceput și imi păreți un călător ajuns pe un astru de unde încercați să ne transmiteți vești anunțîndu-ne ce forme ați întîlnit acolo. Cred că e vorba mai curînd de un voiaj în timp decît în spațiu. Dumneavoastră purtați spre noi un mesaj dintr-o lume a vîltorului tot mai mult guvernată de tehnică. Fată de care nu resimțiți — cel puțin așa am impresia — anxietatea altor artiști. Dimpotrivă, lucrările dumneavoastră celebrează frumusețea unei civilizații care se bucură din plin de avantajele tehnicii. Creațiile acestea cer ambianța unor orașe construite după regulile celei mai moderne arhitecturi. Și totuși, paradoxal, ele se pot integra cit se poate de firesc și în natura noastră. Ale cărei forme nu visați să i le aboliți propunînd dumneavoastră altele.

— Mă înțeleg bine cu natura. Lucrez, de pildă, acum, o fintină la Drobeta-Turnu Severin. Amplasarea ei se va face într-un spațiu verde. Imi plac formele din beton și sticlă. Dar ele sint săracite dacă nu se află într-o ambianță vegetală. Sincer să fiu, nu-mi prea plac parcurile cu mozaicuri florale. Natura; constrinsă să evolueze ca în sere, nu-mi spune mare lucru. Desul de mare parte din arhitectura contemporană este egală, monotonă din pricina sarcinilor sale cu precădere utilitare — măcar în spațiile dintre clădiri natura să fie lăsată liberă să se dezvolte nestîngherită. Ar trebui să avem mai multă încredere în natură, deoarece constituie ambianța în care omul se simte cel mai bine. Ajuns în natură, omul se reculege după oboseala celorlalte preocupări ale sale, poate visa. Și tocmai aici, în acest mediu pot să apară fără să șochez lucrările mele care aduc sentimentul altor lumi, îndeamnă la meditație și visare, invitînd la dialog.

● Sculptorul Constantin Lucaci s-a născut la 7 iulie 1923 la Bocșa-Banat. Începînd din 1948 participă cu regularitate la expozițiile anuale și bienale de artă. Lucrările sale au figurat în expoziții organizate în țară precum și la Helsinki, Praga (1953), Veneția (1954), Moscova (1958), Budapesta (1959), Belgrad, Damasc, Cairo, Alexandria, Berlin (1975), Veneția (1976). Lucrări importante la Copenhaga, „Casa sănătății mondiale”, Anvers, „Fucina degli angeli” la Veneția și la Banca americană „Hannover Trust” din București. Lucrări de artă monumentală: Dialogul undelor — la Studioul de televiziune din București, Fintina cinetică din orașul Constanța, statuia Luchion din parcul Herăstrău, Monumentul din Orașul Victoria.

— Cum poate invita la dialog un astfel de material ca acela pe care îl folosiți — oțelul polisat cu finețe? El pare să sugereze lumi etanșe în perfecțiunea lor, orgolioase de propria lor existență, gravitînd în spații unde orice comunicare e imposibilă. Și apoi, oțelul a cărui prezență în preajma noastră nu poate să deconcereteze pe omul contemporan, nu înseamnă absența sentimentului?

— Oțelul polisat în forme adecvate este materialul care îmi dă posibilitatea exprimării imponderabilității, a ieșirii din gravitație. El reflectă în chip propriu realitatea inconjurătoare și o face misterioasă, provocînd o sensibilizare a spiritului, îndemnat să cuteze să-și inchiupie orice, să intre în contact cu lumi pe care nici nu le bănuia că există.

— Credeți că publicul este suficient de pregătit pentru a vă înțelege opera?

— Arta presupune cultură. Înțelegerea ei se face prin efort de înțelegere și nu prin respingere apriorică. N-aș putea să răspund precis la întrebarea pe care mi-ați pus-o. Ceea ce știu însă sigur e că în momentul istoric în care trăim și în care masele sint chemate la cultură și li se creează condiții pentru aceasta, șansa mea de a fi înțeles azi sporește considerabil.

— Există cu adevărat artiști neînțeleși?

— Artistul neînțeles este un artist care nu este el însuși. Mimează doar o artă, care e la modă și care poate fi valoroasă la creatorii ei și anodină la epigoni. Mai există, din păcate, în arta contemporană și impostori, autori de opere care nu au ce exprima.

— Dar ce trebuie să exprime arta? — Trebuie să exprime omul. Din care să-și facă un ideal. Este singurul zeu în care trebuie să creadă.

— Ce șanse de împlinire a talentului său are un artist la noi?

— N-am să uit niciodată momentul în care președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a afirmat că în țara noastră fiecare artist poate și trebuie să se exprime conform personalității sale. Necesitatea libertății omul a simțit-o dintotdeauna. După o perioadă de egalizare, de monotonie în artă a urmat o izbucnire miraculoasă de talente care dovedesc capacitatea creatoare a poporului nostru. Desființarea cenzurii — iată o dovadă a încrederii acordate artiștilor, socoțiți niște conștiințe responsabile ale țării!

Fiecare este liber să creeze ceea ce crede. Există totuși o necesitate a individului și o necesitate a colectivității. Trebuie o întregă știință pentru a le împăca. Problema este cine hotărăște în numele colectivității.

— În condițiile noastre artistul nu mai poate fi indiferent în legătură cu ecoul pe care îl stîrnește opera lui. Arta coboară tot mai mult în cetate devenind o problemă a întregii cetăți.

— Desigur. Și pe măsură ce se va produce o evoluție a lumii moderne — cu toate implicațiile ei, bune și rele — vom fi obligați să creăm, cred, centre citadine artistice, și vom renunța, presupun, la răspîndirea ici, colo a unor picturi și sculpturi.

— Ce înțelegeți prin aceste centre?

— Mă refer la ansambluri de opere combinate, care să fie amplasate în natură. Omul viitorului va avea tot mai multă nevoie de spectacol. Iar acesta, pentru a fi cu adevărat impresionant, va trebui să fie o îngemănare a mai multor genuri artistice. Forme în mișcare, forme colorate, jocuri de apă, fundaluri muzicale, totul organizat într-o așa manieră încît să poată reține omul grăbit al secolului vitezel. Ca să mă exprim mai simplu, trebuie mărită doza de emoție pentru exigențele omului contemporan. Ori omul contemporan a obosit, ori i-au crescut pretențiile. Însă și într-un caz și în altul sintem obligați să amplificăm prezența artistică.

— Dumneavoastră visați, într-un fel, la orașele lui Ioanide, eroul lui Călinescu. Cit despre îngemănarea artelor în cadrul natural imi vine în minte un spectacol al cenei lui Flacăra desfășurat în preajma sculpturilor de la Măgura. Efectul a fost într-adevăr extraordinar. Artele au ajuns la o înflorire care le permite să-și dea mina fără riscul de a-și pierde identitatea. Ce credeți că împiedică realizarea unor astfel de centre, așa cum le imaginați dumneavoastră — și nu numai dumneavoastră?

— Nici n-am pretenția că ele au fost doar în inchiupirea mea. Cit despre trecerea lor în realitate ar fi nevoie pentru asta de un spirit mai deschis din partea edililor. Personal, nu cred că îl au întotdeauna.

— Totuși, în țară au fost realizate cîteva centre de artă impresionante prin grandoearea lor.

— Este admirabil lucrul acesta. Însă nu s-a încetățenit pretutindeni ideea că arta este un factor decisiv pentru spiritul omului contemporan. Sintem încă tributari unor concepții retrograde, ca de pildă aceea că un restaurant este mai necesar decît un complex artistic deoarece primul aduce venituri, iar al doilea nu. Cine poate măsura profitul imens — chiar dacă nu imediat — adus de artă în viața omului?

— Bine, dar artistului nu-i mai rămîne nimic de făcut? Trebuie să aștepte totul de-a gata?

— E adevărat, și noi ne mai facem uneori meseria numai ca să ne-o facem. Unii sint într-o permanentă goană după succes. La fiecare doi ani deschid cite o expoziție personală. După opinia mea, o astfel de expoziție nu o organizezi decît atunci cînd ai cu adevărat ceva de exprimat, cînd ți-ai cristalizat niște căutări. Sint tineri care nu mai au răbdare să aștepte să devină cunoscuți la timpul potrivit.

— Cum vedeți relația dintre comanda socială și artist?

— Eu înțeleg că orașele au nevoie să fie mobilate cu opere de artă. Înțeleg că în ritmul nostru de construcție, cînd nu numai marginea orașelor a fost refăcută ci de multe ori chiar și centrele — vezi Vasluiul — această necesitate devine și mai actuală. Dar aplicarea comenzii sociale nu e întotdeauna făcută în modul cel mai fericit. Cred că trebuie să fie o inițiativă egală, a artistului și a edililor, pentru a realiza o operă originală și adaptată la spațiul respectiv. Altfel se ajunge la improvizație.

— Poate fi recunoscută spiritualitatea românească în lucrările dumneavoastră?

— De ce nu? Pentru că ele duc cu gîndul mai curînd la tehnică decît la oi zburdînd pe o pajistă? Dar prea ne-au socotit unii — și rău am făcut că am acreditat citeodată noi înșine această idee — că ne este străină civilizația modernă uitînd ce mari ingineri și oameni de știință am avut, adevărați pionieri ai unor domenii necercetate de nimeni sau de foarte puțini. Prea s-au obișnuit unii să cînte numai pășunile — foarte frumoase și necesare economiei noastre! — fără să mai vadă nimic în afara lor, ca și cum viața noastră spirituală nu ar mai fi evoluat deloc și am fi rămas doar niște păstori neștiutori și speriați de tumultul veacului. Asta e o legendă care ar trebui risipită! Fără nici o teamă că spiritualitatea românească s-ar pierde, ar fi stîrbită. Ci dimpotrivă, tocmai pentru a-i demonstra bogăția, complexitatea care îi permite să meargă în pas cu secolul, de la egal la egal cu spiritualitatea popoarelor de pe întregul glob pămîntesc.

GEORGE ARION ■

În paginile 10 și 18 — reproduceri după lucrările lui Constantin Lucaci.

Cuget, deci exist

Creație și comunicare

Dicționarul de filozofie publicat în 1978 de Editura politică include printre termenii noi față de cei din versiunea sa anterioară (publicată în 1973) și cuvîntul *creativitate*. Înregistrare tirzie a unui concept care s-a impus de mult în disciplinele umaniste (de exemplu în lingvistică și psihologie), creativitatea este capacitatea specific umană de a produce (prin mecanisme care au sint încă elucidate) obiecte noi, deci calitativ diferite de cele produse anterior, atît în domeniul material cit și în cel spiritual. Personalitatea noastră este dată de măsura și modul în care ne actualizăm capacitatea creativă.

Un alt termen nou introdus în versiunea din 1978 a Dicționarului de filozofie este *comunicare*. Cuvîntul e cunoscut, firește, de mult, dar a căpătat greutate filozofică și socială abia în ultima vreme, pe măsură ce s-au diversificat mijloacele și procesele de comunicare, au apărut posibilități de comunicare la distanțe din ce în ce mai mari și au crescut necesitățile și implicațiile sociale ale comunicării.

Pentru a se putea actualiza, creativitatea are nevoie de un context social adecvat, deci implicit de dezvoltarea unor acte de comunicare. Tot așa, înțelegerea structurii proceselor de comunicare a cerut, din partea unor discipline ca psihologia, lingvistica, semiotica, cibernetica, teoria informației, un efort creator care le-a transformat atît obiectul cit și metoda.

Creativitatea și comunicarea sint deci două aspecte fundamentale ale omului contemporan, care se condiționează și se completează, dar în creativitate individualul intră mai mult decît socialul, după cum în comunicare socialul trece înaintea individualului. O întregă tipologie umană se dezvoltă în raport cu modul în care funcționează corelația dintre creativitate și comunicare. Lăsăm deoparte acum situațiile limită în care amîndouă sint în suferință sau amîndouă funcționează în mod optim, pentru a ne opri la alte două cazuri, intermediare. Am cunoscut mulți tineri dotați, în stare să rezolve cu imaginație și spirit analitic probleme grele, dar deficițari în modul de a comunica altora, în scris sau oral, rezultatele obținute. Aici își spun cuvîntul atît o insuficiență practică socială, o insuficiență „iesire în lume”, cît și un insuficient antrenament, în anii de școală, pentru exprimarea liberă. În particular, trebuie să observăm lipsa de vervă, chiar timiditatea pe care o manifestă unora tinerii oameni de știință la întîlniri cu savanți de alte virste, datorită neobișnuițelului cu astfel de contacte. Ezitarea și stîngăcia lor, potențate de o manipulare deficitară a limbilor străine (a căror vorbire nu prea au avut posibilitatea să o exerseze) se constituie ca un dezavantaj deloc neglijabil, care poate întîrzia sau diminua, dacă nu chiar anula valoarea unui rezultat original. Avem aici în vedere și incapacitatea unor autori de a-și redacta rezultatele într-o formă corespunzătoare. Înaptitudinea comunicării poate face ineficientă opera de creație.

O situație complementară o prezintă tipul care comunică ușor, unora manifestă chiar o adevărată virtuozitate în confecționarea frazelor, dar este incapabil să dea la iveală un lucru personal, rod al unei inițiative proprii. Desigur, aici trebuie distinse mai multe posibilități. Capacitatea de comunicare poate fi ea însăși, în anumite condiții, o formă de creativitate, cum este literatura. Se poate însă întîmpla ca tendința de comunicare să rămînă fără acoperire sub raport creator, să fie chiar folosită pentru a camufila absența personalității. Așa se poate ajunge la diferite forme de demagogie, practicate de cei care se agită fără să facă nimic. Din păcate, ei nu lipsesc nici din unele unități de cercetare și au totdeauna pretențiile cele mai mari.

Dar nu numai indivizii umani, ci întreaga cultură a unei societăți se definește în raport cu polaritatea creație-comunicare. Un echilibru sănătos între capacitatea creatoare a unei societăți și capacitatea ei de a intra în comunicare cu alte societăți se manifestă, între altele, prin aptitudinea de a face recunoscute și respectate în lume valorile societății tale și prin capacitatea acestei societăți de a recunoaște și prelua de la celelalte societăți valorile pe care ele le-au produs. În acest sens, trebuie să depunem în continuare eforturi pentru ca între capacitatea de creație a culturii românești și capacitatea ei de a intra în comunicare cu celelalte culturi, să nu existe nici un decalaj în defavoarea capacității de comunicare.

SOLOMON MARCUS ■

Chipul frumos și mai puțin frumos al Cișmigiuului

Fiind informat că fiul meu, elev la Liceul Lazăr, lipsește de la cursuri, mi-am luat 3 zile învoiere de la serviciu și l-am urmărit să văd unde își petrece timpul. Am rămas surprins ce se petrece într-un colțisor al Parcului Cișmigiu (înima Capitalei), unde 90% sînt pensionari sau oameni de toată cinstea, și se distrează la jocurile de șah, la mesele de piatră. Aici se adună și foarte mulți tineri, care comentează meciurile de fotbal. Un grup însă de 10-15 indivizi consideră că acest colțisor al parcului poate fi folosit și pentru alte scopuri. Ei nu participă la discuții, se retrag într-unul din boschete și fac afaceri — bișnițarie. Elevii de liceu sustrag bunuri de la domiciliu și le aduc acestora, primind în schimb sume derizorii. Li forțează pe elevii rătăciți de la cursuri să le dea 3, 4 lei, uneori chiar 5 sau 10 ca să rămînă în Cișmigiu, că altfel îi dă pe mina miliției. Cu banii strînși, acești indivizi cumpără sticle de băutură, pe care le consumă tocmai în acest colț valoros al naturii. Cu alte cuvinte, sînt oameni care profită de mulțimea pașnică adunată în locul respectiv, pentru a încălca în fel și chip ordinea și normele de comportare

civică, oameni fără căpătii, paraziți, bișnițari — constatare personală făcută între orele 7 și 18. Am aflat și numele unora dintre ei, prefăcîndu-mă că îi admir față de un tînăr mai slab — și astfel am auzit că șeful îi zice Titi, poreclit Roșcatul, fost pe la Clubul sportiv Steaua, fost gestionar la Timișoara, condamnat și fără serviciu, fără buletin de București; apoi Băcescu Aurel, sau Aurelian, fără serviciu, fără buletin de Capitală, fost pușcăriaș; mai e unul Stoian, care a fost mi se pare frizer, bișnițar cu cazier; în fine Jean, fost strungar, acum fără serviciu, bișnițar, și încă alții, ale căror nume nu le știu. Aduc aceste rînduri la cunoștința dumneavoastră, considerînd că n-ar fi rău dacă printr-un articol la „Flacăra” ați atrage atenția forurilor superioare ale parcului despre aceste neregulă. Trebuie să se facă ordine în acest colțisor valoros din inima Capitalei. Bineînțeles, eu am luat măsuri împotriva fiului meu și l-am salvat, dar ceilalți părinți nu știu nimic! (Tănase Corneliu, str. Căldărași 26, sector 4, București.)

Ora 6.30. Zamfira Bulacu și Eugenia Tăpușanu, șefe a două formații de muncitori horticoli ce acționează în Cișmigiu, sosesc la serviciu. Ziua se arată a fi foarte frumoasă, dar fără îndoială nu numai de aceea mai multe scaune de pe aleile dinspre intrarea Zamolit și magazinul „Spicul” erau deja ocupate. Cele două femei nu se mai miră, sînt de acum obișnuite cu ora atît de matinală la care se ocupă primele scaune în Cișmigiu, uneori de la șase dimineața chiar, dar ochiul atent al Eugeniei Tăpușanu observă că totuși ceva nu-i în regulă. Da, într-adevăr, unul dintre oamenii așezați pe scaune citește ziarul, asta nu înseamnă nimic, însă de ce îl ține pe dos? Ce se petrece, de fapt? „Sînt oameni, în special în locul amintit, ne spune Zamfira Bulacu, care se ocupă cu acostarea fetelor tinere. Își încep activitatea dis-de-dimineață și, pînă seara, fac tot felul de „combinații”, am sesizat și miliția despre asta”. Sînt, în fapt, mai multe puncte „calde” în parcul din centrul Capitalei, pe care Zamfira Bulacu, femeie de 40 de ani dar muncind de exact 19 în acest perimetru verde, le cunoaște foarte bine și ni le descrie de parcă ar vorbi despre curtea proprie. Intrăm, ea să zicem așa, în circuit.

Ora 8. Curățenia parcului se apropie de sfîrșit. E și timpul, fiindcă altfel, parcul se aglomerează și nici un muncitor nu va mai putea mătura sau strînge hîrțile, ude florile și aleile fără să-și atragă pe loc dezaprobarea, dealtfel nemeritată, a celor stropiți pe pantofi. În fiecare an, aflăm de la tovarăsa tehniciană horticolă Constanța Hnidei, șefa unității, aici se plantează circa 410 000 de flori și 4 000 de ghivece, statul cheltuind mai multe milioane de lei pentru înfrumusețarea Cișmigiuului, pentru crearea unei atmosfere curate și liniștite, pentru întreținerea acestui adevărat „plămîin al orașului”. Mai dificil e de curățat spațiul din preajma restaurantului „Monte Carlo”, binecunoscut loc de întîlnire al muzicanților de nunți și botezuri, stropit din belșug cu coji de semințe. Aici este un alt „punct cald”, extrem de dificil de controlat, la fața locului adunîndu-se de dimineață pînă seara zeci, poate sute de țambalagii și vioristi. Se discută cu voce tare, într-un jargon de mahala, se aranjează, se fac combinații, se schimbă impresii, se așteaptă întotdeauna ceva. Unii au buzunarele doldora, alții doar așteaptă și speră — cîți dintre ei au oare un atestat în regulă? — se sculpa printre dinți și mai ales se mîncă semințe. În atribuțiile administrației parcului, aflăm, nu intră decît întreținerea spațiilor verzi și a aleilor, curățenia, aspectul exterior. Cei 44 de oameni aflați în subordinea Constanței Hnidei sînt doar muncitori floricultori, calificați sau necalificați. Mai există și doi paznici, dar îi la eivea în seamă?

Ora 9.30. S-au adunat oameni și în celelalte „puncte calde”: la terasa cu transdrafiri, la „cetate”, la „grotă”, locul preferat al elevilor fumători, în „patrulele” șahiștilor, sub platanul „tablagiilor”, unde se joacă uneori table pe bani grei, fiindcă, știe Eugenia Tăpușanu, acolo a pierdut unul odată 9 000 de lei. Și la „masa tăcerii”, loc pe care cei care curăță parcul l-au numit de cîva timp „masa sticlelor”, pentru că nu există zi în care de acolo să nu se adune zeci de sticle de băutură, goale desigur. „Lunea, mai ales, ne spune Constanța Hnidei, parcul parcă este fosta groapă Floreasca!” Cei 44 de oameni despre care am vorbit au de fapt

Fotografie de CORNEL CATANĂ

de îngrijit și curățat nu numai Cișmigiuul, ci și alte cinci obiective, adică spații verzi, cel puțin la fel de importante, din centrul orașului. E greu de făcut față. Din cele 4 000 de plante la ghiveci, aflate chiar în fața Consiliului popular municipal, mai bine de o mie au dispărut. În tot parcul nu mai poți vedea un bujor, au fost furati în totalitate.

Ora 11.30. Nu, băiatul în uniformă școlară și cu ochii speriați nu are nici un act la el. Nici o legitimație, nici matricolă școlară, nici măcar carnetul de note. În geantă n-are nici un caiet. Doar o carte de istorie, cu copertele cam în suferință. În fine, între filele cărții, două certificate medicale, ambele pe numele Cosarciuc Grațian, elev în anul IV al Liceului industrial energetic. „Am greșit, zice, mai bine mă duceam la școală. Aici am crezut că sînt în siguranță!” Nu mai e. De circa zece minute organe ale miliției, aparținînd de Circumscripția numărul 14, care arondează și Parcul Cișmigiu, au pus

filtru pe cele două intrări (și ieșiri!) ale patruleterului înconjurat cu arbori dinșpre strada Schitu Măgureanu, acolo unde se află cunoscutul loc „al șahiștilor”. Sînt aici mai bine de o sută de persoane.

Dar sînt și o mulțime de tineri care de acum lucrează undeva, sau mai exact ar trebui să lucreze. Cîțiva controlori de la ITB, care însă s-au pierdut în mulțime, zugravii Stratulat Dan, Deleanu Gheorghe și Mivu Dumitru (întreprinderea de construcții-montaj, Grup 5, șantierul 4), trimiși acasă de șeful de echipă pentru că întîrziaseră, lăcătușul mecanic Vladimir Pecingine (ITB), șoferul Mihai Zanfir (taxi — ITB), manipulantul Grigorescu Nicolae (tramvai — ITB), frezorul Nuță Daniel (în probă de angajare la I.R.M.A., pe hîrțile sale scriind lîmpeze: „Nu corespunde pretențiilor noastre, dînsul știind să efectueze numai fețe plane”), vopșitorul Tudor Tiberiu (ITTA), Zamfir Costel (mecanic la atelierul C.A.P.-ului din comuna Nana, aflată la peste 55 km de București!) Despre Bidu Marian, 18 ani, care zice mai întîi că el se califică în meseria de strungar la întreprinderea de mașini grele București, aflăm de la maestrul Tangreanu, om pe care îl găsim desigur la locul de muncă, adică în secția I mecanică, de unde ne-a răspuns la telefon, că tînărul cu pricina n-a mai fost primit în uzină, fiindcă lipsea de la program. Apoi electricianul Rădulescu Dumitru, de la I.D.E.B. („sincer să fiu, azi n-am fost la lucru!”), și el cu bilete la „Vestul sălbatic”, ca și șoferii Sandu Gheorghe și Micu Petre (Autobaza 3 Căldărași). La același film se ducea Nica Nicolae, brancardier la Institutul oncologic București, care ne informează că a rămas colegul lui la serviciu. Cum sigur, zicem, o targă e dusă de obicei de doi oameni, colegului o să-i fie cam greu fără dumneata, dar Nica Nicolae nu pare prea convins de asta. Rămînem perplecși atunci cînd stăm de vorbă cu merceologul principal Gumeniuc Mihai și Beleian Torcom, oameni deja în vîrstă, cu copii și nepoți poate, cu stituații bine încheiate, care chiulesc de la slujbă ca un elev de școală elementară. Primul lucrează la Institutul central pentru conducere și informa-

țică, al doilea la întreprinderea pentru industrializarea cîrnilor Ilfov: amîndoi stau așezați în fața tablelor de șah, măcinați desigur de aceeași pasiune, o pasiune sau un hobby dealtfel foarte frumoase, laudabile, dar nu în timpul programului! Am greșit, zic amîndoi, vă rugăm să ne iertați! Au 54 și respectiv 59 de ani.

Găsim și mai mulți bunli prieteni ai timpului liber, pentru care a munci înseamnă ceva care nu prea intră în socoteala lor. Cîteva nume doar: Tudor Ioan, Micșa Victor, Fătu Alexandru, Aanei Mirocea, Stoican Aurel, Niculescu Tudor. Maiorul Toma Badea, care ne însoțește, îl cunoaște pe o parte dintre aceștia, așa cum îi cunoaște și pe alții care lipsesc astăzi de la apel, din fericire pentru ei. Cei alții oameni din parc, marea majoritate pensionari, își văd liniștii de jocurile lor de șah, aprobînd în același timp, cu voce tare, toată acțiunea: „Foarte bine faceți. Ar trebui să veniți mai des, că prea s-a umplut parcul de golani și bișnițari!”

Ora 14. Ne întorcem în Cișmigiu. Ne gîndim că este aproape imposibil ca un om să aprecieze, chiar cu mare aproximație, cam cîți oameni intră și ies într-o singură zi din Cișmigiu! Sînt mii, sau zeci de mii? Parcul se află nu numai în plin centrul orașului, dar și foarte aproape de unul dintre cele mai aglomerate bulevarde ale Capitalei, dinspre care se scurg pirate de oameni, ca purtați în vale pe panta ce se domolește numai în fața grădinii aproape centenare. Din păcate acest riu de oameni nu este întotdeauna foarte curat. Cișmigiuul rămîne în continuare, în general, un spațiu nepoluat, în care pomii, iarba și florile, sutele de păsări se simt ca la ele acasă, ca într-un adevărat miracol vegetal împresurat de beton și bitum. Dar el, Cișmigiuul, altădată simbol al Capitalei, este amenințat de un alt fel de poluare, de bătăranie și golănișme, și pentru apărarea curățeniei lui, noi toți, cetățenii Capitalei, putem și trebuie să facem ceva: să intervenim ori de cîte ori este nevoie, solidari și ome-nește.

DUMITRU GRAUR

Dosarul energiei

Aerul comprimat

circulă nestingherit pe căile risipei

Publicarea, în numărul trecut al revistei noastre, la această rubrică, a articolului privind frumoasa și fructuoasă inițiativă a tinărului inginer Cornel Litera, de la Întreprinderea de articole din sticlă București, prin aplicarea căreia se obțin importante economii de energie, a stîrnit un ecou... instantaneu. Într-adevăr, mai mulți specialiști s-au adresat redacției, fie pentru a solicita amănunte, fie pentru a-și exprima dorința unui schimb de experiență sau, fapt deosebit de interesant, pentru a ne informa că și în alte întreprinderi au avut loc astfel de inițiativă, bineînțeles, tot în legătură cu raționalizarea consumului de aer comprimat și, implicit, cu obținerea de economii la energia electrică și la combustibilii cu care aceasta se produce. Aceeași atenție a fost manifestată și de către reprezentanți ai Întreprinderii de distribuție a energiei București, astfel încît ne-am văzut puși în situația de a organiza o dezbateră, în jurul mesei rotunde, avînd ca subiect tocmai... subiectul reportajului nostru de acum o săptămîină: aerul comprimat și criteriul energetic.

Au participat: doctor inginer Cezar Mereuță, de la Întreprinderea „Autobuzul”, inginer Mircea Ciocanu, de la I.O.R., inginer Victor Vuică, de la „23 August”, inginer Cornel Litera, de la I.A.S.B., și inginer Ion Știrbulescu, din cadrul I.D.E.B.

Red. Mulțumindu-vă, de la început, pentru participarea dumneavoastră la această masă rotundă, vă propun să pornim de la cazurile concrete ale celor două inovații, ce vă sînt cunoscute, și de la valoarea reală reprezentată de aerul comprimat în condițiile industriei care o utilizează și ale imperioasei necesități a raționalizării consumurilor de energie electrică și de combustibili.

Dr. ing. Cezar Mereuță: Să cunoaștem exact curba de consum a aerului comprimat.

Dr. ing. Cezar Mereuță. La noi, la „Autobuzul”, pentru obținerea aerului comprimat necesar întreprinderii se utilizează 26 la sută din totalul energiei electrice de care dispunem.

Ing. Victor Vuică. La „23 August”, 30 de procente.

Ing. Cornel Litera. La „sticlă”, mă refer la sectorul automatizat, 60 la sută.

Ing. Mircea Ciocanu. La I.O.R., în ambele unități, între 12 și 13 la sută.

Ing. Ion Știrbulescu. Eu am să dau cîteva echivalenți. Consumul de energie electrică necesitat de producerea aerului comprimat, la principalii consumatori din București (dintre care unii echipați cu mari cupatoare electrice), reprezintă 5 la sută din totalul furnizat de I.D.E.B. întregii Capitale. Aceste 5 procente pot părea necunoscătorilor insignifiante. Voi face și alte comparații, mai grăitoare: puterea absorbită de compresoarele din București este egală cu cea absorbită de întreaga tracțiune electrică la „virful” de seară al orașului nostru. Dar gîndiți-vă că ne ansamblul economiei se ajunge la cantități enorme de energie electrică consumată pentru a produce aer comprimat. În lei, un compresor cu o capacitate de 30 mc per minut „cheltuieste” cam 150 de lei pe oră.

Red. „Consumul în gol”, mă refer la pierderi evitabile, unde poate fi localizat?

Dr. C.M. Voi da doar categoriile mari și identice pentru orice uzină: în zilele de sîmbătă și duminică, atunci cînd nu se lucrează cu toată capacitatea; la pauzele pentru masă; la efectuarea schimburilor. În cifre: la transportul aerului comprimat se pierd 3 procente, cu închiderea supapelor de distribuție 10-12 la sută, în pauzele de masă între 20 și 30 la sută, pentru că utilajele rămîn racordate.

M.C. Dacă este s-o spunem pe-a dreaptă, atunci s-o spunem: 60 la sută din compresoarele mențin presiunea în timpul pauzelor invocînd rațiuni tehnologice...

Ing. Cornel Litera: Cel mai mare pericol: indiferența, lipsa de încredere.

C.L. Să nu uităm, tovarășe Ciocanu, că stațiile de compresoare, aproape în totalitate, au fost dimensionate cu cel puțin 10 ani în urmă și că, față de dezvoltările continue ale întreprinderilor noastre, aproape toate au devenit, în acest interval, subdimensionate, ceea ce trebuie să atragă atenția proiectanților, dar nu numai lor, ci și ministerelor, conducătorilor marilor unități industriale, care-și cunosc extinderile cu precizie, atunci cînd decid cum să se facă aprovizionarea cu aer comprimat. Sînt de preferat, după părerea mea, stații mai mici, pe secții ori pe consumatori grupați, decît stații centrale care sînt sau riscă să ajungă excentrice față de locul de destinație.

Dr. C.M. Aceasta nu ar fi suficient. Se impune studierea curbei de consum a aerului comprimat pe întreprindere. La „Autobuzul” am întreprins o astfel de acțiune și am constatat că există 3 zone importante, cred eu identice pentru orice uzină, cel puțin din ramura construcțiilor de mașini: de la orele 7,20 curba începe să urce, înregistrează un prim virf între orele 8,00 și 9,00, apoi o cădere, un salt puternic la 10,00, apoi intervine golul pauzei de masă, la 11,00 marchează o pantă mare cu virf major la 12,30 și o diminuare cu începere de la orele 13,00 timp de o jumătate de oră, cînd se efectuează schimbul. Avem și un echivalent în pre-

- Puterea absorbită de compresoarele din București este egală cu cea a întregii tracțiuni electrice la „virful” de seară
- Inițiativele eficiente mor din cauza unui drum prea lung
- Inginerii Cornel Litera și Mircea Ciocanu găsesc soluția economisirii energiei pe căi diferite și la doi ani distanță unul de altul.

siuni, care variază de la 5 atmosfere pînă la 6,3, apoi de la 4,5 la 4,6.

V.V. Tocmai situația prezentată de dumneavoastră explică de ce avem nevoie de reglajul care a constituit tema de interes a colegilor noștri Litera și Ciocanu. Despre situația de la „23 August” revista „Flacăra” a scris cu două săptămîni în urmă și a arătat că nu avem ce face, din cauză că unele utilaje aduse din import, mai de mult, este adevărat, nu țîn seama de necesitățile noastre actuale și nici nu permit intervenții ale specialiștilor de la noi. Cu atît mai mult s-ar impune reglarea compresoarelor cu piston, de tipul „Reșița”, de care dispunem.

C.L. Eu știu că și pentru compresoarele elicoidale se poate, prin intermediul unor reductoare planetare, obține reglajul, dar soluția este mult mai costisitoare.

M.C. O hibă mai generală este necunoașterea utilajelor, ce pot ele să dea, ce trebuie să dea și așa mai departe. Dacă ar fi să luăm în considerație întreaga gamă de compresoare existente în unitățile industriale din țară, am constata că alegerea lor, mai ales la import, căci în ceea ce ne privește nu prea avem de unde alege, s-a făcut, în multe cazuri, după criteriul vechității de lipsa unor cerințe obiective, adică după ureche.

Dr. C.M. Subscriu total la opinia tovarășului Ciocanu: alegerea tipului de compresor este decisivă, studiarea caracteristicilor trebuind să primeze față de orice alt criteriu.

Red. În fond, cum credeți că se explică o atare stare de fapt și cum apreciați poziția întreprinderii din Reșița, al cărei răspuns, la sesizarea inginerului Litera, îl aveți în față?

M.C. Să vă spun mai întîi de ce eu nu m-am zbatut pentru a încerca să „popularizez” reglajul aplicat la noi, la I.O.R. Vă și întreb: unde să comunic și de ce s-o fac? Energeticul este într-o uzină oia neagră a acesteia. Aspectul în multe cazuri a fost afirmat, dar nu s-a schimbat nimic.

C.L. Eu am anunțat mai multe foruri, îndemnat și de directorul nostru. Cîte mai multe n-au răspuns, iar alții mi-au trimis tot mie sarcina spre...rezolvare. Cu ce puteri? Cu ce drept? Ce mai mult am așteptat de la Ministerul Energiei Electrice și de la cel al Aprovizionării Tehnico-Materiale. Continuu să aștept. Și cînd treci peste acest „prag” al conștiinței și faci, cum am făcut eu, o întregă corespondență apare un altul, mai mare: indiferența, lipsa de încredere. „Ce mai vrea și asta?” Îi aud parcă pe cei care ar trebui să se agite, să caute, să descopere ce s-a mai făcut prin întreprindere,

ce s-ar putea aplica mai larg. Întreprinderea din Reșița mi-a răspuns totuși însă cu o neînțelegere aprofundată a problemei. Dar mai bine să-și spună alții părerea...

Dr. C.M. Voi încerca să sistematizez... replica adresată întreprinderii din Reșița. Prima gravă eroare, afirmația tovarășilor de acolo, potrivit căreia compresoarele „se concep în mod normal astfel încît funcționarea lor să fie numai accidental, respectiv de scurtă durată, la sarcina redusă...” etc. Fals, pentru că: curba de sarcină a aerului comprimat (la orice întreprindere se poate face demonstrația) înregistrează mari variații de sarcină care ajung, în medie, între 15 și 35 la sută din totalul debitului. Uneori noaptea, la uzină, ne-apucă durerile de cap cînd vedem această scădere și nu putem interveni. În al doilea rînd: noțiunea de „randament” este înțeleasă foarte superficial. Ceea ce mă interesează pe mine, cel care folosesc aerul comprimat, este consumul specific pe aer util, și nu pe aer produs.

Ing. Mircea Ciocanu: 60 la sută din compresoare mențin presiunea în timpul pauzelor.

M.C. Întreprinderea producătoare ne poate întreba de ce nu uzăm de reglatoarele cu care ea a echipat unele compresoare? Adevărul este că sistemul lor nu merge, are o construcție simplistă.

V.V. Sînt de acord, aceasta este situația și la noi, la „23 August”. Întreprinderea reșițeană are și un service și poate trimite oameni să repare. Mă tem însă că activitatea lor de service a devenit mai mare decît producția în sine. Ei știu asta mai bine ca noi, dar nu se întreabă care sînt cauzele și cum trebuie ele evitate.

M.C. Referitor la afirmația că schema electrică a sistemului tovarășului Litera este mai complicată decît cea folosită de Reșița: schema reglajului obținut de mine este și mai complicată, dar am făcut-o și am rezultat. O colaborare între inginerul Litera și mine, împreună cu specialiștii de la Reșița, ar duce la simplificarea ambelor sisteme. Dar cine să convoace o asemenea întîlnire?

Ing. Ion Știrbulescu: Energia consumată la aer comprimat: 25 la sută din nevoile consumului casnic.

I.S. Există soluție mai simplă: I.C.M. Reșița poate comanda unei alte întreprinderi specializate sau unui institut o astfel de lucrare. Să zicem, și nu o zic întimplător, ci avînd informații de la surse. Întreprinderea de montaj de instalații automatizate București ar răspunde afirmativ unei asemenea solicitări, mai cu seamă că nu s-ar porni de la zero, ci de la niște scheme existente, ale inginerilor Ciocanu și Litera. Sau „Electroputer” Craiova. Însă inițiativa, zic eu, se cere a aparține întreprinderii de construcții de mașini din Reșița. I.D.E.B.-ul ar saluta cu entuziasm o inițiativă de acest gen și în ideea echipării tuturor instalațiilor de produs aer comprimat cu reglaje de presiune-debit din țară, nu numai pentru București. Vă asigur, economiile la consumul de energie ar atinge cifre de necredut! Revin la ce s-a mai discutat, fiindcă am mai calculat ceva: energia consumată doar în Capitală, și numai de gigantii industriali, ar fi suficientă pentru a acoperi mai mult de 25 la sută din nevoile consumului casnic. Dar orașul nos-

tru, cu toată industria sa atît de dezvoltată, nu reprezintă decît puțin față de marile centre miniere, de bazinele carbonifere ale țării, de cetății de oțelului.

Dr. C.M. Eu cred că este necesar a se aprecia la nivel de principii problema aerului comprimat, pe întreaga noastră economie națională. Vreau să spun că utilizarea aerului comprimat, chiar și în condițiile reglării de la care am pornit, se impune a fi raționalizată. Să nu se mai permită folosirea lui oricum și de către oricine, pentru orice operație.

M.C. Chiar la noi muncitorii își curăță mașinile cu aer comprimat. E mai simplu pentru ei, dar neeconomic pentru uzină.

I.S. Dacă toate instalațiile de pe parcursul unei linii tehnologice ar folosi judicios aerul comprimat s-ar obține scaderi de zeci de procente la consumul de energie.

Dr. C.M. Am auzit că la „23 August” ciocanele pneumatice s-au trecut de pe aer comprimat pe abur. Așa este?

Ing. Victor Vuică: La I.C.M. Reșița: activitatea de service — mai mare decît producția!

V.V. Exact. Există o indicație a Ministerului Energiei Electrice în acest sens...

Dr. C.M. Mi se pare, de-a dreptul aberant! Ca să produc abur, randamentul este de 60 la sută. Condensul conține ulei și-l arunc. O primă și mare risipă. Obținerea de abur se face pe hidrocarburi, în centralele respective, deci pe cea mai scumpă materie primă care stă la baza energiei electrice. Din punct de vedere al productivității ciocanului, randamentul, pe abur, este de 2-3 ori mai mic! Și-atunci? Nu vi se pare, cum am zis, aberant? Ați făcut un studiu tehnico-economic serios? Cred că nu, adică sînt chiar sigur...

M.C. Nu știu de ce specialiștii noștri nu țîn pasul cu tehnica cea mai avansată? Știu că, pe plan mondial, există ciocanetrișor magnetici. N-ar fi o temă demnă de priceperea tovarășilor de la „Progresul” Brăila? Acolo sînt forțe în cercetare.

C.L. Dacă tot am lărgit discuția, atunci să spunem și altceva: se vorbește de mult și mult despre înlocuirea tuturor sculelor pneumatice cu scule electrice, ceea ce ar fi ideal.

Dr. C.M. Știți însă că, pînă acum cel puțin, fiabilitatea sculelor electrice realizate la noi este slabă. Teoretic, nici n-ar mai trebui să existe scule pneumatice. Și aceasta poate să constituie o temă de bază a cercetării. Deocamdată, sînt de părere că se impune o reevaluare a producției de compresoare de la Reșița, pentru a se aduce la zi, din punct de vedere tehnic, un produs aliniat la ceea ce se știa prin anii '40. Chiar și panoul de pornire este depășit. Cei mai mulți utilizatori au și renunțat la el, înlocuindu-l. Treptele de fabricație a compresoarelor „Reșița” nu permit reglaje elastice, fine. Cei care au compresoare cu trepte de 50 și 100 își blestemă zilele și consumă energie electrică cu ghioțura. Văd că tovarășul Vuică dă afirmativ din cap. Este și situația de la „23 August”? Vedeti? Un argument, teoretic, cel puțin, are întreprinderea reșițeană: printr-o foarte precisă cunoaștere a curbei de sarcină, caracteristică unei întreprinderi, se poate apela și la reglaj, după principiul „tot sau nimic”, dar numai prin oprirea mașinilor.

I.S. Aceasta ar presupune o redimensionare totală a stației și ori de cite ori apare o extindere a unității, ceea ce înseamnă un proces lent și anulează, practic, ceea ce pretinde I.C.M. Reșița. Au dreptate doar teoretic. Sculele acționate pneumatice sînt revizuite doar cînd nu mai corespund tehnologic în loc să fie revizuite chiar în momentul în care pierderile de aer cresc peste cele admise.

C.L. O tradiție, total depășită, afirmă că la un utilizator presiunea de aer trebuie să fie constantă. O excepție ar putea să fie doar ramura industriei metalurgice, unde sînt necesare presiuni de 7 atmosfere, în unele secții.

M.C. Vă fac o destăinuire: am redus presiunea în fabrica noastră, fără să-i avertizez pe tehnologi. Pînă acum nu s-a plîns nimeni și au trecut multe luni de zile de-atunci. Sper să nu se trezească tocmai acum...

Dr. C.M. Dorese să ridic o ultimă problemă și actuală dar și de imediată perspectivă: în țară producem doar compresoare cu pistoane, nereglabile, mai ales dacă nu se vrea generalizarea sistemelor datorate inginerilor Litera și Ciocanu. Elicoidale nu facem. Al treilea tip este compresorul centrifugal aflat, după cum știu, în asimilare la I.M.G.B. Dar nici acestea nu permit reglajul. Ce a recomandat, în acest caz, alegerea făcută? Puțeti întreba așa ceva în „Flacăra”? Cred că ar fi un subiect interesant de discuție, deoarece dacă criteriile de alegere a unui tip de compresor nu sînt juste vom ajunge să tot discutăm și să nu rezolvăm.

EMANUEL VALERIU ■
Fotografii de ION PREDOȘANU ■

La Fundulea se procedează inginereste: se proiectează plante

(Urmare din pagina 1)

N. EUSTATIU: Înțelegem din întrebarea dumneavoastră că nu doriți să ne pierdem în amănunte, să prezentăm un bilanț, o dare de seamă, ci să indicăm unul din sectoarele cele mai calde ale „frontului”, de la care putem aștepta mai mult și unde este sau poate fi înfăptuită o ruptură care să permită o înaintare rapidă. Adevărul este că ne aflăm la un punct de cotitură. Până în 1990 România trebuie să realizeze producții la hectar de 20 000 kg boabe porumb, 10 000—12 000 kg boabe grâu, 5 000—6 000 kg floarea-soarelui, 4 500 kg soia. La noi, aceste producții nu au fost atinse nicăieri, nici măcar experimental. La prima vedere deci cifrele ar părea ambițioase — la urma urmelor, 10—11 ani nu reprezintă mult în agricultură — dacă nu am face apel la o resursă poate încă insuficient folosită la noi: ingineria genetică.

V. VRANCEANU: Cindva, nu foarte de demult, o simplă rotație, de pildă faimoasa rotație Norfolk, putea asigura dublarea producției pe suprafețe întinse, o adevărată revoluție în agricultură; apoi, mai aproape de zilele noastre, s-a pus accent pe mecanizare, după aceea pe îngrășămintele chimice — păstrindu-se, bineînțeles, cuceririle vremilor anterioare — și ele au însemnat, de asemenea, revoluții în agricultură. Progresele continuă pe aceste linii și vor continua și în viitor, dar saltul cel mare îl promite genetica. Nu cea tradițională, care datează de la sfârșitul secolului trecut și căreia i se datorează însemnate realizări; am în vedere genetica modernă, care descifrează mecanismele intime ale eredității, la nivel molecular. Nu vom propulsa agricultura românească dacă nu vom crea, pe această cale, noi tipuri, nu numai soiuri noi de plante, și dacă nu vom schimba ceva fundamental în ele.

N. HURDUC: Trebuie procedat inginereste. Ca la construcția de mașini. Nu trebuie atâtea spice pe unitatea de suprafață, cu greutatea cutare. Ca să realizeze 10 000—12 000 kg boabe grâu la hectar, uzina plantei trebuie să producă de trei ori mai multă substanță uscată. În acest scop, ea va absorbi o cantitate de lumină determinată în decurs de 120 zile, de la 4 dimineața la 8 seara. Ii este necesară o anumită suprafață foliară ca să se alimenteze cu X litri apă și Y grame substanțe minerale. O proiectare aproape ca în industrie, numai că noi, în afara productivității mașinii vii, ne confruntăm și cu probleme specifice de calitate (conținutul de substanțe utile, proteine, amidon, ulei etc.), rezistența la boli și la condițiile schimbătoare de mediu, la ger, arșiță, secetă.

V. VRANCEANU: Veți crede că este vorba de pură teorie, de visuri ale noastre, de planuri ale unui viitor îndepărtat. Iată însă un exemplu din practica agricolă românească: Romsun și, în etapa a doua, Sorem sunt primii hibrizi de floarea-soarelui pe plan mondial. Este o realizare recentă. În afara sporului substanțial în productivitate și calitate, se coc uniform, prezintă rezistență la boli, în special la mană, de unde și denumirea Sorem.

N. EUSTATIU: Aș aminti și de hibridii din 1979: Florom și HS-82-CRM. Ultimul este atât de recent, încât nici nu a apucat să primească un nume.

REDACTIA: Dar unde a intervenit ingineria genetică? Lucrul acesta se știe mai puțin.

V. VRANCEANU: Pe unul din cei 17 cromozomi ai plantei, la o specie sălbatică, am identificat gena de rezistență la mană și, după experiențe și testări minuțioase în fitotronul de la Fundulea, am transferat-o pe liniile obișnuite de floarea-soarelui. Cu alte cuvinte, am depus gena pe o formă evoluată. Dar protecția împotriva altor boli, tot la floarea-soarelui, este dată de mai multe gene, motiv pentru care manipulațiile devin mai complicate. Lucrăm și la această problemă.

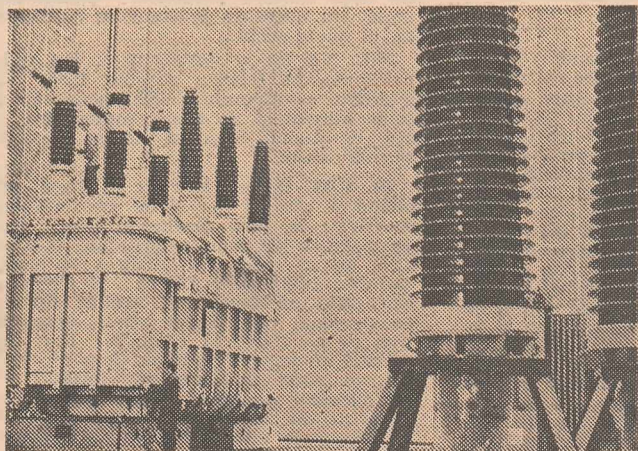
P. VARGA: „Depunem o genă...” Ca și cum ai muta o pernă de pe un fotoliu pe un taburet. De fapt, și în cazul florii-soarelui și în altele au fost ani și ani de încercări, de eșecuri și succese.

REDACTIA: Aceasta în cercetare. Dar în viață, în producție? Romsun și Sorem au constituit o prioritate românească pe plan mondial, au făcut vilvă în lumea specialiștilor. Planta însăși se situează la noi imediat după porumb și grâu ca importantă, ca suprafața cultivată. Ea furnizează cel mai bun ulei comestibil (între altele, solubilizează colesterolul), iar cererea de uleiuri vegetale crește continuu pe plan mondial și intern, la fel și cererea de șroturi. Creșterea producției de floarea-soarelui reprezintă deci un imperativ economic. Cum se prezintă în timp rezultatele acestei cercetări românești de excepție?

V. VRANCEANU: Anul trecut s-au obținut în medie pe țară 1 590 kg semințe. Sorem singur a dat, în medie, 1 950 kg, dar potențialul său este 4 000 kg!

REDACTIA: De unde discrepanța?

Realitatea ilustrată

Constructorii de mașini de la „Electroputere” Cralova au realizat, împreună cu specialiștii Centrului de cercetări științifice și inginerie tehnologică din localitate, o gamă largă de noi transformatoare. În imagine, transformatorul de 200 MVA.

V. VRANCEANU: Ea, în adevăr, există și e regretabilă, dar să nu uităm că avem în România, la floarea-soarelui, una din cele mai ridicate producții la hectar din lume, cu mult peste nivelul atins de cei doi mari producători de pe glob, Uniunea Sovietică și Argentina. Noi avem hibridii, dar sîntem încă departe de a atinge potențialul. În timp ce județul Ialomița, de pildă, obține 2 200 kg la hectar, Aradul, județ cu condiții bune și pentru floarea-soarelui, nu recoltează decît 800. Cît de mare este distanța față de asemenea frunți ca „Gheorghie Doja”, cooperativă agricolă de producție din Ialomița — la care ne întorcem din nou! — care recoltează 3 000 kg și chiar 4 000 kg la hectar. Motivele sînt multiple. Hibridii nu se cultivă în prezent decît pe circa 60% din suprafața afectată florii-soarelui, anul viitor vom acoperi 80%. Există însă și rațiuni subiective. Unele unități, poate chiar direcții agricole, în goană după premieri (în sine, obiectiv pe deplin laudabil), se concentrează asupra acelei producții de la care speră să cîștige lauri neglijînd întrucîtva alte culturi, deși și pentru acestea au plan, sarcini și condiții. Poate își spun: „Nu-i nimic, premiul cel mare le va face uitate!” Dar pierde țara. Acum se lucrează la îmbunătățirea criteriilor de acordare a premiilor, cu un accent sporit pentru îndeplinirea globală a sarcinilor.

N. EUSTATIU: Există la unii și o anumită rețineră sau neîncredere față de nou. Cei din Ialomița merită să fie felicitați fiindcă au solicitat cu insistență hibridii de înaltă productivitate, dar alții s-au mulțumit cu soiurile vechi de floarea-soarelui. Unii aleargă după Nou, alții îl primesc.

N. HURDUC: Productivitatea mai scăzută se datorește și nerespectării întocmai a tehnologiei pe teren, unde se decide totul.

REDACTIA: Care este situația la grâu? Tovarășe, inginer Eustațiu, ai lucrat de aproape două decenii în domeniul ameliorării grîului, fiind și coautorul celor mai răspîndite soiuri din țară la ora actuală: Dacia, Ceres, Iulia, Ileana și altele.

N. EUSTATIU: Am ajuns la un potențial de peste 8 000 kg boabe la hectar, datorită de pildă soiului Ceres, dar trebuie să atingem 10 000 kg, într-o primă etapă, și 12 000 kg în 1990. Aceasta va fi posibil dacă vom gândi într-un chip nou și mai cu seamă dacă vom face apel la genetica modernă.

N. HURDUC: S-au înregistrat progrese substanțiale, datorită cărora, în ultimii ani, chiar cu condiții climatice nefavorabile, nu a mai pierit grâu la noi pe suprafețe întinse. Un singur exemplu: soiul Dacia a înfruntat seceta cu capul sus. Complexele probleme ale rezistenței la boli sînt abordate la Fundulea la un nivel ridicat, inclusiv prin manipulări genetice.

V. VRANCEANU: S-a studiat localizarea genelor de rezistență la rugini și a genelor răspunzătoare pentru calități superioare de panificație, este în curs de alcătuire o hartă genetică a grîului.

N. EUSTATIU: Toate acestea par preocupări teoretice, departe de viața de fiecare zi, de durerile și bucuriile noastre. Că lucrurile nu stau așa o voi ilustra și printr-o experiență personală, evidentînd, o dată mai mult, rodnicia contactelor științifice internaționale. Împreună cu colegul Nicolae Săulescu, doctor în agronomie, am lucrat opt luni la Institutul internațional pentru ameliorarea porumbului și grîului. Directorul programului la grâu era — și este și acum — Norman Borlaug, care a primit Premiul Nobel pentru contribuția sa la stăvilirea foametei în țări slab dezvoltate prin „revoluția verde”. Sub îndrumarea lui ni s-a clarificat și o importantă problemă de genetică. În cazurile cînd rezistența la o anumită boală — a grîului, în cazul de față — e dată de o singură genă majoră, această rezistență e totală. Atunci însă cînd parazitul își creează o variabilitate, întreaga apărare a plantei se prăbușește, fiindcă se bazează pe o singură forță: gena cu pricina.

N. HURDUC: Ca la antibiotice, la care, după un timp mai lung sau mai scurt, unii germeni devin insensibili și variabilitatea pe care și-au creat-o le permite să... înflorească. Dar să revenim la plantă. Dacă rezistența este asigurată de mai multe gene, parazitul, chiar dacă învinge una din gene, nu poate distruge întreaga plantă. Ea îi dă un anumit tribut, dar continuă să trăiască.

N. EUSTATIU: Întorși în țară, am studiat două din tipurile de grâu pe atunci cele mai răspîndite la noi și am constatat că apărarea lor împotriva ruginii brune era monogenică. Am bănuit că vor „ceda” și chiar așa s-a întîmplat. Într-o vară, rugina brună și făinarea aproape au distrus ambele soiuri. Din fericire, fuseseră deja create cîteva soiuri românești, care au înlocuit în termen scurt pe cele devenite necorespunzătoare.

P. VARGA: Discuția noastră privind genetica a rămas, cum se cuvenea, ancorată în actualitatea imediată. Cred, totuși că înainte de a încheia, ar fi util să deschidem o fereastră spre viitor. Să nu uităm că purtăm răspunderea pentru a conserva generațiilor viitoare variabilitatea lumii vegetale. Or, în zilele noastre, în care și agricultura se pătrunde de spiritul industrial, această variabilitate, intruchipată între altele în sumedenia de soiuri locale, se pierde. Dacă nu vom lua măsuri, va dispărea iremediabil.

V. VRANCEANU: Să luăm hibridii de floarea-soarelui. Este greu de imaginat cît de uniformi sînt — acesta este și un mare avantaj, de pildă la recoltarea mecanică; și cîmp ai impresia că vezi o singură plantă multiplicată, copiată la infinit! Frunzele, pină și unghiul lor de înclinație, sînt absolut identice. La fel la porumb — știuleții sînt mai toți exact la aceeași înălțime — la fel la hibridii de lucernă ș.a.m.d. E bine că așa stau lucrurile, geneticienii se luptă pentru aceasta, dar există și un serios dezavantaj, un imens pericol potențial.

P. VARGA: Vor apărea noi boli ale plantelor, pe care nici nu le suspectăm azi, se vor ivi rase de paraziți necunoscuți și oamenii nu vor mai avea la dispoziție solurile dispărute de plante de la care să „împrumute” gene pentru a lupta împotriva noilor dușmani. Pînă cînd vom putea crea gene — este o problemă a viitorului mai îndepărtat, deși rezolvabilă în principiu, după cum o atestă rezultate recente — rămînem tributari băncii de gene a naturii. În țara noastră nu există încă o formă de organizare centrală pentru studiul și conservarea geoplasmelor vegetale, dar ea se proiectează. Academia de științe agricole și silvice a aprobat recent construirea unui nou pavilion de cercetare la Institutul din Fundulea, care să adăpostească viitoare secție. Se vor conserva semințe în încăperi climatizate, pentru a le păstra viabilitatea timp de decenii; se va folosi un calculator electronic, capabil să imaginezeze circa 100 indicatori pentru fiecare din cele 100 000 probe cit va reprezenta în final capacitatea de conservare. O bancă de gene, o bibliotecă a variabilității lumii vegetale. O fereastră spre secolul XXI.

Ce e nou în

● Transporturi

Creșterea accentuată a circulației vehiculelor pe șosele, care marchează — an de an — sporuri importante, necesită cunoașterea cît mai precisă a traficului pe diferitele șosele și fire de circulație, pe de o parte pentru a se putea lua măsuri organizatorice corespunzătoare de optimizare iar pe de altă parte, pentru redimensionarea și reconstruirea unor artere de circulație, în caz de supraîncărcare a traficului.

O contribuție la stabilirea încărcărilor rutiere ale diferitelor șosele o constituie și invenția intitulată: „Aparat pentru recenzierea traficului, diferențiat pe categorii de vehicule”, autori inginerii Mircea Gheorghe Nicolau, Alexandru Aurel Lăpugean, Viorel Pirvu, Liviu Ștefănescu Chiodan și Costel Gheorghe, din București, titular: „Institutul de cercetări și proiectări tehnologice în transporturi”, de asemenea din București.

Aparatul, de o construcție bazată pe o schemă electromagnetă, de volum mic și necesitînd un consum foarte redus de energie electrică, de la pilele proprii sau de la rețea, dispune de un tub flexibil, spre exemplu din cauciuc, cu rol de sezior de impulsuri; se montează transversal — pe partea carosabilă — a cîte unui fir de circulație supus recensămîntului. Tubul, închis la un capăt, este legat, la celălalt capăt, la un contactor pneumatic diferențial, care poate fi reglat astfel încît, la trecerea peste tubul flexibil a unui vehicul, în funcție de greutatea acestuia, crește presiunea aerului din interior și se acționează contorul corespunzător categoriei de tonaj a vehiculului respectiv.

● Metalurgie

Barele din metale profilate prin laminare, cu secțiuni transversale mici, dreptunghiulare sau chiar pătrate, și cu toleranțe restrînse, sînt foarte căutate atît în industria construcțiilor de mașini, cît și în cea a construcțiilor industriale.

În cadrul întreprinderii de țevi „Republica”, secția Grivița, Petru Bistriean și Gheorghe Negrei au pus la punct un procedeu de laminare la cald a oțelului lat la un microlaminor.

Prin acest procedeu — care face obiectul unui brevet de invenție — se fabrică deja, cu bune rezultate, asemenea produse, care se execută prin laminare la un microlaminor, în numai două treceri ale materiei prime, printre cilindrii respectivi, în prealabil profilați corespunzător scopului.

Astfel, pornind de la bare rotunde subțiri — pentru dimensiunile foarte mici, chiar de la sirme — acestea sînt încălzite, la temperatura necesară unei bune laminări, prin inducție electrică. Laminatelor obținute sînt de foarte bună calitate, și în plus se realizează cu o productivitate ridicată.

● Electronică

Din cauza variațiilor de tensiune, uneori ridicate, în diferitele puncte ale rețelei de alimentare cu energie electrică, variații care se produc în mod inerent ca o consecință directă a numeroaselor conexiuni și deconectări ale multiplilor consumatori, la unii beneficiari mai sensibili și în special în cazul televizoarelor și aparatelor de radio, s-ar produce efecte nedorite.

Un mijloc util de a asigura alimentarea, la un voltaj practic-constant, a acestor aparate sensibile îl constituie așa-numitele stabilizoare.

Invenția: „Stabilizator de tensiune”, autori: inginerii Cristian Popoiu și Tudor Tănăsescu din București, titular: Întreprinderea „Electronica” de asemenea din București, rezolvă această problemă. Stabilizatorul are, în plus, avantajul că se autoîncalzește în cazul apariției unei supraîncălziri care ar produce o creștere a curentului peste o anumită limită, dăunătoare aparatului pe care-l deserveste; joacă deci și rol de siguranță de protecție cumulînd, totodată, și alte avantaje față de stabilizoarele de tensiune cunoscute, dar de construcție mai puțin costisitoare.

O veste bună: stabilizatorul a intrat de acum în fabricație la „Electronica”.

● CERO — Cluj-Napoca

În 7 ani de existență, Filiala clujeană a Institutului de cercetări și proiectări de tehnologii pentru sticlă și ceramică fină a cunoscut o puternică dezvoltare. Secția de microproducție a realizat în premieră națională primul porțelan fosfatic românesc, porțelanuri și faianțe colorate de masă sau cu glazuri decorative, precum și materiale decorative (decalcomanii) pentru ceramică fină și sticlărie.

În acest răstimp au fost realizate 14 invenții și peste 200 de produse noi, care au la bază valorificarea materiilor prime și a unor materiale din țară, contribuind la reducerea importurilor cu peste zece milioane lei valută.

Din realizările doctorului

Ioan Pușcaș

(ȘIMLEU SILVANIEI)

● Iodul și secreția gastrică acidă

Acțiunea iodului asupra secreției gastrice acide nu a constituit obiectul unor studii deosebite pînă în prezent. Pornind de la observațiile că, bolnavilor cu ulcere gastroduodenale cărora li s-au efectuat colecistografii în primele zile de tratament cu inhibitori ai anhidrazei carbonice nu le scade aciditatea, comparativ cu un alt lot de bolnavi cărora nu li s-au efectuat colecistografii, cercetătorii din Șimleu Silvaniei conduși de dr. Ioan Pușcaș au studiat modificările secreției gastrice acide după administrarea substanțelor iodate de contrast.

Rezultatele obținute arată că substanțele iodate cresc secreția acidă a stomacului, prelungec crizele dureroase și întîrzie vindecarea ulcerelor gastrice și duodenale. Mecanismul acestor acțiuni conform concepției autorilor ar fi explicat prin creșterea histaminemiei libere endogene produsă de fixarea compusilor iodati pe proteinele transportoare. Corespunzător, histaminemia endogenă crescută activează prelungit anhidraza carbonică din mucoasa gastrică ducind la creșterea secreției gastrice acide și la imposibilitatea inhibiției enzimice cu dozele uzuale de inhibitori specifici de tipul acetazolamidă. Rezultatele acestor cercetări au fost comunicate la al VI-lea Congres mondial de gastroenterologie de la Madrid, 1978.

Ele impun necesitatea unor indicații selective ale acestor substanțe iodate de contrast la bolnavii cu ulcere gastro-duodenale.

● Antagonismul acetazolamidă-calcium în secreția gastrică acidă

Acetazolamida, substanță intrată în uzul terapiei medicale de peste un sfert de veac și folosită inițial ca agent diuretic, este un inhibitor specific al anhidrazei carbonice din singe, rinichi și mucoasa gastrică, pancreas, creier etc. Cit privește relația dintre acetazolamidă și ionii de calciu, aceasta nu este cunoscută încă. Plecînd de la observația că administrarea concomitentă a acetazolamidă și preparate de calciu împiedică efectul de inhibiție specifică produsă de către acetazolamidă asupra anhidrazei carbonice din mucoasa gastrică, cercetările efectuate în Șimleu Silvaniei, conduse de dr. Ioan Pușcaș, au dovedit că ionii de calciu prin interacțiunea cu histamină activează direct anhidraza carbonică, făcînd inefficientă inhibiția specifică produsă de acetazolamidă asupra enzimelor. Numai dublarea dozei de acetazolamidă folosită face să se instaleze inhibiția enzimelor activată prin ionii de calciu. Această descoperire a fost comunicată de către grupul de cercetători de la Șimleu Silvaniei la cel de-al VI-lea Congres mondial de gastroenterologie de la Madrid, 1978.

Cătina albă:

Se reverifică și se recercetează verificările și cercetările de pînă acum

(Urmare din pag. 1)

pune la dispoziție (între prof. univ. dr. Ion Brad, omul care de o viață se dăruie cătinei albe cu o pasiune greu de redat în doar câteva cuvinte, și unul din factorii de decizie, Centrala industrială a medicamentului, a avut loc un dialog și un schimb de materiale informative care au fost studiate, n.n.) vă informăm că sintem interesați a colabora cu dv. pentru realizarea unor specialități farmaceutice sau produse cosmetice pe bază de principii active din cătină. (Și iar facem o paranteză pentru a nota că între timp, la Bratislava, la Tîrgul internațional INCHEBA din anul 1977, setul de produse Darclee ale Întreprinderii „Miraj”, avînd la bază acele principii active din cătină, a fost distins cu medalia de aur, n.n.). În acest scop vă rugăm a ne pune la dispoziție formulele și procesele tehnologice stabilite de dv. pentru produsele care doriți a fi realizate, în vederea eliberării, de către Comisia medicamentului și pentru farmacovigilență, a „avizului de necesitate”. (Cu alte cuvinte, după numeroase cercetări de înaltă ținută științifică, cercetări pe care le-au avizat șefii unor comisii și ai unor colective de laboratoare universitare, Centrala industrială a medicamentului s-a hotărît să treacă la fabricarea produselor pe care le hotărâște chiar prof. univ. dr. Ion Brad, concluzie care, firește, era într-un totul normal; mai mult decît atît, pentru a nu se pierde timp, Centrala medicamentului intenționează ca fabricarea și obținerea avizului de necesitate să meargă în paralel cu probele pentru sârja „0”, tot n.n.). În paralel se pot executa probele pentru sârja „0”, necesare în continuare înaintării împreună cu documentația de fabricație pentru efectuarea experimentării clinice pentru eliberarea „avizului terapeutic și de fabricație”, conform metodologiei pentru asimilarea în industrie a sortimentelor noi. (S-ar părea că lucrurile au intrat pe făgașul cel mai normal cu putință, cel al metodologiei pentru asimilarea în industrie a sortimentelor noi, iarși n.n.). Vă comunicăm totodată că intervențiile Centralei industriale de medicamente se vor face indicînd drepturile dv. de autor pentru produsele noi propuse pe bază de cătină și că centrala este de acord a le înregistra ca produse originale la O.S.I.M. (Deci, după ce numeroși alți specialiști și cercetători au preluat, ca să zicem așa, cîteva din rezultatele cercetărilor întreprinse de prof. univ. dr. Ion Brad, asumîndu-și-le ca invenții, iată, centrala se va strădui să i se recunoască toate drepturile de autor, înregistrîndu-le ca atare la O.S.I.M., ultima n.n.).

A trecut, iată, un an de zile de la emiterea acestei adrese, profesorul Ion Brad s-a conformat, adică a trimis formulele și tehnologiile stabilite de dînsul, dar, după cum ne-a declarat, nu s-a întreprins mai nimic.

„După cite am fost informat, ayea să ne declare în continuare profesorul Ion Brad, rezultatele muncii mele de cercetare de peste 25 de ani au fost transmise altor cercetători care urmează să-și dea verdictul. Adică, așa spune eu, se reverifică și se recercetează rezultatele cercetărilor cercetate de alți cercetători care la rîndul lor au verificat și cercetat alte rezultate ale altor cercetători și așa mai departe. Trebuia să dispunem la ora actuală de o experimentare clinică fundamentată științific în baza căreia să se elibereze avizul terapeutic și de fabricație, după care urma sârja „0”, a citorva principale produse intens solicitate de sute și sute de oameni. Eu ce pot să le răspund acestor oameni? Că drumul hirtitilor, care sînt multe, e foarte lung și că nu s-a luat încă nici o măsură eficientă? Oamenii nu vor vorbe, ci ulei de cătină albă și pulbere de cătină albă. Ei au înțeles, după cele două articole publicate în „Flacăra”, că ambele produse au valențe terapeutice uimitoare și în legătură cu această problemă ar fi de menționat că nu eu, Ion Brad, am descoperit cătina albă, nu eu, Ion Brad, am inventat-o, ci doar am studiat-o și am stabilit, de la nivelul pregătirii mele științifice, afecțiunile în care acționează în mod fericit. I-am constatat compoziția, extrem de valoroasă și cu imense perspective de valorificare în continuare, și am mai stabilit tehnologiile de prelucrare. Atît, nimic altceva, plus faptul că am oferit-o spre vindecare citorva sute de oameni, după ce în prealabil îi cunoșteam efectele în totalitate, motiv pentru care îi sfătuiesc pe cititori să nu folosească, fără indicații precise și autorizate, fructele de cătină albă. Deci, ca să revin, cam

atîta am făcut eu de-a lungul a 25 de ani și așa fi lipsit de modestie dacă nu aș recunoaște că în tot acest timp am avut numeroși colaboratori.

În legătură cu această ultimă afirmație a interlocutorului nostru, să transcriem dintr-un referat din 1970 privind cercetările efectuate în cadrul Institutului de cercetări pentru cereale și plante tehnice, Fundulea, secția chimie și fiziologie, Laboratorul de biochimie, în vederea continuării cercetărilor legate de cătina albă: „.....printr-o informare suplimentară și ca urmare a ședințelor organizate de C.N.S.T. cu instituțiile interesate de cercetarea și valorificarea cătinei albe s-a solicitat unui colectiv să realizeze o informare cît mai completă asupra acestei plante. Colectivul a fost format din I. Brad (dr. chimist, șeful sectorului de biochimie din cadrul ICCPT, Fundulea), E. Grigorescu (dr. farmacist, profesor, șef de catedră, Institutul medico-farmaceutic, Iași), T. Văiteșuș (inginer, șeful sectorului de valorificare a fructelor de pădure) și E. Beldeanu (inginer, asistent, Institutul politehnic Brașov)“.

Sarcina trasată de C.N.S.T. a fost indeplinită, întocmindu-se un studiu informativ asupra cunoștințelor referitoare la biologia, compoziția chimică, utilizarea și răspîndirea cătinei albe. Materialul a fost prezentat în ședința organizată de C.N.S.T. și a fost considerat ca reprezentativ, materialul multiplicîndu-se în 25 de exemplare care sistematizau toate informațiile existente... Ca rezultat al acestei ședințe s-au trasat primele sarcini. Recoltarea fructelor a fost încredințată inginerilor T. Ionescu și A. Lucescu din cadrul Direcției silvice. Prelucrarea cătinei albe a fost preluată de un colectiv format din dr. I. Brad, dr. E. Tarpo și ing. M. Olaru. Prelucrarea s-a efectuat la Fabrica de conserve din Băiculești-Argos. Dincolo de aceste prime momente de activitate organizată, s-a trecut și la cercetarea propriu-zisă, o sumedenie de specialiști stabilind compoziția chimică fabuloasă a cătinei albe, precum și aria terapeutică pe care ar putea-o acoperi. Astfel, sub conducerea prof. dr. doc. Cornel Bodea au fost efectuate cercetări referitoare la variația conținutului de carotenoizi și natura lor. Unele fracțiuni proteice și activitatea unor enzime a fost definitivată de dr. Sabin Vasu.

„Acestora, a continuat profesorul Ion Brad, li se adaugă mulți alții, unii dintre ei avînd direct sarcini de serviciu în acest sens, alții aderînd la ideea valorificării acestui fruct miraculos. I-aș aminti, cu regretul că nu dispun de o memorie exactă, pe cîțiva. Inginerul S. Gîrbu ne-a ajutat direct și nemijlocit la prelucrarea produselor primare. În aceeași acțiune m-a ajutat tehnicianul Al. Tapanea (de la o fabrică de pe Valea Teleajenului) așa cum un fost coleg de liceu, contabil în comuna Pîrșcov, pe Valea Buzăului, m-a ajutat tot la recoltare. Neapărat țin să-i amintesc pe tehnicienii Vasile Mincu și Ana Matei-Avram, care m-au însoțit pe teren, iar, pe ger și-n condiții de lucru de o duritate puțin obișnuită. Peste tot, inginerii ocoalelor silvice ne-au acordat un ajutor dezinteresat, plin de bunăvoință. Nu-i pot omite, desigur, pe membrii Laboratorului de plante medicinale și biochimie din cadrul ICCPT, Fundulea, adică Oltea Coșocariu, Zoia Marin, Ecaterina Voicu, Elisabeta Jokl sau Gabriela Martinovschl.

Dealtfel, ca să revenim la acea adresă a Centralei industriale a medicamentului, adresă care părea a fi punctul terminus al unei îndelungate și impresionante cercetări, atît ca volum de muncă, dar și ca număr de oameni, specialiști și cercetători, problema acestui al treilea articol dedicat cătinei albe este tocmai această stagnare, în ciuda faptului că la „Biofarm” au fost realizate cîteva variante de produse. Dispunem, așa cum afirmam, de numeroase alte mărturii din partea unor oameni care au beneficiat de tratamentul cu ulei de cătină sau pulbere de cătină. A le publica în continuare ar însemna, considerăm noi, o risipă de spațiu tipografic. Aceleași rezultate pot fi obținute și de-acum înainte, într-un cadru organizat de testare clinică autorizată în vederea eliberării avizului terapeutic care să dea gir șarjelor „0” de fabricație. Abia atunci suatele de solicitanți vor putea să-și procure chiar din farmacia acest miraculos tezaur terapeutic pe care l-a creat natura. Asupra acestui aspect vom reveni, desigur, cu noi amănunte la timpul potrivit.

În numărul nostru de săptămîna trecută, îi invităm la cuvînt în coloanele revistei pe toți aceia care, implicați într-un fel sau altul în cazul Ranetescu, ar fi dorit să intervină, să facă unele precizări pe marginea lui, contribuind la lămurirea situației. Procedînd așa, noutăm convingerea, întărită azi cu probe concludente, că dosarul doctorului din Văleni a fost la vremea lui parcurs în grabă și soluționat superficial de comisia instituită la Ministerul Sănătății, o eventuală redeschidere a lui puțînd conduce, chiar după atîta timp, la descoperirea unei șanse, fie aceasta cît de mică, în lupta împotriva cancerului. Apelul a fost auzit și înțeles, drept pentru care am primit la redacție mai multe scrisori, fără excepție favorabile acțiunii noastre. Iată fragmente din cele mai importante.

1. „Numele meu este George Popescu. Locuiesc în București, pe Aleea Obcina Mică 3, bloc Z 29, apartament 11, sector 7.

Auzînd că dr. Ranetescu experimentează un nou produs împotriva cancerului, m-am deplasat la Văleni cerîndu-i ajutor pentru mama care, suferînd de un cancer uterin cu metastaze, fusese operată explorator și închisă, nedîndu-i-se nici o șansă de supraviețuire. Doctorul Ranetescu m-a primit și mi-a explicat, cu seriozitate profesională, că medicamentul său e încă în fază de experiment și că optimismul meu trebuie să se păstreze în cadrul unei limite logice.

După administrarea preparatului, starea mamei s-a îmbunătățit spectaculos, lăsîndu-mi impresia că, spre fericirea mea, diagnosticul postoperator a fost eronat. Cîteva luni mai tîrziu, am dus-o la un control la Spitalul Filantropia și doctorii care au văzut-o mi-au mărturisit deschis că din sutele de medicamente folosite de ei nici unul n-a dat rezultate atît de bune! Cu aceeași ocazie, mi-au solicitat adresa doctorului Ranetescu“.

2. „Sînt Dumitru Anghelescu și vă scriu din București, de pe strada Floarea Roșie 8, bloc 68, etaj 1, apartament 5, sector 7.

Mama mea a fost operată în noiembrie 1976 la Spitalul Filantropia, după ce în prealabil fusese supusă la 25 de ședințe de cobaltoterapie pentru un cancer mamar stîng. După operație, starea mamei nu s-a ameliorat, ci dimpotrivă. Recent, specialiștii aceluiași spital, unde a fost operată și ținută în evidență, au constat că boala a progresat ajungînd în stadiul de metastază. S-a propus un nou ciclu de 25 de ședințe de iradiere, dar el a fost întrerupt, după a 13-a ședință, din cauza înrăutățirii vizibile a stării mamei. Medicii ne-au dat de înțeles că nu mai are mult de trăit, prescriindu-i pentru prelungirea vieții citostatice. Solicitînd aprobare pentru obținerea citostaticeelor, am stat de vorbă, sincer și deschis, cu directorul farmaciei

șitor. Se simte foarte bine, l-a dispărut umflătura, și-a recăpătat forța de muncă, are o stare psihică excelentă, afirmînd că se simte ca în urmă cu 20 de ani“.

3. „Mă numesc Maria Bunescu, iar adresa mea este Ploiești, strada sergent Mateescu Gheorghe 1, bloc 16 A, apartament 32, cartierul Malul Roșu.

În luna mai 1956, mi s-a depistat un osteosarcom, diagnostic confirmat de biopsia făcută la secția de oncologie a Spitalului numărul 2 din Ploiești. Mi s-a făcut roentgenoterapie, dar starea mea generală s-a înrăutățit. În 1960, am mers la consult la Spitalul Filantropia din București, unde i s-a spus soțului meu că, față de agravarea bolii, nu o voi mai duce decît 3-5 luni. M-am întors acasă, la pat. Slăbeam cu fiecare zi, iar durerile deveniseră insuportabile.

Într-o zi, soțul m-a întrebat dacă n-aș

Noi dovezi în favoarea redeschiderii dosarului Ranetescu

spitalului Elias, care a apreciat că în stadiul în care se găsește bolnava n-are avea nici un sens să urmeze tratamentul pentru care ceream rețetă.

Ne-am adresat atunci doctorului Ranetescu din Ploiești, despre care auzise unul din cei 3 frați ai mei. Auzînd despre ce e vorba, a refuzat să discute cu noi, închizîndu-ne poarta în nas. Am plecat, dar am revenit. Nu o dată, de mai multe ori. În cele din urmă consimțînd să ne ajute.

Cînd ne-a dat preparatul, mama era într-o stare foarte critică. Nu-și mai putea mișca mîinile, avea stări de amețeli și dureri mari, precum și o congestivă vizibilă în regiunea cervicală.

Au trecut, în momentul în care vă scriu, 52 de zile de cînd a început tratamentul, iar starea ei s-a ameliorat sim-

vrea să urmez un tratament cu injecții în venă, cu un ser preparat de un doctor din Văleni. Mai aveam de ales? După a 6-a injecție, cu un lichid incolor imbuteliat în flacoane, n-a mai fost nevoie să-mi administrez morfina, durerile scăzînd. La terminarea tratamentului, durerile au dispărut complet, mi-am simțit bine și mi-am reluat activitatea de gospodină. După 2 ani, deși starea mea era bună, am reluat tratamentul, iar azi mă simt bine, duc o viață normală, de om sănătos.

Am citit în „Flacăra” cele scrise pe marginea cazului Ranetescu“.

4. „Locuiesc în Ploiești, pe strada Gheorghe Doja 154, bloc B 3, apartament 12, mă numesc Doina Zaharescu și cred că am obligația morală și cetățenească să vă scriu

aceste rînduri. În luna octombrie 1977, tatăl meu, Dumitru Teodorescu, a fost externat din Sanatoriul de pneumologie Roșiori de Vede cu diagnosticul neoplasm pulmonar. Era în stare foarte gravă, neputîndu-se mișca din pat, expectorînd abundent singe, acuzînd momente de pierdere a lucidității. În ziua de 28 octombrie, după multe insistențe, am intrat în posesia serului Ranetescu, iar starea tatălui meu s-a schimbat ca prin minune. După a treia injecție s-a ridicat din pat, puțîndu-se deplasa, după multă vreme, singur. În continuare, a evoluat spre bine, n-a mai tușit și n-a mai expectorat. Din păcate, la sfîrșitul lui februarie, cînd începusem să avem speranțe din ce în ce mai mari, a căzut victimă unui atac de cord, el fiind suferînd și de inimă.

Cum am ajuns la preparatul doctorului Ranetescu? Prin unchiul meu Alexandru Panaitescu, domiciliat în Ploiești, strada Chela 18. Fîind în stare gravă, cu neoplasm, după părerea medicilor de la Spitalul 2 din Ploiești, incurabil, s-a tratat cu serul doctorului Ranetescu. La spital i s-au dat maximum 7 luni de viață, cu medicamentul doctorului Ranetescu și-a revenit, au trecut de atunci 3 ani și trăiește bine, nu mai are nimic.

Doresc să adaug că-i păstrează doctorului Ranetescu un respect deosebit și o mare recunoștință. Consider că la adresa sa s-au făcut destule nedreptăți și că ar fi firesc, în interesul bolnavilor din țara noastră, ca serul său să fie din nou cercetat, ou răspundere și în spiritul adevărului științific“.

Așadar, 4 scrisori și, în linii mari, același conținut, pledînd cu argumente convingătoare pentru redeschiderea dosarului Ranetescu. Din cuprinsul lor merită, cu prisosință, reținută o frază, aparținînd Mariei Bunescu, „acolo unde e vorba de cancer, adică de viață și de moarte, orgoliul și prejudecățile n-au ce căuta”, pe care am fi putut s-o folosim, la fel de bine, drept moto acestui articol. O folosim, iată, în încheierea lui, cerînd din nou forurilor de decizie, Ministerului Sănătății în primul rînd, reanalizarea situației în discuție. Vom reveni.

OVIDIU IOANIȚOIA ■

Să critici, să nu critici, să critici cu orice preț?

Apare critica întotdeauna acolo unde este ceva de criticat? La „Romlux”, la Tirgoviște, acestei întrebări i se dau răspunsuri mai ales din trecut Vom vedea de ce.

— Critica deranja puțin la început, spune Elena Ciobanu, secretara comitetului de partid al întreprinderii. Tocmai asta este problema, că nu deranja mai mult. Întreprinderea a intrat în funcțiune prin 1972. Eu am venit un an mai târziu, împreună cu soțul meu. Veneam de la Fieni. Am găsit aici niște oameni care se-nvățaseră cu răul. Nu se făcea planul iar ei luau 80-90 la sută din retributie. În plus, existau două tabere. Cei de la Fieni, de la fabrica de becuri, de o parte, iar localnicii de cealaltă parte. Direcția îi dădea la lupte, ca pe cocoși. Asta era critica! Un fel de punere a gazului pe foc. Niciodată n-am înțeles, o spun cinstit și auto-critic, de ce au fost aduși unii directori care n-aveau nimic comun cu oamenii de aici. De pildă, un inginer din București. Nu discut competența lui profesională. La București avusese o funcție de conducere într-o întreprindere și fusese scos de acolo, pentru că era afemeiat. La Tirgoviște a fost adus și prezentat ca om inteligent și serios. A spart pe aici o casă, cum se zice, a stricat o familie chiar din întreprindere. Tot el avea dambău că se enerva prea repede. Îi trăgea pe muncitori de guler prin secții. E adevărat că mergeau rău lucrurile, dar niciodată nu-i întreba de ce. Pe muncitor, doar, nu ajunge să-l întrebi de ce nu merge bine munca. Dacă îl întrebi și care sînt cauzele și cauți să le elimini, împreună cu el, ți l-ai făcut prieten. Ca pe orice om, dealtefel. Dar directorul acela n-a lăsat în urma lui, aici, nici un prieten. În astfel de condiții, este limpede, lucrurile mergeau la „Romlux” la voia întâmplării. Critica, cea de sus în jos, ca să zic așa, era adeseori jignire și bruftului. Cealaltă, la adresa conducătorii întreprinderii, era o expresie a ironiei.

De aproape doi ani, „Romlux” are o conducere nouă. Inginerul Alexandru Preduchin este al optulea director al întreprinderii și a fost adus de la „Steaua electrică” din Fieni. A venit împreună cu fostul său coleg, Gheorghe Andreoiu, căruia i s-a încredințat aici funcția de inginer șef. Și nimeni nu mai pune astăzi la îndoială că „Romlux” a intrat pe calea cea bună. Mulți dintre cei ce părăsiseră întreprinderea s-au întors la vechiul loc de muncă. Oamenii au început să ridice retribuiția fără penalizări. Planul, în sfîrșit, a fost îndeplinit la toți indicatorii.

Oamenii au început să-și aducă aminte de posibilitățile criticii.

— Ați fost criticată vreodată de cineva? Georgeta Pilișoi, muncitoare în secția lămpi fluorescente de șase ani.

— Am fost criticată între fete, aici, nu în vreo ședință. Pentru că, zic, le critic eu pe ele. Au dreptate. Chiar azi, de exemplu, Vișan Luminița și Mihai Angela au venit la mine să-mi povestească ba una, ba alta. Asta mă enervează. Le-am spus să se ducă la mașinile lor și să-și vadă de lucru.

— Și s-au supărat?

— De ce să se supere? Sîntem prietene. Acest fel de critică, mai direct, ca între colegi și prieteni, ne spunea mai târziu Ion Copoi, maistrul principal în atelierul arzătoare de cuarț, era altădată imposibil.

— Eu, odată, am avut o astfel de discuție cu Gheorghe Vlad, reglor care lucrează și astăzi aici, în atelierul meu. Pentru că îndrăznisem să-i atrag atenția că lipsise nemotivat, era cit pe aci să părăsească întreprinderea. Or, dacă nici noi între noi, prietenii, nu mai puteam să ne atragem atenția asupra vreunor greșeli, întreprinderea nu putea merge bine. Și parcă, de la o vreme încoace, celălalt fel de critică, în cadrul organizat, a început să fie și el luat altfel în considerare. Dacă vîi cu o problemă, este dezbătută serios și i se caută o rezolvare. Nu vorbim, vreau să spun, doar pentru a ne face planul la critică. Anul trecut, de exemplu, la adunarea de dare de seamă și alegeri pentru comitetul sindical, eu am criticat-o, aspru dar drept, cred, pe Mihai Paraschiva. Ea e tehniciană la organizarea muncii și fusese președinta comitetului. Din cite am înțeles, urma să fie aleasă iar. De ce? N-a venit niciodată pe la noi prin atelier. Dacă noi o interesam chiar atît de puțin, de ce să ne intereseze ea atît de mult? Am lucrat aici de pe cînd întreprinderea asta abia se ridica. Abia erau citiva stîlpi, ici-colo. Am cărat cu spinarea materiale, ca să ajut la construirea ei. Cînd am văzut buletinele pe care era bătut la mașină deja numele tovarășei, n-am acceptat să vină cineva și să impună pe cine să alegem în această funcție. Am vorbit vreo 7 oameni. Vreo 20 au votat pentru ea. Căm 160, împotriva. A fost aleasă Matei Elena, muncitoare la secția spirale.

Inginerul Gheorghe Andreoiu ne vorbea la rîndul său, despre ceea ce el numea „critica prin fapte”.

— Nu este nici un secret, spunea asadar inginerul șef de la „Romlux”, că prin întreprindere se mai plimbă încă destui în timpul orelor de lucru. Oricum, sînt mai puțini decît altădată și sperăm să rezol-

văm definitiv problema. Atît cît am rezolvat-o pînă acum, am reușit nu datorită criticii prin cuvinte. Critică de felul acesta am făcut o dată, de două ori, de trei ori, zadarnic. I-am strîns pe toți într-o cameră și le-am vorbit. Credeau că le voi spune și de data aceasta citeva cuvinte și pe urmă vor putea să-și continue prome-nada. Au suferit o decepție. Prin curtea fabricii sînt destul de multe de făcut. I-au i-am transformat în salahori dar, oricum, au făcut o muncă mai îngrată decît în secțiile întreprinderii, unde se lucrează curat ca într-un laborator. A doua zi plimbăreții erau mai puțini...

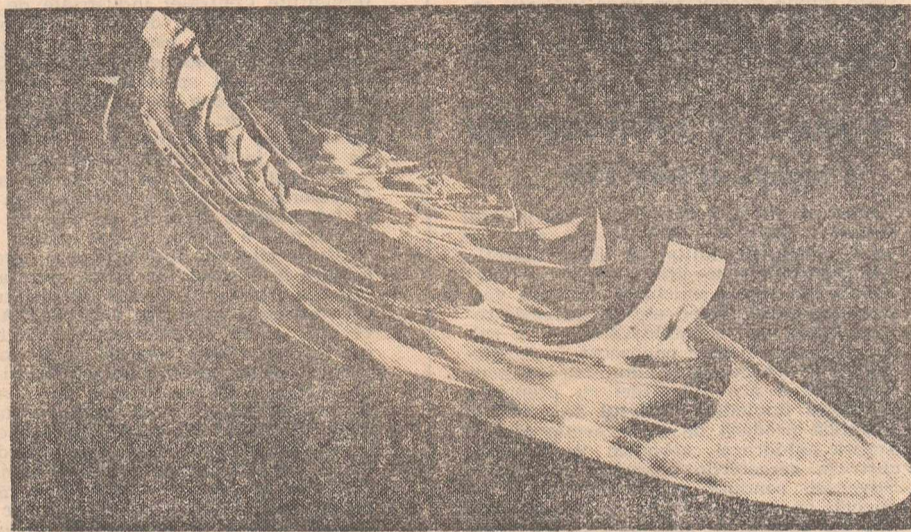
Fără îndoială, critica este o problemă de educație. Ea este un mijloc de educație dar presupune ea însăși un anumit nivel de educație. A celui care critică, pentru a nu transforma actul criticii în mijloc de răfuială iar, cînd această condiție este îndeplinită, a celui criticat pentru a înțelege și a face efortul de îndreptare a unei stări de lucruri negative. Altfel, pe neabăgate de seamă, critica devine persecuție și sîmintă de discordie. La „Romlux”, situație mai rar întâlnită, persecuția se poate manifesta nu numai „de sus în jos” ci și invers. În atelierul spirale, acolo unde se fac filamentele becurilor care ne luminează nouă nopțile, maistrul Ion Munteanu vroia să ne încredințeze, de exemplu, că în întreprinderea sa, cel puțin în atelierul unde lucrează, critica este îndeplinită. Expresia îi aparține. „Dacă un om e considerat indispensabil pentru producție, nu se iau în considerare nici un fel de critici la adresa lui”. Ion Munteanu se referea, după cum cu greu a reușit să precizeze, la șeful atelierului, maistrul Cornel Chira. „Nu trasează sarcini concrete, în schimb se duce la direcție ca să spună că nu le îndeplinești. Vrea să ajungă mare, probabil. Iar conducerea întreprinderii îi cîntă în

strună și crede că tot ce s-a făcut aici datorită numai lui s-a făcut”. La rîndul său, Cornel Chira ne spunea despre Ion Munteanu: „O fi avînd ceva în cap de la școala de maistri, dar nu pune în practică nimic. Stă și iar stă. Nu știu cum nu se plietisește. Trei ore și ceva a stat odată în aceeași poziție, nemișcat, cu mina la falcă. Cred că și dacă i se așera o muscă pe nas tot nu se clintea. Socotesc că trebuie mutat în altă secție, unde să fie obligat să muncească. La secția asamblat corpuri de iluminat, de exemplu. Acolo, în opt ore, n-ar avea timp nici să bea apă”.

Mărturisim că nu știm care e adevărul. Nu l-am putut afla de la directorul întreprinderii, acesta fiind plecat. O fi cum spune Ion Munteanu? Cum spune Cornel Chira? Poate că nu e deloc cum spune unul sau altul. Impresia noastră este că exagerează amîndoi. Cum ar fi posibil să creadă cineva, în mod serios, că rezultatele — bune — ale atelierului se datorează numai unui singur om, adică numai lui Cornel Chira, și cum ar fi posibil, pe de altă parte, ca Ion Munteanu să se fi tîrît prin viață 20 de ani — cit spune că are pe cartea de muncă — nedovedind alte calități decît ale ieneșului care cerea să-i înmoaie cineva posmagii? Credem că, mai simplu, situația aceasta reprezintă un caz de persecuție a subalternului de către șef și a șefului de către subaltern, prin aceleași mijloace, ale afirmărilor gratuite și exagerărilor.

În orice caz, dacă la „Romlux”, altădată, oamenii se întrebau „să critic, să nu critic?” și au reușit pînă la urmă să iasă din dilema aceasta obositoare, este păcat că, de data aceasta, unii dintre ei s-au oprit la deviza „să critic cu orice preț, și în primul rînd pe cei care mă critică pe mine”.

DUMITRU ELIADE ■

Explicația conform căreia un om ar putea muri oricum naște de la sine suspiciuni

În ziua de 3 ianuarie 1979, la maternitatea din orașul Drobeta-Turnu Severin, moare Valeria Dicu. Cauza morții? Au existat mii de explicații și argumente. Dar cel mai important fapt este acela că în momentul nașterii, lingă femeie nu se afla nici un medic de specialitate. Scriptic, erau de serviciu în acea zi și la acea oră, doctorii Ion Drăgulescu și Elena Demetrescu. Primul părăsise maternitatea invocînd diferite motive, iar doctorița susține că ar fi fost pe la camera de internări. Cei care i-au căutat prin spital în acele momente critice și dramatice nu i-au găsit. Intervenția lor a fost târzie.

În urma analizei făcute de către Direcția sanitară a județului Mehedinți și de către colegiul medicilor din localitate, se ajunge la concluzia că moartea a fost neviolentă, neimputabilă medicilor. Se mai specifică că Valeria Dicu ar fi murit oricum, chiar dacă la naștere ar fi fost de față cei mai mari specialiști. În concluzie, doctorul Drăgulescu este sancționat pe linie administrativă cu sancțiune doar pentru „simplul și banalul fapt” că a părăsit serviciul. Atîtă tot. Toată întîmplarea este stearsă cu buretele și dată uitării. Desigur, nu putem fi de acord cu aceste lucruri și vom explica de ce. Recent, la redacție a sosit o scrisoare din care spicim: „Mă numesc Dicu C. Mihail și am domiciliul stabil în municipiul Drobeta-Turnu Severin. Doresc a mi se aduce la cunoștință cauza decesului soției mele și totodată cei vinovați să suporte rigorile legilor țării noastre. Din cauza acestei neglijențe și abateri, de la etica profesională au rămas, fără mîngîierea mamei, trei copii minori. Nu-mi doresc altceva decît să se lămurească o dată pentru totdeauna acest caz, fiind convins că adevărul va apărea la lumină”.

Derulăm firul faptelor petrecute în ziua de 3 ianuarie, date extrase atît din declarațiile unor martori oculari, cît și date din declarațiile existente în dosarul procuraturii județene. Deci, în ziua respectivă era de gardă doctorul specialist

Ion Drăgulescu, dublat de doctorița stagiară Elena Demetrescu. La ora 19 și jumătate, doctorul Gheorghe Macri, de la secția de chirurgie-ginecologie, secție ce își are sediul în clădirea spitalului județean, îl cheamă telefonic pe doctorul Drăgulescu să se prezinte de urgență la spital, avînd de executat o intervenție chirurgicală. Doctorul Drăgulescu își notează acest fapt în memorie și își aduce aminte abia după o oră și jumătate, cînd părăsește garda. De precizat este faptul că, atunci cînd doctorul Drăgulescu a plecat spre spital, doctorul Macri nu mai avea nevoie de intervenția acestuia. Drama începe la ora opt și jumătate, cînd la serviciul de internări este adusă Valeria Dicu. „Aceasta avea o sarcină la termen cu un debut de travaliu, dilatarea fiind de 3 centimetri. Sarcina nu prezenta probleme în momentul internării” — ne spune doctorul Ion Drăgulescu. „I-am administrat medicația antiseptică, în timp ce doctorița Elena Demetrescu i-a făcut un consult la inimă, fiindcă gravida acuza dureri și prezenta o stare de agitație”.

Pe scurt faptele în continuare se prezintă astfel: la ora 21 — la schimbarea de tură — serviciul este preluat de asistentele Cornelia Marinaș și Ioana Ungureanu. La ora 21 și 5 minute asistenta Cornelia Marinaș îl întîlnește în fața ușii pe doctorul Drăgulescu care își schimbase ținuta, adică era fără halat. „Sînt chemat la spital” și fără să-și mai arunce privirea la bolnavă spune: „Spui că-i agitată? Administreză-i un diazepam”. Din acel moment pleacă părăsind garda...

La ora 21 și 25 s-a produs expulzia fătului, adică nașterea însoțită de o puternică hemoragie. Cele două asistente dau primul ajutor atît copilului cît și mamei. „Am căutat în primul rînd să salvăm copilul — ne spune Cornelia Marinaș. Atunci nu bănuiam că nu vom putea salva femeia. I-am făcut noului născut respirație artificială. Imediat am trimis infirmiera să aducă medicamentele și ustensilele de la reanimare și să caute

să găsească măcar pe unul din cei doi medici de gardă. La întoarcere ne-a spus că nu a găsit pe nici unul. Am trimis-o din nou. Noi în timpul acesta am transportat bolnava pe pat și i-am administrat medicația necesară și am încercat să-i oprim hemoragia. Observînd că s-a făcut o ruptură de col în partea stîngă am căutat să facem o prindere a acestuia cu pense. După un timp a venit și infirmiera însoțită de cealaltă doctoriță stagiară, Lareny Yvonne Trăilescu — care nu era de serviciu dar locuia în spital. După aceea femeia nu a mai pierdut singe dar în permanență spunea: „Mă doare inima”. Practic nu mai avea tensiune și nici puls. După un timp a venit și doctorița Demetrescu care ne-a spus că a fost la biroul de internări, avînd de consultat o pacientă”. În continuare se fac transfuzii iar într-un târziu apare și doctorul Ion Drăgulescu. Din fișa de observație notăm că la ora 22 și 21, exact după o oră de la naștere, apare și doctorul reanimator Pompiliu Vărașeanu. În ciuda tuturor eforturilor tirzii ale acestora — Valeria Dicu moare la ora 22 și 40 — date extrase din buletinul medical anexat la dosarul procuraturii. Din declarația asistentei Ioana Ungureanu spicim: „După venirea doctorului Ion Drăgulescu, femeia a decedat”.

1) Ce susține doctorul Ion Drăgulescu: „Am plecat de la maternitate împreună cu doctorul Daniel Socolescu, șeful maternității spitalului județean. Eram hotărît să mă duc la spital unde fusesem chemat. Pe drum am hotărît să mă opresc acasă să-mi iau cheia de rezervă de la lacăt, fiindcă, la prînz, cînd am închis dulapul, am închis și cheia înăuntru. Cum am ajuns am primit un telefon să mă reîntorc înapoi la maternitate. În 15-20 de minute am fost înapoi. Nu am mai avut timpul necesar să mă duc pînă la spital unde fusesem chemat.”

2) În fișa de observație clinică existentă în dosarul procuraturii, doctorul Ion Drăgulescu notează la ora 21 și 20: „Nașterea se produce în mod precipitat fără a putea fi transportată pe masa

de expulzie”. Semnează și pune parafa în ciuda faptului că nu a fost nici măcar martor la cele întîmplute. Care e adevărul? Doctorului Drăgulescu îi trebuia un motiv să părăsească garda. De ce? Fiindcă era așteptat acasă, fiind ziua de naștere a fiului acestuia — lucru care nu este specificat nicăieri — fiind descoperit în timpul anchetei întreprinse de noi.

În urma telefonului primit de la doctorul Macri sub pretextul solicitării unei intervenții — are și motiv să fugă de la maternitate și să se ducă acasă — să închine un pahar cu vin. Șeful Direcției sanitare a județului Mehedinți, Alexandru Trăilă, ne spune: „N-am știut aceste amănunte. Acum le aflăm”.

3) Cum este permis și cine a permis doctorului Drăgulescu să asiste și să-și dea cu părerea la autopsie? Bănuim că a și ajutat chiar la întocmirea actului respectiv! Dacă s-ar fi intervenit la timp, știindu-se că s-a întîrziat mult, ar fi putut fi salvată Valeria Dicu? În ce fel putea și trebuia să intervină un medic de specialitate, oportun pentru a salva victima?

Ce răspunde medicul legist: „Ruptura spontană a uterului survine la o multipară cu o calitate deficitară a miometrului într-o naștere precipitată în urma conflictului dintre mobilul fetal și segmentul cervico-segmentar uterin... La situația apărută brusc s-a acționat oportun și calificat, medicul de specialitate neavînd de luat alte măsuri... Direcția sanitară a ajuns la concluzia că nu este culpă medicală”.

Întrebăm pe această cale despre ce medic de specialitate este vorba, știînd că ei au lipsit atît în timpul nașterii cît și după aceea. Ce măsuri a luat doctorul Drăgulescu cînd din toate calculele rezultă că el a lipsit aproape o oră?

4) Cităm din concluziile raportului medicului legist Mariana Cameliță Pașca: „Moartea a fost neviolentă. Ea s-a datorat șocului hemoragic prin hemoragie externă și internă consecutiv unei rup-turi uterine post partum, survenită pe un uter modificat patologic”. Întrebăm: aceste lucruri nu puteau fi cunoscute înainte de naștere? Desigur că da. Prin-tr-o consultație atentă și cu răbdare, toate acestea s-ar fi observat la timp, iar intervenția doctorului de specialitate ar fi fost utilă de la internare pînă în momentul nașterii.

SORIN POSTOLACHE ■

Cercetare românească:

Betonul și fibra de sticlă — o alianță a viitorului imediat

Prețurindenii în lume — atîta vreme cît eforturile sînt generate de intenții nobile — necesitățile omenirii sînt aceleași. Cunoașterea este un patrimoniu universal. O descoperire poate apărea simultan în mai multe părți ale planetei. Prețul descoperirii crește vertiginos. Investiția în cercetare presupune cheltuieli tot mai mari. A nu risipi nimic din materialul — doar în aparență abstract — al cercetării este un imperativ absolut. Operativitatea finalizării devine și ea un indiciu al competenței sociale. Problema pusă nu este de a renunța la piața mondială a descoperirilor, mai mici sau mai mari, ci de a o face tot mai abundentă. Contribuția fiecărei națiuni este un indiciu cert al colaborării și al înțelegerii între oameni. O formă particulară și concretă de împlinire a dezișteratului universal al respectului reciproc.

Să motivăm aceste câteva reflecții. Am avut nu o dată prilejul să dăm peste situații în care cercetarea românească se află la virful cercetării mondiale în nemăsurate domenii, însă finalizarea se produce mult mai greu. Nu ne gîndim neapărat la acele rezultate ale cercetării care — deși spectaculoase — presupun un mare volum de cheltuieli materiale pentru a putea fi apoi exploatare industrială. Ne gîndim la acea cercetare cu posibilități de aplicare relativ imediată. Iar cînd premisele unei astfel de cercetări pornesc de la necesitatea reducerii consumului energetic dovedind pe deasupra și alte calități față de materialele deja existente, indicele de receptivitate se cere serios corectat. Orice întîrziere — lucru de atîtea ori dovedit — se transformă în pagubă. Ne întemeiem pledoaria pe cazul particular al rezultatelor obținute de specialiștii români în domeniul betonului armat cu fibre de sticlă. Tema a mai fost tratată în revista „Flacăra” din 2 noiembrie 1978. Se vorbea acolo despre rezultatele colectivului buureștean de la Institutul de cercetări și proiectări pentru materiale de construcții. Înainte de a intra în amănuntele realizărilor obținute de laboratorul de beton armat al Facultății de construcții din Timișoara, fie-ne îngăduit să venim cu câteva precizări. Nu de alta, dar atunci cînd vor fi punctate etapele cercetării care au precedat pătrunderea la scară industrială a betonului armat cu fibre de sticlă este bine să se cunoască exact amănuntele începutului. Cel puțin din respect pentru adevăr. Deci, în primăvara anului 1971 un colectiv de cercetători timișoreni format din șeful de lucrări ing. Ioan Cadar, asist.

ing. Aurora Florea, asist. ing. Agneta Tudor, conf. dr. ing. Paraschiva Velica și asist. ing. Cornel Jiva ia în studiu, pentru prima dată în țară, folosirea fibrelor de sticlă la armarea betoanelor. Procedul a fost mai întîi experimentat la ipsos (I.A.F.S.), apoi la ciment (C.A.F.S.), și pe urmă s-a trecut la beton (B.A.F.S.). Un an mai tîrziu, întreaga cercetare a domeniului s-a desfășurat pe bază de contracte cu Institutul de cercetări și proiectări tehnologii de sticlă și ceramică fină (I.C.P.T.S.C.F.). Din 1975, Institutul de cercetări și proiectări pentru materiale de construcții începe și el cercetările în domeniul prefabricatelor din beton armat cu fibre de sticlă, dată la care este fundamentată colaborarea pe bază de contracte cu colectivul timișorean. Să sintetizăm, așadar. Cercetarea românească în domeniul betonului armat cu fibre de sticlă începe prin 1971, cam în același timp cu începuturile pe plan mondial. Cîteva precizări în plus — față de cele amintite în precedentul articol — privind calitățile net superioare ale noului produs față de bătrînul său confrate armat cu oțel. O rezistență la întindere de 4 pînă la 6 ori mai mare și o rezistență la șoc față de betonul clasic de 8 pînă la 10 ori superioară. În plus, betonul armat cu fibre de sticlă are remarcabile calități fono, termo și hidroizolante. Drept urmare, se pot elimina, parțial sau total, oțelul din unele elemente de construcții, azbestul din produsele de azbociment, noile materiale obținute fiind de 2—3 ori mai ușoare și cu o eficiență economică sporită față de soluțiile clasice. Pînă la această oră au fost realizate, în concepție proprie și cu utilaje asigurate prin autototare, mai multe tipuri de prefabricate. Le enumerăm: tuburi de scurgere, tuburi de presiune, tuburi pentru drenaje, pentru conducte sau pentru cofraje pierdute; dale pentru sisteme de irigații din agricultură care comparativ cu cele clasice nu mai conțin oțel, greutatea se reduce la jumătate, iar consumul de ciment scade cu 10 la sută; jgheaburi pentru sistemele de irigații din agricultură în locul celor din beton precomprimat care dovedesc o slabă comportare în medii cu umiditate ridicată; grinzi cu zăbrele realizate din profile cornier de beton armat cu fibre de sticlă, similare profilelor metalice. Sînt folosite la realizarea acoperișurilor ușoare, determinînd o reducere cu 80 la sută a consumului de metal și cu 50 la sută a costului față de soluția clasică echivalentă; șarpante pentru acoperișuri la

clădiri de locuit. Se elimină în întregime lemnul: plăci pentru acoperișuri în locul celor de azbociment; pereți monostrat la clădiri industriale; pereți de închidere la clădiri din panouri termoizolante cu miez de polistiren expandat, cercetare în colaborare cu I.C.P.M.C. București.

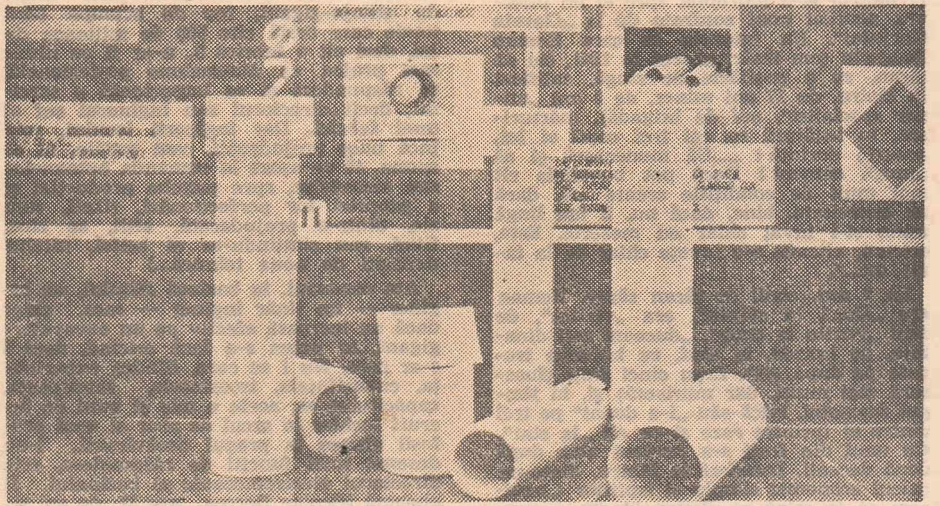
Iată acum și un calcul mai amănunțit al eficienței economice, așa cum ne-a fost el furnizat de către tovarășul șef de lucrări ing. Ion Cadar, responsabilul colectivului de cercetători timișoreni. Acceptînd pentru fibrele de sticlă costuri comparabile cu cele de pe piața mondială, adică circa 40 lei/kg, și pentru celelalte materiale costuri aprobate în industria republicană și precizînd că evaluarea cheltuielilor de producție a fost stabilită pe bază de măsurători directe asupra pieselor realizate, costul comparativ al tuburilor se prezintă astfel: este cu 50—60 la sută inferior față de tuburile pentru scurgere din fontă; cu 40—50 la sută față de tuburile ceramice; cu 10—15 la sută față de tuburile de azbociment. Efectele economice în cazul unei producții de tuburi de cinci sute de mii metri liniari pe an se ridică la peste 5 milioane lei plus renunțarea la importul de azbest. Dalele din beton armat cu fibre de sticlă au suprafața pe bucată de 4 ori mai mare iar grosimea este de 2 ori mai mică. În plus, se elimină total consumul de oțel, se reduce la jumătate greutatea, cu 10 la sută consumul de ciment și la jumătate lungimea resturilor de îmbinare. Scade cu 10 la sută costul de producție. În cazul fermeilor, pentru acoperișuri ușoare costul se reduce cu 50 la sută, greutatea scade cu 20 la sută iar consumul de oțel față de soluțiile metalice este cu 80 la sută inferior.

Acestea sînt realizările pe care nimeni nu le poate contesta. În sala de expoziții a laboratorului de betoane din Timișoara, alături de piesele obținute și de graficele cu date comparative, se află și cîteva fotografii ale unor construcții existente pe

plan mondial în care betonul armat cu fibre din sticlă a fost folosit la scară industrială. O pledoarie concretă că tot ceea ce este valoros trebuie să fie pus imediat în opere care să dureze. Se pare că nici la noi interesul manifestat pentru chestiunea în discuție nu este mai mic. Ministerul Economiei Forestiere și al Materialelor de Construcții, ca beneficiar, se interesează îndeaproape de aceste realizări. Tuburilor armate cu fibră de sticlă li s-au găsit chiar și întrebunări în transportul lichidelor în alimentări cu apă și canalizări, în sistemele de irigații din agricultură. În acest scop, în următorii ani la Timișoara va fi construită o fabrică pentru producția lor. În prima etapă, o stație pilot. Deci, pînă la termenul scadent din „următorii ani” o să continuăm cu importurile de azbest, petrol și fier pentru a ne acoperi nevoile. Cercetarea privind dalele s-a făcut pe bază de contract cu I.E.L.I.F. Călărași. Se interesează de soarta lor și M.E.F.C.M. și M.A.I.A. Iată că dalele există, au promovat toate probele. T.C.M. Timișoara a recepționat avantajele fermeilor pentru acoperișuri ușoare. Ar avea însă nevoie de ele pe șantier.

Să fim bine înțeleși. Nu poate fi schimbat peste noapte profilul unei producții de volumul celei din industria materialelor de construcții. Dar despre existența și certe avantajele ale betoanelor armate cu fibră de sticlă se știe de cîteva ani buni. Știm de asemenea că în producția fibrelor de sticlă se folosește zirconiul, adus din import. Studiile economice demonstrează însă că este mai avantajos să importăm zirconiul decît azbest, combustibil și minereu de fier laolaltă. Exemplul în discuție ne mai furnizează suficiente elemente și pentru a vorbi despre necesitatea concertării forțelor de specialiști din diverse domenii în cercetarea științifică.

ION DANEA ■

Un inel de vîrtej + o nouă teoremă + un nou efect — o fabuloasă idee privind energia eoliană

Deși tînăr, are doar 33 de ani, inginerul Doru Cornel Sava, absolvent al Facultății de construcții aerospațiale, Institutul Politehnic București, se poate considera un inventator cu vechime. La numai 18 ani, cînd încă mai era elev, a intrat în posesia primului său certificat de inventator. Au urmat de atunci alte 5 asemenea certificate, iar în atenția și studiul specialiștilor de la O.S.I.M. se află alte 35 de propuneri. Simpla lor trecere în revistă ar însemna consumarea unui prea mare spațiu tipografic, motiv pentru care ne vom referi doar la ultima dintre ele, mai ales că inginerul Doru Cornel Sava o consideră a fi un fel de diamant al tuturor preocupărilor sale.

— Ultima dintre aceste propuneri, avea să ne declare în continuare inginerul Sava, depășește cadrul oarecum restrîns al unei invenții, adică, mai explicit, este vorba de o descoperire care, în aplicarea ei, va da naștere la numeroase alte invenții.

— Cînd ați făcut această descoperire și cum se numește ea?

— În 1977, cînd am și înaintat O.S.I.M.-ului un dosar intitulat „Procedeu și dispozitiv pentru evidențierea efectului de injecție-surjecție într-un inel de vîrtej”.

— În această definiție a descoperirii sînt cel puțin doi termeni care, pentru înțelegerea lor, chiar și sumară, se cer a fi explicați. Ce este efectul de surjecție-injecție? Ce este un inel de vîrtej?

— Un inel de vîrtej este, în doar cîteva cuvinte, o circulație a unui fluid, o solenație, cum o numim noi, fluidiștii. Mai concret, un fel de tornadă în cerc, nu verticală, cum este ea cunoscută. Noțiune foarte cunoscută limbajului nostru, inelul de vîrtej a fost intens studiat la sfîrșitul secolului trecut de către savantul Helmholtz care definitivează și trei teoreme matematice, teoreme ce stau la baza circulației și stabilității inelului de vîrtej. În ceea ce mă privește, continuînd cele trei teoreme ale lui Helmholtz, am descoperit, matematic, o a patra teoremă.

— Cum ar suna această a patra teoremă?

— Deocamdată ar suna cam așa: „Unui inel de vîrtej format dintr-un fluid real sau ideal i se poate asocia un tub de vîrtej născut prin injecție energetică și valo-

rificat prin surjecție energetică”. Cu alte cuvinte teorema susține și demonstrează existența efectului de injecție-surjecție.

— Deci, pe scurt, inelul de vîrtej este o mișcare circulară a aerului sau a oricărui alt fluid, real sau ideal, iar în legătură cu această mișcare, cunoscută mai de demult, dumneavoastră ați descoperit un anume efect, efectul de injecție-surjecție.

— Întocmai.

— Mai mult decît atît, ați preconizat

$$(\Gamma_i * \Gamma_H) - (\Gamma_s * \Gamma_H) = 0$$

Formula matematică a efectului de injecție-surjecție într-un inel de vîrtej

un procedeu de producere a acestui efect, apoi și un dispozitiv prin care ați evidențiat existența lui.

— Așa cum am spus, am demonstrat, matematic și fizic, adică mecanic, uriașele resurse energetice ale unui inel de vîrtej, resurse practic inepuizabile.

— Ați descoperit acest efect acum doi ani. Ce s-a întîmplat mai apoi?

— În aprilie 1977, la sesiunea națională a energeticienilor, am prezentat la ICEMENERG un concept de centrală eoliană avînd la bază acest efect. Comunicarea a fost primită cu interes și a fost menționată ca o lucrare deosebită, originală și de perspectivă. O lună mai tîrziu, într-un seminar de mecanică fluidă, la Facultatea de matematică, am susținut demonstrația matematică a teoremei, specialiștii, printre care și academicianul Caius Iacob, cîzînd de acord asupra exactității ei. Din păcate, s-a spus cu acel prilej, școala românească de mecanică a fluidelor nu are studii avansate în acest domeniu.

— De ce din păcate?

— Pentru că o astfel de situație face ca dosarul înaintat la O.S.I.M. să nu poată

fi soluționat, iar valorificarea efectului de injecție-surjecție într-un inel de vîrtej, inepuizabilă sursă de energie, nu poate fi cercetată și aprofundată.

— Ne tot învîrtim în jurul expresiei sau noțiunii de „efect de injecție-surjecție” și încă nu l-am definitivat. Vă întreb pentru a doua oară: ce este efectul acesta?

— Voi încerca să explic noțiunea respectivă printr-un exemplu concret de aplicare.

turbină se cuplează generatoarele de turbină, plus un vas tampon de aer comprimat, necesar alimentării statoractorului pe timp de 2 minute.

— De ce numai 2 minute?

— În aceste 2 minute are loc injecția energetică prin care punem în funcțiune centrala. Timp de 2 minute are loc o explozie, un tunet, un bang sonic datorat arderii unei importante cantități de combustibil, aproximativ 8000—9000 tone de benzină. Pe ajutorul din dreapta, să zicem, fișnește o tornadă care va fi orientată spre ajutorul din stînga, realizîndu-se astfel inelul de vîrtej. Energia cinetică eoliană din mediul apropiat se va înfășura pe acest inel de vîrtej cum se înfășoară un fuor de lîină pe un mosor în plină mișcare. Potențat cu această energie preluată din mediul permanent în mișcare, inelul de vîrtej intră în ajutorul din stînga și, prin surjecție, i se extrage cantitatea de energie acumulată, urmînd ca la ieșirea din turbină, inelul de vîrtej să-și mențină puterea inițială cu care să reintre în ajutorul din dreapta. Bineînțeles că menținerea stabilității inelului de vîrtej nu o poate face un om, ci un grup de aparate electronice de urmărire.

— Pot începe la ora actuală cercetări cu centrale de o putere mai mică?

— Da. Am putea porni cercetarea și experimentarea cu un motor statoractor obișnuit, preconizînd o centrală de cel puțin 10 MW ca putere instalată, urmînd ca doar cîteva utilaje, de exemplu turbina, să o producem în premieră. Menționez că, în linii mari, cu modificările de rigoare, această centrală poate să fie amplasată și în mediul acvatic, pe cursurile mari sau fluviu, fără a fi nevoiți să construim barajele obișnuite.

— În ceea ce ne privește, să sperăm, în încheiere, că, în linii mari, am reușit să surprîndem și să explicăm cîteva din strălucirile acestui diamant, cum l-ați denumit, mai exact spus fabuloasa perspectivă a efectului de injecție-surjecție într-un inel de vîrtej, fenomen pe care l-ați descoperit, evidențiat, explicat și demonstrat. Poate că, într-un viitor mai mult sau mai puțin îndepărtat, vom avea și satisfacția aplicării lui.

N. VICTOR ■

A fi miner, în Gorj

(Urmare din pagina 1)

ai noului, de învățacei deveniți peste noapte maestri, de maestri care încă învață — o viață, vom putea căpăta, oricât de aproximativ, un reper în timp, în timpul uman și deci în timpul istoric al noii Văi a Jiului gorjenesc.

O astfel de viață este cea a minerului Roman Bulgariu, pe care l-am cunoscut la Motru. M-a îndrumat spre el un interviu, acordat unui confrate de la „Gazeta Gorjului”. Un interviu în care Roman Bulgariu (om tânăr, născut în 1941, fiu de țaran, cu o copilărie de slugă, calificat la Motru, de 17 ani miner, de 5 ani „miner specialist”, șef de brigadă), mărturisea, în legătură cu cei trei copii ai lui, această dorință: „...Să muncească și să ajungă oameni! Dacă pot beneficia cât mai mult de condițiile create azi, dacă au capacitate, bine, dacă nu, îi iau lingă mine și-i învăț chiar eu meserie. Este, oricum, altceva s-o învețe chiar de la tatăl lor...”

La 7 ani, copil de țaran sărac, Roman era „slugă la stăpîn”, era „vizitiu”, de fapt „vizitiu la cîmp”, „duceam caii dinainte, pe brazdă, la arat, cu hățurile trecute pe după git”. Erau cinci frați (fuseseră mai mulți, dar muriseră) și, în timpul foamei, taică-său „l-a donat” pe trei dintre ei (printre care și pe el) „la stat”. Cu unul din frați s-a revăzut abia după două decenii. Încadrat la Motru, dintr-un calcul economic simplu și ispititor („auziseam că la mină se câștigă bine”), a ocupat, după puțin, panoul de onoare. „Aveam putere”, zice, nimeni nu minuia ca el lopata și tirnacopul, câștiga cât cinci și se fălea că n-are pe ce cheltui alțiia bani. Dar, pe nesimțite, începe neliniștea. Alături de el, niște „nepricopsiți” care nu pot ține bine în mină coada lopoștii ies din rînduri și devin (după singura ierarhie pe care în epocă, o recunoaște), „fruntași”, „caporali”, „sergenți”, intimidîndu-l cu brevetele lor de meșteri calificați. Tânărului nu-i trece prin gînd că ar putea deveni „miner specialist”, nu cunoaște o asemenea nevoie, așa cum tatăl sau bunicul său nu se visau generali sau episcopi de Vilcea. O asemenea ofertă, propusă de mai-marii săi, îl interzice, dar viermele neliniștii, o dată intrat în el, îl roade și îl demontează echilibrul. Face ce n-a făcut nimeni din neamul lui: începe să învețe. Are, primul din neamul lui, dureri de cap, cunoaște antinevralgicul și algebra, fizica și mecanica, termotehnica și hidraulica, nesiguranța și neîncrederea în propriile-i forțe, noștile albe, asprele tatuări de inițiere în niște științe și discipline abstracte, dar, împătimit al muncii, răzbate. Între timp, concomitent cu învățătura, hrănit de ea, își perfecționează munca, se numără printre inițiatorii celui dintîi record național de „susținere individuală” în galerii, cucerește cu brigada sa (căci i se încredințează o brigadă) un alt record, atins în condiții de zăcămint excepțional: 36 m avansare pe 6,2 mc cărbune randament pe post, cu lopata și cu piconul. Recristalizarea se produce pe o altă treaptă — Motrul devine de-acum un mare bazin modern, o incintă a tehnicilor celor mai noi — iar această recristalizare este, de fapt, o nouă sinteză a unui om. Cine ar mai recunoaște acum, sub înfățișarea matură, dăltuită, spiritua-lizată, cu ochi grați, cu cearcăne ce ascund răspunderi, griji, însonnii, chipul flăcăului „cu hățurile pe după git”, purtînd astăzi un discret zimbet de satisfacție? E miner specialist, șef de brigadă, autor de recorduri, are trei copii (pe care vrea să-i facă mineri), trăiește, la 38 de ani, satisfacția majoră a realizării, a auto-realizării și, mai ales, încă învață, vrea să învețe mai departe.

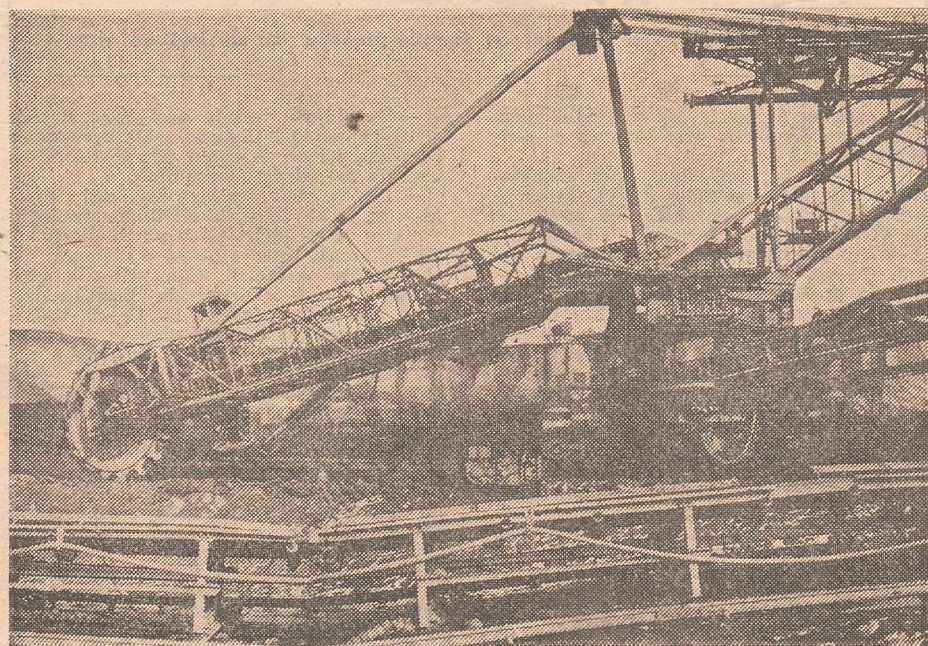
În Valea Jiului gorjenesc, minerii se nasc cu nu puține eforturi, dar se nasc.

● Cum se naște un Inginer

E nevoie mare nu doar de mineri, ci și de cadre de specialiști, de ingineri. Sint, ni se spune, la ceasul de față, vreo

800, dar ar trebui vreo 1500. E nevoie de ei în punctele de comandă ale producției, în subteran, ca și în cariere, în „mine la zi”, e nevoie de ei nu numai ca să comande producția, ci și ca s-o înfăptuiască practic. Sint aici utilaje complexe, de cea mai înaltă tehnicitate, uriașe ca niște uzine, pretențioase ca niște uzine, la cirna cărora ar trebui să stea calificarea superioară, mina și mintea inginerului-specialist. Conducătorul unor astfel de utilaje-gigant, foc de scumpe (sint unele care costă cite 500 de milioane de lei, deci cit o fabrică!), n-ar fi cu nimic mai prejos, ca dimensiune profesională, ca răspundere și ca importanță a sarcinii, decît directorul sau inginerul șef al unei fabrici. Dar inginerii locului, robi încă unor prejudecăți, cam șovăie, ni se spune, să se așeze la comanda butoanelor sau manetelor, spre paguba producției și a propriei lor perfecționări. (Unii, cum zic, dintr-o prejudecată, alții, se zice, fiind, sau simțindu-se ei astfel, nițeluş depășiți de noua tehnică...)

Am cunoscut, în bazinul Jiului, un inginer — un tânăr inginer — care, chiar dacă nu lucrează efectiv pe un excavator-gigant, ar putea s-o facă oricînd, dacă i s-ar cere. Nu i se cere, fiindcă experiența, cunoștințele, iscusințele, inteligența, capacitatea sa, acele o mie și unul de lucruri închise în arcul de zbor al unei profesii ajunse la pragul desăvîșirii, l-au desenat unei funcții de răspundere, este directorul electromecanic al bazinului. Îl cheamă Nicolae Bercea, are 32 de ani și, legat de el, îmi amintesc o întimplare care, cîndva, mi s-a părut de domeniul miraculosului. Era pe vremea cînd N. Bercea, în vîrstă de vreo 25 de ani, deci abia ieșit din facultate, ajunsese deja, prin niște merite robuste afirmate, șeful mecanic al unei mine, mina Betelega, din același bazin al Gorjului. Eram, într-o dimineață, în biroul lui, cînd a sunat telefonul, vestindu-l că uriașul excavator, inima minei, se oprise. Ca să ajungă la excavator, inginerul ar fi fost obligat să străbată o lungă distanță peste niște dealuri, prin niște noroaie mazu-riene, deci un răstimp de ore în care producția ar fi stagnat. Tânărul din fața mea și-a privit ceasul-brățară, m-a privit (fără să aibă aerul că mă vede), apoi a cerut să i se facă legătura, prin telefonul-radio, cu conducătorul excavatorului. L-a invitat pe cel de la capătul firului să-i spună exact, pe secunde, pe gesturi, ce anume făcuse în ultimele minute, l-a pus să repete, l-a oprit la niște cuvinte, l-a trimis înapoi, la alte gesturi, pe care celălalt, pare-se, le uitase, și după niște clipe de gîndire, l-a expediat în camera electrică, la un anume buton

(i-a indicat cu precizie care) din țesătura de mii și mii ce compun comanda colosului. Excavatoristul a procedat în consecință, și, în secunda imediat următoare, colosul a reinceput să meargă. Martori ai întîmplării, niște ingineri străini, reprezentanții firmei care construise excavatorul, au povestit, întorși în țara lor, miracolul, acest miracol al reparării „din mers” și „pe nevăzute” a mașinii-uzină, dar, zice-se, n-au prea fost crezuți. Nicolae Bercea este azi directorul electromecanic al Jiului, sub veghea sa a fost cocoșat, pe soclul de lut ce domină viitorul oraș al Mătăsariilor, excavatorul-gigant al locului, excavator a cărui șenilă (și are nu o șenilă, ci opt!) e, numai ea, de proporțiile unui autocamion. N. Bercea a reinvățat, zice, aici, în Gorj, meseria de inginer, altminteri strălucit deprinsă în facultate, luînd-o de la surub, de la buton.

● Cum se naște un om

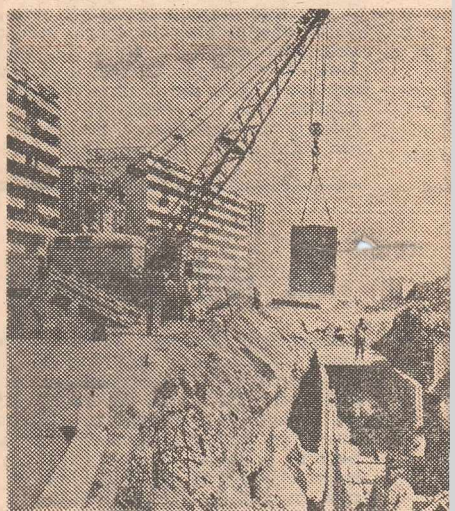
Fluctuația e încă mare. Într-un singur an, unul din ultimii, au intrat în minele Gorjului vreo 10 000 de noi muncitori, dar au de-zertat peste 9 000. Vin destui care aud că se câștigă bine în minerit, dar n-au (sau nu vor să audă) și de eforturi. Rămîn doar cei care înțeleg că a fi miner — adică om de seamă, adică membru al unui detașament marcant al muncitorimii române — înseamnă o formulă de viață, altfel decît și-au inchipuit, decît ar fi cu putință în granițele a ceea ce cade sub controlul comun. Rămîn doar cei ce se obișnuiesc cu faptul că nu mai răspund, prin existența lor, reperelor comune.

Noii veniți trec prin școli (la Motru, la Tîlceni, la Rovinari și la Bîlteni există grupuri școlare cu licee, școli profesionale, școli de maiștri, în perspectivă apropiată se va deschide în Gorj și o facultate de subinginerii minierii) și trec, mai ales, printr-o școală a muncii guvernate de niște simple, dar implacabile și tulburătoare legi. Munca, aici, o prezidează camaraderia, solidaritatea deplină, răspunderea fierbinte pentru destinul și reușita tuturor, răspundere care apropie și suprapune mina cu cîmpul de bătaie sau cu expediția polară. Noul venit, înainte de a deveni miner, devine, trebuie să devină un om, și nu un om oarecare, ci unul al muncii, al unei activități sociale, care în cazul de față este una de anvergură, conștientă că unicitatea operei pe care o întreprinde este o rezultată obștească de eforturi și îndrăzneală. Desigur, totul depinde de el, de om, de un individ cu un anume chip, cu un anume nume, cu anume însușiri, foarte diferite și foarte omenești, om care se vede, dintr-o dată, în condiția, deloc simplă, de a deveni membru al unui existent detașament muncitoresc. Dar foarte mult depinde, în același timp, de colectiv.

Despre minerii Gorjului, despre acești autori de nouă industrie, de nouă civilizație și de nouă conștiință, aduse într-o lume bătrînă, incrementată pînă mai ieri, zidindu-i altfel fruntariile geografice, istorice și spirituale, vom mai auzi, desigur, și vom mai scrie. „Bazinul Motru, bazinele din Oltenia — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în august 1977, la adunarea populară din orașul Motru — vor deveni cele mai puternice centre miniere din țară”. În consens, oamenii noi ai acestor noi și dinamice centre zămislitoare de energii își revelează, profilate pe viitor, staturile pe care, de pe acum, le admirăm.

Realitatea ilustrată

Constructorii

Spunem adesea despre orașe că sint frumoase și-i lăudăm pe aceia care le înalță. Desigur, cuvintele noastre nu vor fi niciodată pe măsura muncii acelor care, pe scurt, îi numim constructori. Sint, după meserii sau după ceea ce ei fac, constructorii și constructorii. Parcurgînd, zilele trecute, Șoseaua Ștefan cel Mare pe porțiunea dintre Pasajul Bucur-Obor și Lizeanu ne-am oprit privirea și obiectivul aparatului fotografic asupra unor lucrări la fel de importante ca și cele pe care le admirăm mai în fiecare zi. Este vorba de lucrările de canalizări, galerii edilitare și alimentare cu apă, de fapt tot lucrări edilitare, dar care au neșansa că odată făcute rămîn inaccesibile privirilor noastre și poate tocmai de aceea autorii acestor lucrări sint neglijați de reporterii.

În căutarea șefului punctului de lucru, amestecîndu-ne printre constructorii, am primit reproșuri, cred eu, întemeiate: „Cum, nu-l știți pe maestrul Albu? Nici pe șeful de brigadă Stanciu?” Mărturisesc acum, cu toată sinceritatea, că nu l-am cunoscut. Cu toate acestea, după cum m-am convins, cei doi sint, printre ai lor, niște celebrități. Șeful de brigadă complexă Nicolae Stanciu este în fruntea oamenilor săi de peste cincisprezece ani. Practic, ce execută dumnealor nu se vede — e în pămînt. Ceea ce se vede e doar șoseaua, și ea este tot opera acestor constructorii mai

Acasă la Gheorghe Lazăr

In Avrigul Sibiului — vatra natală sau, cum scria un confrate, cetatea de scaun a lui Gheorghe Lazăr — am însoțit, duminică, 10 iunie, un impunător alai de oaspeți, veniți să-și depună omagiul la amintirea marelui dascăl care, smuls acum două veacuri din pământul acesta, a acoperit cu luminoasa-i statură, într-o vreme de nori și de cumpănă a istoriei, întreg cerul acestei țări.

N-am să pot cuprinde în cuvinte bucuria acestui Avrig, a acestei lumi de jos, de sub cer, părăsită acum un veac și jumătate de Icarul ei, bucurie pentru faptul că Transilvania și țara cea mare, prin solii lor, se întorceau să cinstescă obârșia triumfalului zbor iscat din aceste locuri.

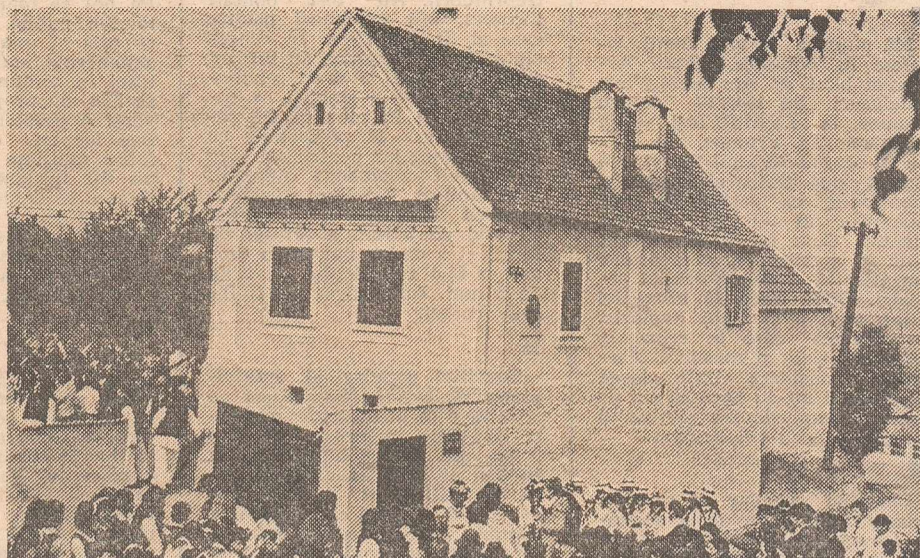
Deci, oamenii se bucurau. Ieșiseră în curți, la porți, pe ulițe și la ferestre, pe acoperișuri. Veniseră și satele vecine, toate satele de pe firul Oltului Transilvaniei, fiecare cu portul lui, cu cîntecele, cu jocurile, cu zestrea aleasă a pământului lui, ca să adauge sărbătoririi lui Lazăr sărbătoarea unui mare spectacol folcloric. Avrigul, la rîndu-i, se gătese sărbătorește, străzile și casele străluceau, ca după o rodnică și curată ploaie, strada centrală era decorată cu tulpini fragede de meseteci tineri, infipți pe sute și sute de metri de-a lungul asfaltului, coroane de flori proaspete privegheau mormintul nemuritorului, alte coroane împodobeau monumentul sculptat în marmură de Corneliu Medrea, monument ce, de mai bine de două decenii, stă în inima satului, pe un înalt postament de piatră, ca ctitor de duh și slavă, ca voievod al spiritului peste locuri și peste vreme. Oamenii locului, strînși în juru-i, imprumutau, s-ar fi zis, de la el o putere magnetică, vădită pe fețele și în ochii în care vibra o mîndrie aparte. Chipuri arse de soarele munților, bătrîni cu plete de sare și cu o asprime nobiliară în trăsături, o tinerime caldă și zgomotoasă, contrastînd prin gesturi cu demnitatea arhaică a costumelor albe închenate cu negru și luminate cu roșu, copiii expansivi ca niște iezi, țîșnind printre roțile automobilelor...

Cu emoție au pătruns apoi în casa natală a dascălului — restaurată, devenită recent casă memorială — căutîndu-l pe Gheorghe Lazăr.

Sînt în casă cîteva obiecte și cărți care i-au aparținut, sînt, sugestiv întocmite, panouri cu fotocopii de documente oglîndindu-i viața, lupta, opera, visurile, strălucitele studii făcute la Sibiu și la Viena, activitatea

de inginer și de profesor, de prieten și mentor al lui Tudor Vladimirescu, de întemeietor al școlii românești superioare din Muntenia, de cărturar și luminător al neamului, de „cel dintîi învățător de ideal național”, cum l-a denumit Nicolae Iorga. E, tot aici, un interior țărănesc de epocă, emoționant prin simplitatea, dar și prin rafinamentul lui, cu mobile vechi, cu podoabe discrete (cîteva splendide țesături arhaice, cîteva piese ceramice, cîteva picturi pe sticlă), un leagăn de copil agățat de grindă, un pat în care dascălul ar fi dormit. Cum pe pat se așezase altcineva, poate chiar un vizitator, părea că dascălul ieșise adineaori în curte, cu capul gol.

Am ieșit să-l căutăm în curte, am nimerit în șopronul de mult pustiu. E o sură mare, lipită de casă, o remiză ca la fermele bretone sau flamande, în care s-au pus, readuse din epocă, instrumentele unor înțelepțiri străvechi, alcătuiind un mic muzeu agro-pastoral în anexa vetei. Instrumente țărănești primitive, extrem de sărace, extrem de puține, scule

simple de lemn și de fier, scule cu care oamenii locului, din veac, au trudit din greu ca să viețuiască și să dăinuie. Mai mult decît incinta istorico-etnografică a casei memoriale, această magazie cu scule sărace, simple, rudimentare, des-tăinuie condiția tinereții geniului și, prin ea, condiția unei epoci. Aici, în șura lipită de casa cu ziduri albastre, asemenea unui suav Voroneț transilvan, nu-i nici un panou explicativ, dar aici ar putea sta foarte bine, gravate în lemnul bătrîn al pereților, acele cuvinte scrise de Gheorghe Lazăr (cu gîndul la înaintași, la ctitorii neamului), cînd vestea deschiderea școlii sale din București:

„Dar oare cînd s-a ridicat duhul din țărîna acelora și ar privi peste strănepoții marelui Chesar, slăvitului Aurelie și înaltului Traian, oare în ziua de astăzi mai cunoaște-i-ar? Negreșit i-ar căuta în palaturile cele mari împărătești și i-ar afla în vizuinile și bordeiele cele proaste și incenușate, i-ar căuta în scaunul stăpînirii și i-ar afla sub jugul robiei...”

Nu din dorința de a forța metafora, nu pentru didacticismul comparației ieri-azi, ci sub dictarea însăși a vieții, a realităților care ne înconjoară, va trebui să spunem că, astăzi, visul de slavă al lui Gheorghe Lazăr pentru neamul său a devenit faptă vie, vădită și în acest Avrig, ca în orice așezare a României, la dimensiuni ce nu-l pot lăsa indiferent pe nici un vizitator.

Sîntem astăzi, în acest Avrig, într-una din cele mai mari, mai bogate și mai frumoase așezări ale românilor, o așezare de case mîndre, croite după tiparul tradițional, dar cu adaosuri scumpe de uz citadin, cu moderne

blocuri de locuințe, cu mari industrii, printre care o fabrică de sticlă (care produce piese de mare finete, inclusiv din cristal colorat, expediindu-și majoritatea produselor la export) și întreprinderea mecanică Mirșa, de pe vatra satului cu același nume, aparținător Avrigului (unde se fabrică autocamioane, autobuscule de la 6 la 100 tone, remorci, de toate dimensiunile și de toate tipurile). Ioan Jugărean, primarul comunei (fost maistru mecanic la I.M. Mirșa), ne spune că Avrigul, la ceasul de față, e poate cea mai bogată comună a țării, dînd o producție globală industrială de peste 4 miliarde de lei. Vasile Savu, secretarul adjunct al Comitetului comunal de partid (și el, un specialist al tehnicii,

cu stagiu la I.M. Mirșa), ne spune că Avrigul, la ceasul de față, e, poate, cea mai „școlită” comună a țării, adunînd în școlile-i generale și în Grupul școlar de mecanică (grup cu liceu, cu liceu seral, cu școală profesională, cu școală de proiectanți, cu școală de maiștri) aproape 3 000 de elevi.

Avrigul, la ceasul de față, are aproape 12 000 de locuitori. O statistică din 1956 ni-l arată cu doar 2 576. Azi, numai muncitorii industriali ai locului sînt peste 5 000. Avrigul, în anii din urmă, s-a populat cu oameni din toată țara, atrași aici de marile și modernele întreprinderi, fenomen care, propriu altor așezări devenite centre industriale, are aici o trăsătură sau o culoare aparte, sintetizînd într-o imagine unică, rotundă ca însăși țara ce și-a trimis aici mesagerii, două porniri, două curente opuse, două sensuri polare. La Avrig, în acești ultimi ani, pentru prima oară într-o strălună istorie, „au venit — ni se spune — oameni”. Cîndva, ni se mai spune, ei „doar plecau”. Cîndva, Gheorghe Lazăr, fiu de țaran sârman, cobora peste munți „în țară”, purtînd de unul singur un steag, ca să-l fluture peste întreg rotundul zărilor românești. Gestul marelui dascăl, în perspectiva istoriei, nu-i un gest singular, conștiința unității de neam și țară fiind, pe aici, străveche, adîncă, cu rădăcini ce se pierd în timp. Avrigul a primit cu bucurie ostile Viteazului, în marșul lor către Șelimbăr, iar la 1 decembrie 1918, pe cîmpia de la Alba Iulia, trei din cei cinci reprezentanți ai „Cercului Cisnădie” (cerc care îngloba și satul lui Lazăr) erau consăteni ai dascălului. Legătura cu „țara” s-a (tesut pe aici, prin timp, mereu, trecerile oierilor transilvăneni, inclusiv ale avrigenilor, peste munți atestînd tînutul din comuna Carpaților, după cum notează C.C. Giurescu, ca pe un „adevărat rezervor etnic”, cu intense și permanente iradiieri spre „țară”. Reciproca nu se petrece, arhivele transilvănene sau imperiale nu consemnează și drumul invers, al țărănilor munteni ori moldoveni spre Transilvania, și aceasta pentru motivul prea bine știut că „dincolo”, peste munți, jugul asupririi sociale era îngreunat de cel național și de cel al persecuțiilor de credință. În epoca cîtoririi socialiste a vetrei sale, Avrigul, pentru înflăia oară, „primește oameni”, refăcînd în sens invers drumul băjenilor de altădată, adunîndu-și deci vatra, supusă cîndva risipirii spre toată zările, într-o imagine coerentă, rotundă, plină de forță, destăinuind, cu plinătate și cu mîndrie, sensul înalt al unității, temeinicia și frumusețea ei. În Avrig trăiesc și muncesc români, germani, maghiari, trăiesc și muncesc laolaltă oameni care, născuți aici sau veniți aici de aiurea, s-au constituit într-o familie, într-o mare familie de tip urban, în care s-au adus însușiri, particularități, culori, accente, turnate toate într-o calitate umană nouă.

Avrigul, satul lui Gheorghe Lazăr, va fi decretat în acest cincinal oras.

Avrigul, satul lui Gheorghe Lazăr — omul care, prin opera, prin luptă, prin ideile lui, s-a situat pe culmea cea mai de sus a epocii — se deschide astfel, cu întreaga-i priveliște și cu toți oamenii care o populează, spre orizonturi ce, din nou, se leagă cu înălțimile suverane ale epocii, împlintate în cerul de aur al viitorului.

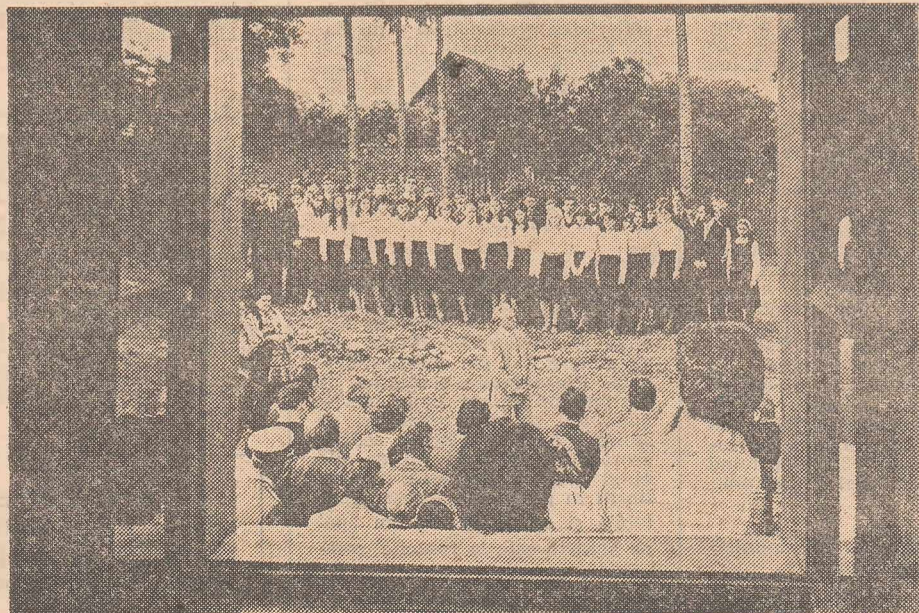
Este, de fapt, supremul omagiu pe care-l aducem omului a cărui inimă (după cum scria Petru Petru Poenaru, unul din iluștrii lui discipoli) „sălta de satisfacțiune” cînd „vedea realizate dorințele sale de deșteptare a românilor”.

ILIE PURCARU ■

o linia zero

nu știți. După cum mi s-a spus, partea mai interesantă este gospodăria subterană. Fie cald, fie frig, se sapă mecanic la o cotă după care vin drenorii și scapă malurile. Meseria de drenor, știu că a fi drenor nu mai înseamnă mult a face a muncă necalificată, este foarte grea și pe lingă săpat mai include și tăierea desenului tehnic și montarea drenorilor sau pozarea lor în șanț — cum i s-a spus acestei operațiuni. Brigada Stanciu are exact 15 drenori — foarte vechi — cei mai vechi fiind: Constantin Stanciu, Radu Constantin, Ilie Zamfir, Marin Stanciu, Dumitru Petrovici și Florea Petrovici. Drenorii de drenori mai lucrează zidari și heri cu nimic mai prejos decît cei de chele. Impreună au la activ sute de metri de conducte de apă, canale și drenorii edilitare, care deși nu se văd există în mîndria lor. Alte lucrări, precum fuctele de alimentare cu apă a mușinilor București sau stații de ape reziduale, sînt de asemenea executate de ei, lucrările la care tîin cel mai mult. Activitatea lucrărilor brigăzii lui Stanciu nu totuși în subpămînt. La suprafață se vede faptul că ei sînt o familie unită și că și numai din întîmplare și poate din nebagărea noastră de seamă sînt considerați constructori despre care nu se vorbește.

ION PREDOȘANU ■

I.C.A. Ghimbav, Brașov. La sesizarea tovarășei Tuțu Aurica, răspundem pe această cale că soțului ei, Ionel Tuțu, i s-a repartizat din cota anului 1978 un spațiu locuibil compus dintr-o cameră și bucatărie. Consiliul popular ne-a comunicat însă blocarea acestui spațiu, motivând că acolo urmează să se extindă unul din locatarii imobilului respectiv. Având în vedere situația creată, conducerea întreprinderii a repartizat familiei Tuțu o garsonieră confort I.

Mă numesc **Gavril Teofil**, locuiesc în Botoșani, strada Armoniei bl. I 20. Am predat trei cauciucuri de 155x13 pentru reșapat la I.P.M.P. Iași, secția reșapare Tg. Frumos, în 1978. La 26 octombrie anul trecut, am ridicat două dintre ele reparate. Menționez că verificarea cauciucurilor nu s-a făcut reglementar. Cum nu le-am folosit până în aprilie a.c., abia atunci am aflat că dădusem 310 lei degeaba. După circa 20 kilometri rula, unul a și făcut explozie. La unitatea care le reparașe, șeful de secție și maistrul Martinic consideră împlinirea normală și mi-au spus să fiu pe pace, că explozia s-a produs în alt punct decât cel reparat.

Consiliul popular al municipiului Craiova. În urma sesizării tovarășului Florin Knisel din Craiova vă comunicăm că întreprinderea de reparații auto Craiova a solicitat Centrului sanitar și antiepidemic C.F.R. să se efectueze determinări ale zgomotului, în prezența locatarilor. Schimbarea bancului de rodaj nu se poate realiza intrucit nu permite fluxul tehnologic. În prezent se duc tratative cu INCREST București pentru studierea sistemului de eșapare a gazelor, intrucit zgomotul din interior este depășit datorită expansiunii lor și care, la evacuarea în atmosferă, se amortizează datorită tobelor de eșapament care sunt montate la fiecare țevă.

Vă scriu șapte muncitori din comuna Nehoiu, județul Buzău. Avem o mare supărare. În luna aprilie 1978 am dus buteliile noastre pentru schimbare la centrul din comuna Nehoiu. Când ne-am prezentat să le luăm, responsabilul Ilie Zota a început să dea din colț în colț, comunicându-ne în cele din urmă că nu le mai are. Ne-am adresat Consiliului popular al comunei, miliției. La comisia de judecată responsabilul a recunoscut lipsa a 19 butelii. Și apoi liniște. O liniște atât de mare încât nu se poate să nu se audă indignarea noastră față de asemenea practici care nu și-au găsit încă sancțiunea binemeritată.

Direcția de poștă a municipiului București. Analizând cu toată atenția cele sesizate de tovarășul Gheorghe Barbu din București, șoseaua Străulești nr. 6, sect. 1, arteră stabilită ca limită între cele două oficii cu profil de distribuție, București 18 și 68, s-a ajuns la concluzia că trecerea porțiunii din șoseaua Străulești cuprinsă între străzile Băiculești și Coralilor, adică între oficiul 18 și 68, nu influențează buna deservire a cetățenilor. S-au luat măsuri ca cele două unități să acorde o atenție deosebită modului în care este servită populația de către factorii poștali, iar în caz de abateri să se ia măsurile care se impun.

Mă numesc **Elena Constandatos**, locuiesc în București, strada Sălcetului nr. 33, sect. 5. Țin să vă aduc pe această cale la cunoștință că datorită intervenției dumneavoastră mi s-a instalat telefonul atât de necesar și pe care l-am solicitat încă de acum 5 ani. Vă mulțumesc.

Consiliul popular al județului Suceava. Analizând cererea tovarășului Mihai Grigoras de la Fabrica de mucava „Molidul” de a i se aproba racordarea locuinței la rețeaua termică a unității, vă comunicăm că în urma verificării la fața locului, în prezența solicitantului, Biroul executiv al Consiliului popular al comunei Vama a stabilit că lucrarea va fi realizată în cursul anului 1980, când se va racorda la rețeaua amintită încă un grup de cinci blocuri care aparțin aceleiași unități.

Consiliul popular al județului Olț. În urma sesizării tovarășului Iulian Dorobanțu din Caracal, prin care arată că nu și-a primit drepturile bănești cuvenite ca retribuție, în urma cercetărilor efectuate s-a constatat că la întreprinderea de vagoane Caracal s-au comis unele nereguli la normarea și retribuirea personalului muncitor față de prevederile legale. Astfel aplicarea formei de retribuire în acordul individual s-a făcut în unele secții fără aprobarea conducerii întreprinderii. Au fost ponați încorect unii muncitori printre care și Stelian Dicu. În consecință, unele persoane au încasat sume mai mari față de retribuirea stabilită. S-a stabilit ca sumele plătite în plus să fie recuperate de la persoanele ce le-au încasat iar pentru cei care au înlesnit asemenea nereguli s-au aplicat sancțiuni disciplinare cu diminuarea retribuției cu 10% pe 3 luni a șefului de secție și a maistrului. Dicu Stelian a fost retrogradat pe timp de 3 luni. Retribuirea va fi făcută corect.

Consiliul popular al municipiului București. Răspundem pe această cale întrebărilor adresate de către tovarășii Floarea Păun din București, Intrarea Bădeni nr. 5, că în conformitate cu dispozițiile art. 31 din Legea nr. 5/1973, calculul chiriei pentru locuința ocupată de o familie în care sînt mai mulți oameni ai muncii sau pensionari se va face pe baza retribuției tarifare lunare sau pensiei celei mai mari. Pensia suplimentară se ia în calculul chiriei numai pentru stabilirea venitului mediu lunar pe membru de familie, așa cum precizează art. 4 din H.C.M. nr. 860/1973, în vederea aplicării prevederilor art. 35 din Legea nr. 5/1973.

Mă numesc **Viorel Rus**, locuiesc în orașul Cluj-Napoca. Vă scriu în numele tuturor familiilor care locuiesc în imobilul din strada Horia nr. 58, ce se învecinează cu Liceul nr. 10. După cite știm noi, existența unui liceu nu trebuie să fie un prilej de suferință. Dar peretele casei noastre primește în plin toate mingile sulate din curtea școlii. Nu mai poate fi vorba de liniște, de odihnă. Peretele se surpă. Mai mult, în curtea școlii, într-una din zile, am văzut adunați niște tineri ce consumau băuturi alcoolice, sfărâmau bănci și catedre, aruncau sticlele goale în curțile din jur. Un liceu este totuși o instituție de stat care trebuie îngrijită și apărată.

Ministerul Justiției. Răspundem tovarășului Constantin Untu din comuna Jariștea, Vrancea, și cu aceasta tuturor celor interesați, că potrivit prevederilor art. 30 din Legea nr. 58/1974 privind sistematizarea teritoriului și localităților urbane și rurale dobîndirea terenurilor din perimetrul construiabil al localităților urbane și rurale se poate face numai prin moștenire legală. În caz de înstrăinare a construcțiilor, terenul aferent trece în proprietatea statului, iar dobînditorul va primi în folosință terenul necesar, cu plata unei taxe anuale, potrivit Legii nr. 4/1973. Intrucit dumneavoastră nu ați dobîndit casa la care vă referiți prin moștenire legală, ci printr-un act de vânzare-cumpărare, potrivit textului citat, terenul a trecut în proprietatea statului, iar pentru atribuirea acestuia în folosință dumneavoastră, pe durata existenței construcției, se percepe o taxă anuală de 1 leu pe metru pătrat.

Direcția sanitară regională C.F. București. Privitor la sesizarea tovarășei Elisabeta Bîtenko, publicată în revista Flacăra nr. 20 din 17 mai a.c., în care își exprimă nemulțumirea față de asistența medicală primită, vă comunicăm că pentru îndeplinirea obligațiilor de muncă și atitudine necorespunzătoare în serviciu, dr. Cătălina Demco a fost sancționată cu **mustrare**. În scopul prevenirii unor asemenea situații, conducerea policlinicii a prelucrat cu toți medicii încă o dată prevederile Legii nr. 3/1978 privind asigurarea sănătății populației.

Consiliul popular al municipiului Rîmnicu-Vilcea. În legătură cu situația tovarășei Mariana Pircălabu vă comunicăm

că în urma scrisorii adresate revistei i s-a repartizat din fondul locativ de stat o locuință în municipiu — zona Traian, bloc 26, sc. D, ap. 17 — la 14 mai a.c.

Blocul E 2 din strada Bicazului nr. 3, Piatra Neamț, este un bloc de 140 de garsoniere în care locuiesc și mulți bătrîni. Nu de multă vreme, în holul acestuia, I.J.G.C.L. Neamț a deschis un ghișeu de vânzare a biletelor și abonamentelor pentru autobuze. Pe hol se mai află instalat un telefon public. În fața blocului se află și una dintre cele mai aglomerate stații ale transportului în comun. Ca să intri ori să ieși din propria-ți casă a devenit o problemă. Trebuie să-ți faci loc cu coatele printr-o mare mulțime de oameni spre un lift insuportabil de murdar și care se defectează mereu. Rugăm pe cei în drept să mute ori ghișeul de bilete ori stația de autobuz, pentru a ne bucura și noi de liniștea meritată. (Semnează locatarii blocului.)

Procuratura județeană Maramureș. În legătură cu articolul „Cine are interes să cocoloască afacerile de cițiva bănuți dintr-o autogară”, apărut în nr. 17 din 26 aprilie a.c. în revista Flacăra, vă facem cunoscut că în urma verificării tuturor documentelor de transport pe trimestrul I/1979 privind valorile bănești, s-a constatat în două cazuri un plus de 6 lei și în alte patru cazuri un minus de 18 lei, datorită unor adăunări greșite, inerente unei activități cu un mare volum, impusă de un trafic intens. Nu a fost cazul de a începe urmărirea penală. Celelalte aspecte semnlate constituie deficiențe în activitatea desfășurată de personalul de la autogara Baia Mare care antrenează răspunderi materiale sau disciplinare, după caz. Pentru remedierea lor, I.T.A. Maramureș a luat măsurile de înlăturare și, corespunzător, de trageră la răspundere.

Mă numesc **Ion Soare**, sînt muncitor la Șantierul naval Tulcea. Vă semnalez că în municipiul nostru s-a dat de peste trei luni în folosință un complex comercial care cuprinde mai multe unități de profil alimentar, produse industriale, prestări servicii. Toate bune. Numai că de la bun început la cofetărie, din plafon se scurge apa. Calitatea construcției este sub orice critică. Apa reziduală se scurge în subsolul complexului și mai are 10 cm pînă să se reverse în unitățile de la parter. O curte interioară necesară recepției mărfurilor, depozitării ambalajelor, nu s-a construit. Cu toate dispozițiile date de către organele locale, nici pînă acum „Constructorul” nu a remediat nimic, în schimb a încasat toate drepturile pentru întreaga lucrare.

Revenind asupra unui răspuns publicat în pagina revistei „Flacăra” din 30.XI.1978. **Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini** ne comunică următoarele precizări: „Aprecierile privitoare la comportarea lui Zafiu Lucian au avut ca temei procesul verbal seria A Nr. 107 541/1978 al circumscripției 14 miliție și adresa nr. 791 837/22 mai 1978 emisă de același organ, al căror conținut a fost infirmat în parte de cercetările ulterioare ale procuraturii militare. Procesul verbal de contravenție a fost anulat de sentința judecătorească nr. 7. Cît privește referirile critice la activitatea profesională a lui Zafiu Lucian conținute de aceeași adresă a ministerului, fostul economist principal de la Mașinexportimport ne-a prezentat, în copie conformă cu originalul, aprecierea de serviciu pe anul 1977. Calificativul acordat de comisia legală și aprobat de conducerea respectivei întreprinderi: „Foarte bine”.

Mă numesc **Valeriu Dimancea**, locuiesc în orașul Drobeta-Turnu Severin și vă scriu în numele locatarilor din blocul de garsoniere L 1 din cartierul Crihală. Președintele asociației de locatari nr. 9, de care aparținem, are pe masă teancuri de sesizări de la cetățenii acestei asociații și care de ani de zile nu și găsesc rezolvarea. Sîntem lipsiți în permanență de apă potabilă și menajeră. Facem apel pe această cale la forurile competente să nu ne lase pradă tuturor necazurilor provocate de lipsa apei.

Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a județului Cluj. Referindu-ne la scrisoarea tovarășului Gavrilă Bus adresată revistei Flacăra și prin care solicita sprijin în vederea acordării drepturilor de pensie, vă facem cunoscut că unitatea la care a lucrat (Grup Șantier Criș—Someș, Șantier IV Săcuieu) a revenit asupra actului privind desfacerea contractului de muncă, precizînd că în fapt data încetării raportului de muncă cu tovarășul Bus a avut loc la 31 octombrie 1978, situație care justifică acordarea pensiei de invaliditate de la 1 noiembrie 1978. Ca urmare, comisia de pensii, reanalizînd actele de la dosar, a hotărît anularea deciziei nr. 62 645 din 16 martie a.c. și repunerea sa în drepturile de pensie cu data de 1 noiembrie 1978.

Sintem o clasă de elevi din anul I P₂, de la Școala profesională ce aparține de Liceul economic și de drept administrativ din șoseaua Viilor nr. 38, sect. 5, București. Noi, 2 zile pe săptămînă facem practică la cantina A.S.E. din str. Dinicu Golescu, 2 zile la Laboratorul de cofetărie, iar alte 2 zile sînt afectate cursurilor teoretice. Nemulțumirea noastră constă în faptul că pentru aceste 2 zile de cursuri, școala ne obligă să servim masa în tot cursul săptămînii la cantina școlii din str. Viilor nr. 38. Lucru imposibil de realizat, deoarece noi terminăm practica la orele 14, iar masa se servește de la orele 12. Ne întrebăm pentru ce este obligatoriu să cumpărăm această cartelă pe care noi o pierdem și nu putem minca la cantină?

Prin rîndurile de față vă rugăm să ne ajutați în depistarea numelui **NECULAI DRAGU** care a abandonat 5 copii minori în municipiul Brăila, doi dintre ei aflîndu-se internați la Casa de copii preșcolari Brăila. Este originar din comuna Tașca, județul Iași. Am purtat corespondență cu posturile de miliție din Tașca, precum și din Istria (Constanța), unde se bănuia că ar locui, dar nu l-am depistat. Adresa noastră: **Casa de copii preșcolari Brăila, strada Topirceanu nr. 2** (Semnează Sultănița Dateu, directoarea școlii.)

Comitetul municipal de partid Focșani. La apelul tovarășei Jana Barbu din Focșani, str. Bicaz nr. 13, în urma verificării inspectorului cu probleme de autoritate tutelară de la Consiliul popular Focșani, a rezultat că tovarășea are o situație familiară grea: copilul este mic, iar soțul grav bolnav, respectiv fără serviciu, neavînd posibilitatea să-și asigure existența familiei. Pentru rezolvarea acestei situații s-a perfectat dosarul de internare a fiului în leagănul de copii Focșani și i s-a oferit posibilitatea mamei de a lucra ca muncitoare necalificată la I.J.L.F. Vrancea. Referitor la problema locuinței, i s-a explicat că nu se încadrează în prevederile legale pentru obținerea ei, recomandîndu-i-se să repare și să întrețină corespunzător locuința actuală.

Comitetul municipal Tirgu-Jiu al P.C.R. Analizînd situația dificilă în care se găsea tovarășea Elena Dinei, om al muncii la Direcția sanitară a județului Gorj, vă comunicăm pe această cale că tovarășei i s-a repartizat un apartament cu 3 camere în blocul L 13 din cartierul 9 Mai al orașului Tirgu-Jiu.

Mă numesc **Traian Vlădescu** și vă scriu în numele celor 11 familii care locuiesc pe ulița Vlădușel din satul Văleni, comuna Călinești, Argeș. Această uliță este folosită mai ales de utilajele agricole ale fermei viticole Văleni. Pe uliță nu s-a aruncat niciodată măcar o mină de piatră. Datorită tractoarelor au apărut gropi, șanțuri, noroi, mersul pe jos devenind impracticabil. Ce să mai spunem de cei 12 copii care se deplasează la școală? Direcția de drumuri și poduri a județului Argeș,

căreia ne-am adresat, ne-a promis că prin grija Consiliului popular al comunei drumul se va amenaja pînă în luna septembrie 1978. Se coace via anulul 1979 și drumul se află în aceeași stare.

U.N.C.A.P. Analizînd sesizarea tovarășului Ion Dina și a celorlalți economiști din cadrul CAP Mirșani, Dolj, consiliul de conducere al CAP a hotărît ca personalul economic al cooperativei să fie retribuit în bani. Nivelul retribuției a fost stabilit de către Direcția generală pentru agricultură, în sensul că economiștii care au peste doi ani vechime primesc 1620 lei lunar, iar cei cu o vechime în muncă sub doi ani primesc o retribuție de 1570 lei lunar. Lucrătorii s-au declarat mulțumiți.

Mă numesc **Nicolae Bălfeanu**. Locuiesc în Sibiu, strada general Magheru nr. 15. La 3 februarie a.c. am trimis Departamentului C.F.R. București, Direcția control venituri, serviciul restituiri, două bilete de călătorie internaționale pentru restituirea a 1655 lei. Aceasta deoarece nu am efectuat călătoria înscrisă pe aceste două bilete, după cum se specifică în viza pusă la gara Roma — Termini. Mă întreb care este motivul tergiversării restituirii sumei și dacă relația dintre Agenția de voiaj C.F.R. Sibiu ce a încasat comisionul și client este echitabilă?

Consiliul popular al județului Satu Mare. Răspundem pe această cale tovarășelor Rozalia Sabău și Floarea Doicear din comuna Cehal, satul Orbău, care au solicitat relații privind legalitatea acordării ajutorului lunar de 350 lei, conform prevederilor Decretului nr. 197/1977, afirmînd că fiecare din ele au peste 10 copii. Din verificările întreprinse au reieșit următoarele: drepturile cuvenite mamei Rozalia Sabău și Floarea Doicear, atît conform Decretului 411 în vigoare pînă la 2 iulie 1977, cît și cele cuvenite ca urmare a aplicării Decretului nr. 197, au fost corect și legal calculate și plătite. În luna decembrie 1978, comisia județeană de femei a acordat unor familii cu mulți copii minori în întreținere și cu greutăți materiale, ajutoare constînd în îmbrăcăminte și încălțăminte pentru copii. Propunerile pentru acordarea acestor ajutoare au fost făcute de către organele comunale. În comuna Cehal, satul Orbău, s-a propus și acordat un singur asemenea ajutor, pentru familia Malinătescu. Cele două mame au copii mari care le pot ajuta materialmente, față de familia Malinătescu în care copiii încă nu realizează venituri. Afirmățiile făcute că nu au primit răspuns la cererile lor anterioare nu corespund realității.

D.P.M.O.S. Caraș-Severin, referitor la scrisoarea trimisă redacției de **Vereca Maria** din Sumița, comuna Lăpușnicel. Verificînd cu atenție sesizarea, s-a constatat că a fost comisă o greșeală la înscrisura numelui titularului pensiei pe cupon, ceea ce a dus la întreruperea plăților. Pînă la soluționarea definitivă, s-a luat măsura provizorie de a i se trimite pensia la zi prin mandat poștal.

Împreună cu alți trei consăteni, am lucrat între anii 1963 și 1966 la sectorul indigului Seaca din cadrul fostei întreprinderi ICHAH Oltenia. Am tot cerut adevăratele respective la OIFCA Dolj, dar ne-am ales doar cu promisiuni. Acum, apropiindu-se vîrsta pensionării, eliberarea adevărințelor devine urgentă. (Scrisoarea este semnată de **Nicolae I. Florea** din comuna Traianu, Teleorman.)

Procuratura sectorului 5 — București. Vă comunicăm că prin rezoluția nr. 733/V-7/1979 din 16 mai, plîngerea numelui **Axinte Petru** a fost admisă. Infracțiunile (art. 181, 192, 211 Cod penal) formează obiectul dosarului penal 1256/II/1979 și se află în curs de cercetare la Circa 11 miliție.

● „FLACĂRA” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

Cine fură azi un ou, mâine ajunge la Legea nr. 18/1968. Și uneori scapă

Acte autentice, întocmite de niște juriști, dau bătaie de cap altora; tot juriști

„Conducerile unităților? N-au mai sesizat de prin 1972”. Mirarea și precizarea erau formulate astfel, cu câteva zile în urmă, de către tovarășul Adrian Seucea, președintele comisiei de cercetare a averilor ilicite de pe lângă Judecătoria Satu Mare.

Deși conducerile unităților au obligații destul de clare în acest sens, obligații stabilite chiar și de Legea nr. 18/1968, cazurile de agoniseli stridente, disproporționate față de posibilitățile cinstite de câștig ajung la comisie numai dacă le sesizează altcineva. Dintre cazurile sesizate în 1977 și 1978 acestei comisii, cei definitiv obligați să plătească statului însemnate sume nejustificate sînt, fără excepție, gestionarii. Mai precis foștii gestionarii. După hotărâri definitive în astfel de cercetări, cei care nu văzuseră și nu auziseră nimic se grăbesc totuși să intervină „ferm”. În unele cazuri această grijă pentru corectitudine și pentru împiedicarea încălcării ei este atît de stingaci îndeplinită încît arată limpede cît de puțin îi trage inima la așa ceva pe unii. De pildă, Iosif Gabri, șeful secției de tricotaje de la Cooperativa de consum Dorolț, care era și gestionar, a predat gestiunea unui muncitor din secție. I. G. a rămas însă în continuare șeful secției. L-am întrebat cu ce se ocupă celălalt, gestionarul. Cu gestiunea, ni s-a răspuns. Dar la cooperativă, în lipsa președintelui Tiberiu Tamaș, aflăm de la tovarășele Elisabeta Donca — vicepreședinte — și Biru Adela — contabil șef — că noul gestionar este retribuit în continuare ca tricotator. Ar mai fi de remarcat că aspra măsură prin care I. G. rămînea șef de secție, dar fără să răspundă și de gestiune, era luată de severa conducere a cooperativei în urma unei adrese de la organele de justiție. Din aceea adresă conducerea afla că, prin Decizia civilă nr. 127 din 15 martie a.c. a Tribunalului județean Satu Mare, Iosif Gabri a fost definitiv obligat la plata a 238.905 lei către stat, cu titlu de venit realizat ilicit.

În ce-l privește pe Iosif Gabri, la cei 37 de ani ai lui nu se poate spune că a câștigat puțin. Cum? Asta e mai complicat. În vremea cînd era pantofar la Negrești-Oaș, s-a dovedit că încasase, pe stat, pînă la 18.000 de lei lunar. Acum e trist că cercetarea s-a încheiat chiar așa cum s-a încheiat. Spera să restituie, adică, mai puțin. A și încercat. Numai că instanțele au înlăturat chiar contracte autentice, cînd era limpede că n-aveau decît scopul de a camufla câștiguri ilicite. Cum altfel putea fi înțeles faptul că I. G. cumpăra,

la un moment dat, o casă de la părinții săi cu 10.000 de lei, ca, apoi, să le-o vîndă la fel, tot lor, dar cu 40.000 de lei? Tot așa a cumpărat casa din comuna Turulung a unei mătuși, cu vreo 12.000 de lei, ca, apoi, mătușa să cumpere de la el casa în aceeași stare, dar cu 40.000 de lei. Această mătușă, văduvă, pensionară C.A.P., trăind singură și lucrîndu-și lotul cu chiu cu vai, ajutată de oamenii de omenie din sat, ei bine, ea, bătrînica i-ar fi donat la un moment dat aceluiași nepot nu mai puțin de 70.000 de lei.

Este interesant că în registrul agricol al comunei, această mătușă, pe numele său Olah Rozalia, are înscrise niște lucruri ciudate. Mai mulți ani nu figurează cu nici o palmă de loc, nici la rubrica numită curți clădiri, deși are trecută o casă construită pe mai bine de 100 de metri pătrați, precum și niște pomi, pe care e greu de crezut că-i va fi ținut în glastră. La primăria respectivă n-a putut nimeni să explice acest fenomen al „suspendării” casei și prunilor bătrînici.

Pentru stăruința lui — neeconomisită — de a diminua suma nejustificată poate că nu este lipsit de interes și amănuntul că un expert care a avut rolul de a stabili corect valoarea unei case admirabile, construite de I.G. în municipiu, comitea mai întîi o mică eroare în favoarea cercetătorului. Numai de 60.000 de lei eroarea! Greșeala de calcul. Pînă la urmă, imobilul a fost evaluat la 365.000 de lei.

Zilele trecute, l-am găsit pe Iosif Gabri într-o altă casă pe care a primit-o, cu grădina cu tot, în schimbul parterului și demisolului de la cea construită de el. Alte două familii care s-au mutat la etaj, ne spune, i-au plătit fiecare cîte 50.000 de lei. Cine vede noua locuință nu-l acuză de nepriecere în asemenea tranzacții.

Cît privește posibilitățile lui de a se descurca este grăitor faptul că, după ce, la 9 aprilie a.c. a primit înștiințarea de plată pentru suma la care fusese obligat, în zilele de 10 și 11 aprilie a depus cei 238.905 lei. Amintim numai în treacăt că tranzacțiile de schimbare și vînzare a casei făcute de el datează de la 17 mai a.c.

Iată deci ce fel de garanții de corectitudine prezintă povestea sa pentru omul care conduce în liniște și azi o secție de producție a Cooperativei de consum Dorolț. Ba chiar mai în liniște decît înainte de a fi cercetat la Legea nr. 18/1968, din moment ce de gestiune răspunde acum altcineva.

DORIN GHERGHINESCU ■

O „hotărîre” morală cu caracter definitiv: să ne respectăm părinții!

În „Flacăra” nr. 16, din 19 aprilie a.c., publicăm articolul: „Gheorghe Stoica împotriva lui Gheorghe Stoica. Și invers”. Era vorba despre neînțelegerile dintre doi gospodari din Domnești, Argeș. Purtînd același nume și același prenume, după ce au construit împreună o casă nouă, cei doi au ajuns la certuri. Fiul și-a maltrat în mai multe rînduri părinții, iar bătrînul s-a adresat justiției pentru a i se confirma dreptul exclusiv de proprietate asupra imobilului. L-a obținut. Bătrînul, atunci, a vîndut casa unei nepoate. Cu 12.000 lei. Noii proprietari au cerut și ei evacuarea. Au obținut hotărîre în acest sens.

La redacție s-a primit chiar și un răspuns oficial în legătură cu articolul amintit. Acest răspuns — din 4 mai a.c. — este semnat de primarul comunei, tovarășul Gheorghe Vasile. Primarul este nemulțumit de cîteva lucruri care îl vizau și pe dînsul în calitatea ce o are. Atît. Pentru aceasta ne ruga să mai mergem o dată la Domnești, unde promitea să ne primească bucușor, ca să lămurim cele ce-l interesau. Am răspuns acestei invitații.

De la început, facem precizarea că adevărîta eliberată în 1971 lui G.S. cel tînăr era semnată nu de actualul secretar al primăriei, V. Arsenescu, ci de primarul de atunci, Petre Avramescu, și secretarul Gheorghe Tecău. Am stat de vorbă cu amîndoi și ne-au confirmat că acea adevărîta este un veritabil FALS. Ea spunea că tînărul G.S. figurează în registrul agricol cu una casă de locuit cu o valoare de asigurare de lei 34.890, construită pe teren moștenire de la tatăl său Stoica Gheorghe. În realitate nu figura cu nimic în registru. Iar tatăl său trăiește și azi! În afară de casa disputată, în curte mai este o casă, mai mică, în care stau bătrînii. În registrul agricol totul este trecut la bătrîn. În foaia matricolă pentru stabilirea impozitelor pe terenuri și clădiri, acesta figurează la poziția 222 cu clădiri a căror valoare de asigurare era în 1977 de 22.050 de lei, iar în 1978 — după vînzare — 11.025 de lei. Împărțirea la doi s-a făcut de către primărie, încă de la eliberarea autorizației de vînzare. Și acum, cităm din scrisoarea primarului: „Referim la modificarea despre care aminteste și pe care o numește modificare de maculator, era foarte normal să înțeleagă autorul, așa cum mi s-a și explicat, că jumătatea sumei de 22.050 lei este de 11.025 lei, rămasă valabilă la vînzător — Stoica Gheorghe, bătrînul — acesta vînzînd numai jumătate din suprafața construită de 90 metri pătrați, conform registrului agricol. Așa că modificarea sumei a fost făcută pe baza actului de vînzare, creîndu-se partidă nouă cumpărătorului. De această operație sîntem direct răspunzători și o considerăm absolut legală”. N-am înțeles prea bine: a sperat tovarășul primar Gheorghe Vasile că nu vom da nici o atenție scrisorii sale? Dacă este așa, s-a înșelat și nu noi sîntem vinovați.

Pentru că, iată cum stau lucrurile. În registrul agricol pentru anii 1964—1970, volumul III, rol 58, Stoica Gheorghe împreună cu fiul și cu ai săi figurează cu o casă construită pe 32 de metri pătrați. Pentru anii 1971—1975, volumul II, rol 6, același are trecută casă — dată în folosință în 1964! — cu suprafața construită de 78 de metri pătrați. Destul de ciudat, dacă avem în vedere că, în scrisoarea sa, primarul spunea: „Socotim, de asemenea, afirmația vreaște în actele primăriei ca fiind deosebit de gravă și neavenită. Ea nu corespunde realității și mai repede o considerăm de domeniul fanteziei”. Actele primăriei oferă însă în continuare surprize neplăcute pentru primarul care, de data aceasta, împreună cu noi, vede, în fine, și ce conțin ele de fapt. Un nou registru agricol, pentru anii 1974—1980 conține pur și simplu cele înscrise în cel anterior. G.S. figurează aici, din 1974 pînă în 1977, inclusiv, cu casă construită nu pe 78, ci pe 45 de metri pătrați. Pentru ca, în 1978, să aibă 90 mp construiți. Deși omul nu mai construise alt imobil. Atunci cînd a vîndut casa cea nouă, locuită de fiul său, la primărie s-a împărțit iarăși la doi suprafața aceasta, de 90 mp. Mihai Horobeanu, agentul agricol care avea datoria să verifice datele înscrise de el în registru, ne spune: „N-am măsurat niciodată suprafața construită. M-am uitat de afară. Cred că în 1978 am dedus că mai există o casă acolo și am trecut dublu, în loc de 45 mp, 90”. Primarul încearcă să-l convingă să spună că a măsurat, dar omul se încăpățînează să spună adevărul. Deși asta nu anulează superficialitatea de neîngăduit cu care a lucrat. Supărarea primarului din scrisoarea trimisă la redacție este deja pe cale de dispariție. Foarte amabil, acesta se revede, împreună cu agentul agricol, măsorînd construcțiile și află, în fine, odată cu noi, adevărul: casa vîndută are 85 mp, iar cea în care locuiesc bătrînii, are 26 mp. Din aceste suprafețe, nici aritmetica pe care o mai știm noi, nici splendidul minicalculator de la primărie nu reușesc să scoată un total de 90 mp. Pentru că atunci cînd a vîndut o casă, atît avea înscris bătrînul G.S. în actele primăriei. Cu o valoare de asigurare, în adevăr, de 22.050 de lei. Dar se vede cu ochiul liber că cele două case nu sînt egale, nici ca proporții, nici ca valoare. Atunci cum rămîne cu senina împărțire la doi în legătură cu care scrisoarea semnată și ștampilată de primar zicea: „De această operație sîntem direct răspunzători și o considerăm absolut legală”. Oricum, e corect să spunem că, după aceste lămuriri pentru care fusesem chemați, tovarășul Gheorghe Vasile, primarul comunei Domnești, nu ne mai roagă decît un singur lucru: să uităm pur și simplu de scrisoarea pe care a trimis-o redacției.

BOGDAN CORBU ■

POSTA REDACȚIEI

● **Dinescu Șt. Gheorghe** — București: Cu originalul memoriului prezentați-vă la procurorul-șef al Procuraturii municipiului București ● **Sofia Apostol** — București: Încălzirea cu lemne nu este de natură să determine deosebiri care să facă imposibil schimbarea de locuință ● **Valeriu Cioată** — București: Producerea elementului viitor este și incertă și nici nu poate fi pusă în seama intimațiilor ● **Viorica Bicișnu** — Bihor: Este nevoie să precizați boala de care suferiți. Nu orice maladie implică drepturi în ce privește spațiul de locuit ● **Oprea Gh. Maria** — București: Consultați un avocat și mergeți mai departe în instanță ● **Cosmincanu Ion** — Ploiești: Importante sînt prevederile contractuale; elementul de forță majoră nu poate fi imputat întreprinderii ● **Aneta Roșianu** — Bihor: Nu v-ați văzut copilul de 9 ani. În prealabil întrebați-l pe el dacă vrea să vă mai vadă ● **Anghel Dumitru** — Pașcani: Concluziile expertului existau și există la solicitarea dv. Instanța are dreptul să nu le ia în considerare, nu să le anuleze ca și cînd n-ar exista, chiar dacă dv. nu vă convîni ● **Ovidiu Beznea** — Harghita: E mai ușor pentru dv. să vă strîniți fiul decît pentru noi să cerem închiderea Casei de cultură ● **Sabău Leonțin** — Mehedinți: Vina aparține desigur grupului întreg; fiul dv. făcea totuși parte din grup. Sîntem siguri că și ceilalți pă-

rinți au aceeași impresie despre copiii lor ● **Sămîntă Elisabeta** — Mehedinți: Tănuirea este o vină chiar cînd ea se justifică prin considerații umanitare. În plus, considerațiile dv. sînt pseudoumanitare ● **Paiu Lucian** — București: Ați câștigat de cinci ori, inclusiv împotriva unui recurs extraordinar. N-aveți nici un motiv să vă temeți de eventuale intervenții ● **Sidonia Lăpușneag** — București: Faceți dovada absențelor soțului dv., eventual cu martori. Bănuiala dv. e îndreptățită numai parțial. În ce privește mobilul, fiindcă ne cereți părerea, nu ni se pare a fi unul demn: nu astfel se pedepsește un soț ● **Teleașă Boris** — București: Este nevoie de un expert pentru a stabili calitatea reparației. Opinia noastră n-ar fi relevantă pentru instanță.

NICOLAE CRISTACHE ■

● **Constantin Bujor** — Reșița: **Dumitru V. Marin** — Craiova; **Anghel Oancea** — Constanța, ș.a.: Am răspuns în mai multe rînduri: în timpul satisfacerii stagiului militar nu vă puteți prezenta la concursul de admitere în învățămîntul superior ● **Jan Padgorencu** — Frecăței, Tulcea: Pentru a vă califica în meseria de lucrător la vamă este bine să vă adresați direct Direcției generale a vămilor din București ● **Alexandru Hinea** — Tg. Mureș: După părerea noastră, sancțiunea pri-

mită de către soția dumneavoastră este corectă: la urma urmei, incidentul cu copilul s-a consumat în timpul în care dînsa conducea grădinița „de fapt” ● **Andrei Papp** — Timișoara; **Mirela Ghergheli** — Caransebeș; **Anibal Decembrie** și **Antoaneta Vilcean** — Iași: Găsiți răspuns la toate întrebările pe care ni le puneți, consultînd broșura „Admiterea în învățămîntul superior”, pusă în circulație de mai mult timp ● **Dumitrana Moise** — Oțelul Roșu: Ruda dumneavoastră din Miercurea Ciuc nu are dreptate. Conform art. 143 din Legea educației și învățămîntului din decembrie 1978, „persoanal didactic are obligația să participe la toate (s.n.) activitățile didactice și să realizeze integral sarcinile prevăzute în programul de învățămînt.” Așadar... ● **Dumitru Borcea** — Drobeta-Turnu Severin: Nu cunoaștem să fi apărut vreo dispoziție în sensul la care vă referiți. Oricum, pentru a fi mai sigur, adresați-vă direct Ministerului Turismului, București, bd. Magheru nr. 7 — cod 70 161.

HORIA PĂTRAȘCU ■

● **Acatrinei Gheorghe** — Telegra-Cimpina: Puteți deveni corespondent al revistei. Trimiteți știri indicînd sursa lor ● **Lazăr Cerescu** — Dr. Petru Groza-Bihor: Trimiteți un frag-

ment de proză și vom vedea ● **Dineș I. Marin** — Timișoara: Ați fost exmatriculat pentru atitudine nerespectuoasă față de mai multe cadre didactice. V-ați adresat revistei care a încercat să vă ajute dar nu a reușit. Încercînd să vă ajutăm am respectat Legea presei ● **Ilie Rozalia** — Zam-Hunedoara: Reclamați o situație petrecută în 1959. Prea tîrziu! ● **Iancovicu Ilie** — Reșița: Dacă, prin divorț, pierdeți locuința puteți să obțineți alta prin căile obișnuite: fie că o să contractați una proprietate personală, fie de stat, de la întreprindere, prin înscrierea pe tabelul de priorități ● **Comitetul de partid al comunei Turburea-Gorj**: Vă mulțumim pentru răspuns și vă rugăm să puneți și ștampilă. Nu credem că inserînd în revistă cîteva întrebări în legătură cu șeful cantinei-restaurant, Bărgan Vasile, „...i-am ponegriit activitatea și personalitatea...” De regulă, gestionarii au personalități greu de știrbit! Oricum, ne vom strădui să mergem la fața locului spre a cunoaște totul cît se poate de concret.

EUGEN SECELEANU ■

● **Viorel Pușcașu** — București: Conform legislației în vigoare sînteți obligat să vă respectați contractul cu întreprinderea care v-a școlarizat, iar dacă vă transferați, în cazul dumneavoastră, sînteți obligat să

restituiți întreprinderii cheltuielile de școlarizare ● **Roman Mareș** — Tg. Mureș: Pentru cei al căror program de lucru se desfășoară în timpul nopții, durata timpului de muncă este cu o oră mai mică decît durata muncii prestate în timpul zilei, fără ca aceasta să ducă la o scădere a remunerării. În unitățile în care procesul de muncă este neîntrerupt, sau unde condițiile specifice de muncă o impun, programul din timpul nopții poate fi egal cu cel din timpul zilei, iar munca prestată noaptea din cadrul unui asemenea program se plătește cu un spor de 15 la sută din retribuția tarifară de încadrare dacă aceste ore reprezintă cel puțin jumătate din programul normal de lucru ● **Dumitru Adamescu** — București: Scrieți-ne la ce întreprindere lucrați și cinecînd lucrați ● **Margareta Ploștinaru** — Iași: Pentru schimbarea domiciliului este necesar să vă adresați cu cerere și acte justificative la întreprinderea unde lucrați pentru a vă lua în evidență și a vă întocmi dosarul în conformitate cu prevederile art. 13 din Decretul nr. 68/1976 privind schimbarea domiciliului în orașele mari.

MARGA NEDELEA ■

● Anunțăm pe cititorii noștri care doresc să ni se adreseze personal că o pot face în fiecare zi între orele 10-13.

EMINESCU: „Pururi tînăr,

La 15 iunie se implinesc 90 de ani de la trecerea în neființă a lui Eminescu. Cu acest prilej am inițiat ancheta de mai jos încercînd să aflăm în ce măsură marele poet este o prezență vie în conștiința contemporanilor noștri. Ne-am adresat unor oameni de diverse vârste și profesii, invitîndu-i la un dialog spontan și sincer, fără

Au participat :

- Marius Cocu, student, Facultatea de matematică
- Marian Ovidiu, student, Facultatea de limba și literatura română
- Doina Ionescu, profesoară de limba franceză, liceul „Aurel Vlaicu”
- Petre Ion, sudor la întreprinderea de utilaj chimic „Grivița roșie”
- Marton Kraus, economist principal, I.G.F.E.C.O.T.
- Ovidiu Păsărescu, student, Facultatea de matematică
- Nicolae Foia, maistru la întreprinderea de utilaj chimic „Grivița roșie”
- Violeta Popescu, studentă, Facultatea de limba și literatura română
- Cornelia Ene, profesoară de limba engleză, liceul „Aurel Vlaicu”
- Niță Gh. Dumitru, președintele C.A.P. Măgurele
- Olea Macarov, studentă, Facultatea de matematică
- Matei Alexescu, astronom, Observatorul astronomic popular
- Mihai Săndoiu, inginer fizician, întreprinderea „Electronica”
- Gheorghe Duță, strungar, Depoul C.F.R. Triaj

La fiecare întrebare participanții răspund în această ordine.

1. În ce împrejurare ați auzit pentru prima oară de Eminescu ?

„Am senzația că îl cunosc dintotdeauna pe Eminescu.”

O simplă întrebare poate pune în evidență un fapt tulburător: Eminescu este, dintre marii noștri poeți primul despre care aude orice copil din România. În familie sau la școală, gravindu-se în memorie sau pierzîndu-se în aburi de legendă, momentul întîlnirii cu poezia lui Eminescu nu marchează de la început și revelarea profunzimilor creației eminesciene. Însă cunoașterea lui de la cele mai fragede vârste devine prin ani un „etalon spiritual”.

— L-am cunoscut pe Eminescu încă din clasa I. Cu poezia *Codrule, codrule*. Nu cea mai reprezentativă ipostază a sa. Dar nu cred în dragostea la prima vedere.

— Am senzația că îl cunosc dintotdeauna pe Eminescu, deși acest lucru poate părea prețios ca exprimare. În orice caz, tata avea bunul obicei să recite din cînd în cînd versuri din Eminescu. Dar nu-mi aduc aminte de cînd tot aud vocea sa gravindu-l pe Eminescu în aer ca pe o imensă plăcă de patefon.

— Eminescu a făcut parte dintotdeauna din aerul pe care îl respir. Cînd am pătruns în universul poeziei lui, eram elevă. Datorz prima lectură din Eminescu profesoarei mele de limba română. Îi aud și astăzi glasul rostind versurile poemului *Luceafărul*. L-am învățat pe dinafară. Dar sensurile poeziei lui Eminescu am început să le pătrund în epoca primelor iubiri. Eram îndrăgostită și citîndu-l pe Eminescu mi-am dat seama că traduce tulburător stările de lumină și umbră prin care treceam atunci.

— Nu e totuși să-l citești pe Eminescu înția oară la oraș sau la țară. Eu vin dintr-o comună din Cîmpia Română și ceea ce m-a izbit încă din copilărie citîndu-l pe Eminescu a fost modul în care a surprins natura. Citîndu-l, am văzut cu alți ochi pămîntul, cerul, pădurea.

— La școală.

— Bunicul mi-a citit *Luceafărul*. Pe care l-am înțeles la început ca pe un basm. Nu eram încă la școală.

— Am învățat pe de rost în clasa I *Ce te legeni, codrule*.

— Am învățat singură să citesc. La 6-7 ani aveam fișă la biblioteca din orașul în care locuim, Tirgoviște. Dar nu atunci mi-a căzut în mină Eminescu. Îmi amintesc că în clasa I am citit *Făt-Frumos din Lacrimă*. Dar nu l-am simțit ca pe un scriitor de basme. Întîlnirea mea adevărată cu poetul avea să se petreacă mult mai tîrziu.

— În familie.

— Eu știu că mama ne cînta și ne spunea poezii la gura sobei sau cînd făcea piine la cuptor. Mai tîrziu, la școală, cînd am învățat versuri de poetul român Mihai Eminescu, mi-am dat seama că mama ne recita și ne cînta poezii de Mihai Eminescu. De unde o

nici o pregătire prealabilă, focmai pentru a vedea dacă Eminescu rămîne un poet care încă ne frîmîntă. Vă stau în față întrebările și răspunsurile pe care le-am primit. În mod fatal ne-am oprit la un număr restrîns de probleme și la un număr mic de persoane. Intenția noastră este de a vă invita și pe dumneavoastră să meditați asupra chestionarului și să încercați să răspundeți la rîndul dumneavoastră.

fi știut mama de Eminescu, pentru că nu învățase niciodată să citească? Să fi trecut Eminescu, așa, din gură în gură, și oamenii să-l fi învățat ca pe o rugăciune?

— M-am trezit pur și simplu cu o carte de poezie în mină și acea carte era scrisă de Eminescu. Știam că e cel mai mare poet român și am citit-o pe nerăsuflăte. N-am înțeles prea mare lucru. Dar m-a pus pe gînduri. Cartea aceea a rămas în biblioteca mea și acum e jerpelită și tristă. Am recitit-o cu exasperare. Voiam să văd ce se ascunde dincolo de prima față a lucrurilor. Ce e dincolo, în universul care se numește Eminescu. Și de atunci conti-nuu să inot în acest univers fără sațiu.

— Printr-o coincidență, prima poezie pe care am auzit-o a fost *Luceafărul*. De astronomie însă aveam să mă „îmbolnăvesc” cîțiva ani mai tîrziu. *Luceafărul* însă mi-a lăsat senzația unui univers fabulos, infinit, plin de mistere, de raze care coboară prin fereastră...

— În școală.

— Probabil în școală.

2. Dacă l-ați întîlni pe Eminescu pe stradă ați îndrăzni să-l opriți și să-i vorbiți ?

„Domnule Eminescu, îți mulțumesc.”

Reacții diverse dar, de obicei, după un moment de derută. La început unii interlocutori au crezut că glumim. Apoi treptat s-au lăsat prinși de jocul imaginației și au încercat să-și scrie singuri scenariul unei posibile întîlniri inchipuite cu marele poet.

— Nu-mi place să deranjez oamenii. Dar dacă privirea i s-ar fi oprit asupra mea...

— Nu-mi pot imagina locul în care l-aș putea întîlni pe Eminescu în București. Dar dacă, totuși, mi-ar fi dat să-l întîlnesc vreodată pe Eminescu, n-aș cădea într-o stare de prostrăție. O întîlnire cu Eminescu e o treabă bărbătească, spirituală, lucidă. Cred că mi-ar fi de-ajuns să-i văd fruntea sau ochii. M-aș mulțumi cu privirea sa întîrziînd o clipă deasupra mea. Și dacă, totuși, mi s-ar oferi prilejul să-i vorbesc, cred că aș fi dator să-i spun: Domnule Eminescu, îți mulțumesc.

— Dacă acest lucru s-ar putea întîmpla, aș vrea să trăiesc momentul undeva pe malul mării, acolo unde mi-am petrecut adolescența și prima tinerete. Nu cred că l-aș aborda. Nu vreau să știu nimic în plus despre el. Cred că a spus tot ce avea de spus.

— Întîlnirea cu Eminescu e de domeniul fantasticului. Cum? Să mă întîlnesc eu, Petre Ion, sudor, cu Eminescu, pe stradă? Greu de crezut... Dar, la urma urmei a fost un om și el. Și dacă e să judec după poeziile sale, n-avem de ce ne speria de el. E un om bun. Un om de treabă. De-ai noștri. Frumos și modest. Dacă l-aș vedea, l-aș întreba de ce e încruntat. Și ce mai scrie.

— Mi-ar fi jenă. Cum să deranjezi un gigant ?

— Aș ezita să-l întreb și cit e ceasul...

— Aș dori să-i strîng mina. Fără să-i spun nici un cuvînt.

— Aș îndrăzni să-l opresc în cazul în care m-aș referi la partea mai puțin știută din Eminescu. La partea lui de laborator poetic. Din acest unghi îl receptez ca pe o potență spirituală.

— Cred că aș fi gîtită de emoție. Nu știu ce aș face.

— Dacă l-aș întîlni pe Eminescu pe drum, aș lua pămîntul pe care l-a călcat în palme și l-aș aduce acasă. Dar n-aș îndrăzni să ridic ochii spre el și nici nu m-aș mișca din locul în care m-ar prinde evenimentul, ca să nu-l trezesc din gînduri. Și dacă ar veni spre mine, i-aș spune „buna ziua” sau „bună seara”. Că un om ca el nu-ți poate ieși în cale decît spre seară cînd se aprinde *luceafărul* acolo sus, pe boltă. Toți îi sintem datori lui Eminescu cu „bună ziua”, cu „bună seara”.

— Nu cred că l-aș putea opri. Mi-ar fi teamă să nu-l tulbur. Ar trece pe stradă plin de gîndurile sale și mi s-ar părea că sînt un intrus în lumea sa. Sînt și acum oameni pe care-i admir dar nu îndrăznesc, din respect, să-i stînjinesc cu prezența și curiozitatea mea. E suficient să te apropii de Eminescu doar citîndu-l.

— Dacă l-aș întîlni pe Eminescu l-aș invita în cupola observatorului nostru să privească în cer, eliberat de orice constrîngere. Ceea ce m-a impresionat, printre altele, la Eminescu a fost faptul că purta cu sine, în peregrinări, o lunetă de 44 milimetri cu ajutorul căreia, cînd i se făcea dor de univers, putea să vadă petele de pe soare sau craterele de pe lună. Și mă gîndesc că o privire prin luneta noastră l-ar putea apropia mai mult, mult mai mult de universul stelar care-l interesa atît de mult. Și cred că asta l-ar face fericit.

— Nu. Nu l-aș opri. Mi-ar fi teamă. Îi simt departe de mine. Nu străin. Dar ajuns pe un tărîm care îmi e inaccesibil. Cînd mă gîndesc cîte făcuse el pînă la 29 de ani, în timp ce eu...

— Nu știu dacă aș îndrăzni să-l opresc. Dar dacă aș face-o, i-aș spune că-l înțeleg.

3. Ați accepta să trăiți viața lui Eminescu știind că veți ajunge un Eminescu ?

„Nu-mi pot imagina decît destinul pe care-l am.”

Cea mai grea întrebare pentru interlocutorii noștri. I-am simțit pe toți cei cărora le-am pus-o că se coboară undeva adînc în ei inșiși pentru a răspunde. Dacă la alte întrebări ale chestionarului poate mai reflectaseră și înainte, de data aceasta erau confrunțați cu o problemă care îi implica direct, le cerea o opțiune categorică în legătură cu destinul lor. Cei mai mulți au declarat că le-ar fi imposibil să repete viața lui Eminescu. Le mulțumim pentru sinceritate.

— Eminescu a fost un erou al spiritului românesc. Cîți au curajul să fie asemenea lui ?

— Trebuie să ai construcția interioară specială a lui Eminescu pentru a trăi și a fi Eminescu. Poate că în perioada adolescenței aș fi avut curajul. Acum nu.

— Trebuie să fii un om superior, un geniu, ca să rezisti și să traversezi calvarul care a fost viața lui Eminescu. Oamenii mărunți și cu inteligență medie ca mine nu pot fi capabili să retrăiască acest calvar. Nu-mi pot imagina decît destinul pe care-l am.

— Nu. N-aș vrea să trăiesc viața lui Eminescu. Eminescu a fost un erou în felul lui. Eu vreau să fiu un erou în felul meu, la locul meu de muncă. Și apoi nu am înclinație pentru versuri. Nu mă pricep. Și eu nu mă bag unde nu mă pricep. Respect genul dar mi-e dragă și viața. Vreau să trăiesc mult. Nu vreau să mor de tînr, ca Eminescu. Îl admir, dar nu-mi doresc destinul lui.

— Mă sperie genul. M-am obișnuit cu obișnuitul, incît vreau să trăiesc o viață obișnuită.

— Cu orice sacrificiu, cred că merită. Și poate chiar și dacă n-aș fi sigur de răsplata care mă așteaptă.

— Îți trebuie mult curaj ca să trăiești o asemenea viață și să te ridici deasupra ei. Nu m-aș încumeta să-mi încerc forțele.

— Cred că oricine ar accepta. Mira-jul posterității e prea mare.

— Nu pot să mă pun în situația asta.

— Doamne ferește! Eminescu a fost o mare capacitate a omenirii. Cine ar putea să trăiască în locul lui? Eminescu a trăit și a suferit tot. A suferit cît un popor. Cine s-ar încumeta să-i pîngărească urma prin viață? Nimeni nu-l poate repeta pe Eminescu.

— Ce-ați vrea să vă răspund? Sînt momente cînd aș vrea să cred despre mine că sînt un geniu dar, odată mărturisit acest lucru, sentimentul devine fals și chiar ridicol. Sînt momente cînd stînd de vorbă cu tine însuși vrei să devii un om de excepție dar, odată mărturisit acest lucru, devii suspect. Sinceritatea în acest domeniu e derutantă. Dar în nici un caz n-aș vrea să devin un om de excepție de dragul recunoașterii mele, chiar postume, de dragul celebrității.

— Esențial este să trăiești în așa fel încît să fii tu însuși, așa cum a trăit Eminescu. Eminescu a reușit să fie el însuși. În ce privește recompensa: trăiește ca mine ca să ajungi ca mine, îi era străină lui Eminescu. El n-a vrut să se impună niciodată pe sine ca model. Nici măcar în sacrificiu.

— Categorie nu. Aș fi vrut să fac ceea ce a făcut el. Dar nu cu un asemenea sacrificiu.

— Foarte grea întrebare. Sincer să fiu, nu mi-ar place să trăiesc o astfel de viață. Nu cred că marile valori se nasc neapărat în mizerie. Dramatismul este specific tuturor marilor lucidități.

4. Ce v-a învățat Eminescu ?

„Puterea de a fi eu insumi.”

Prilej de meditație tensionară. E greu să selectezi dintr-un noian de impresii pe cele care să te definească în raport cu marea lecție de viață și de artă a lui Eminescu. Majoritatea consideră că Eminescu i-a învățat să descopere lumea inconjurătoare în adevărata ei splendoare.

— Să nu dau înapoi în fata întrebărilor adresate omului. O mare intransigență. Și respectul pentru muncă.

— Eminescu m-a învățat ce e poezia, m-a învățat să simt poetic lumea, să simt profund omeneste tot ce mi se-nîmplă prin viață. Eminescu e o ariasă lecție de patriotism. Dragostea de țară la el devine universală. De la Eminescu, cred, am rămas cu un surplus de simțire, de sensibilitate. Dar tot îl mi-a lăsat gustul amar al neputinței, al banalității mele în raport cu genul.

— Cred că am de la Eminescu sensibilitatea pentru poezie, pentru frumos. Cred că fără Eminescu viața noastră ar fi fost mai tristă și mai săracă. Fără Eminescu ni s-ar face frig.

— Poezia lui Eminescu este pentru mine și pentru toți oamenii de bună-credință care citesc din cînd în cînd o carte, un fel de ghid moral. El ne învață să ne iubim țara, să ne cinstim moșii și strămoșii, să fim dreți și curaj ca lacrima. Nu știu cît de mult a rănit Eminescu la el însuși, dar la oameni a tinut enorm.

— Două lucruri: să tubești frumosul și să tubești conștiința de tine însuși.

— Pot spune ce am învățat *eventual* de la Eminescu: tenacitatea de a te menține pe un drum pe care ai pornit, indiferent de eforturi.

— La început, dragostea pentru natură. Apoi, iubirea de țară. M-a învățat și ce e revolta și grija față de cei obidiți. Precum și ce înseamnă dragostea.

— Curajul de a fi tu însuși. Adică — în planul pur al creației — lipsa oricărui compromis cu sufletul propriu. Ca dealtfel și în viața socială.

— Strădania către mai sus, mai bine. Respectul pentru creator.

— De la Eminescu am învățat să mă bucur din toată inima, de ceea ce-i frumos pe lume și nepieritor. Am învățat să văd cu alți ochi prin întuneric și să suspin. Am învățat să lupt cu necazurile, cu greutățile vieții, să privesc mai înțelept în preajmă, să mă pregătesc pentru furtunile viitoare ale istoriei. Viața nu e făcută numai din Feți-Frumoși și Ilene Cosinzene.

— Am găsit în Eminescu cea mai frumoasă exteriorizare a propriilor mele sentimente. Eminescu mă învață să cred în mine însămi, să găsesc în mine însămi forța de care am nevoie ca să înving greutățile, să-mi suport înfrîngerile. Am învățat de la Eminescu să-mi trăiesc singură și la mare adîncime suflătească momentele de medi-

Înfășurat în manta-mi

tație, de melancolie. Am învățat să fiu eu înșami.

— Eminescu m-a învățat să privesc și cu alți ochi în univers, decît cu ochii matematicianului și fizicianului care calculează mereu reacțiile materiei în macrocosmos. Eminescu m-a învățat să meditez asupra universului și să mă analizez pe mine în raport cu astrele și cu infinitul. Am acasă un telescop la care rămîn uneori ore întregi visînd la mîile de generații, la sutele de mii de generații de stele, la pulberea stelară care se scurge prin spațiu, la ceea ce reprezentăm noi în acest univers. Și atunci mă aflu de fapt în universul poeziei lui Eminescu.

— Știu eu? Mi-a deschis gustul pentru poezie. Deși n-am destul timp pentru ea. Și de a o face.

— Să iubesc poezia. Și să încerc la rîndul meu să scriu. M-a învățat faptul că omul poate să fie pămînt, și astfel. Și m-a ajutat să descopăr frumusețea, puritatea, lupta. M-a învățat să mă ulmesc, astfel încît lumea să-mi pară în permanență nouă.

5. Poate fi depășit Eminescu? Trebuie depășit Eminescu? Cine l-ar putea depăși?

„Oare ce e Eminescu dacă după el nu s-ar mai putea naște unul ca el sau mai presus ca el?”

O problemă de perspectivă la care ne gîndim din cînd în cînd. Cu circumspecție, îngrijorare, cu încredere, cu scepticism, cu ambiție. Răspunsuri împărțite și uneori echivoce. Răspunsul pe care-l va da istoria, viața poate fi surprinzător. Există posibilitatea ca Eminescu de miine să se fi născut deja. Nimeni nu-și poate asuma riscul să vorbească despre un viitor imprezvizibil. Un nou Eminescu nu poate fi premeditat, planificat. Dacă n-a apărut el poate să apară oricînd.

— Himalaia este cel mai înalt munte. Este el și cel mai frumos? Ceilalți munți nu-și au ei frumusețile lor? De aceea nu cred că e bine să facem ierarhii care nu spun nimic.

— Esențial este că acela care va veni după Eminescu nu poate avea nici o calitate în plus. Decît calitatea că se va naște într-o altă lume și că va beneficia de mijloacele de expresie evoluat ale lumii sale.

— Eminescu nu poate fi depășit. Pentru mine totul se oprește la el. El este cel mai înalt prag al sublimului. Am ajuns la o vîrstă la care consider că nu am dreptul să-l trădez pe Eminescu.

— Nu e o lege scrisă că Eminescu nu poate fi depășit. Se poate naște un suflet care să treacă prin lume ca Eminescu. Căci, oare ce e Eminescu, dacă după el nu s-ar mai putea naște nimeni ca el sau mai presus de el? Bineînțeles că nu mai putem cînta astăzi ca el. Noi cîntăm altfel. Chiar dacă s-ar mai naște zece poeți ca Eminescu, el rămîne același Luceafăr.

— Chiar dacă trecem printr-o perioadă lineară în creație, nu se poate să nu izbucnească un vîrf ca Eminescu și poate chiar și mai înalt. Eminescu a reprezentat o lume, o viață. E imposibil ca numai această lume și această viață să aibă șansa de a se împlini cu atîta strălucire.

— Nu cred că a atins cineva în această lume perfecțiunea. Așa că oricine poate fi depășit. Chiar și Eminescu.

— Un geniu se naște o dată la o sută de ani. Deocamdată n-au trecut decît 90.

— Cred că specialiștii răspund afirmativ la aceste întrebări. La nivelul marelui public mai persistă credința că Eminescu nu va putea fi niciodată „ajuns”. E o prejudecată care nu face serviciu în primul rînd poetului, adorat citeodată în necunosțință de cauză.

— Nu cred că poate fi depășit. El este printre cei puțini care ajung atît de sus încît nu mai pot fi ajunși.

— Cine să-l întrecă pe Eminescu? Nu cred că s-a născut încă omul care să-l întrecă pe Eminescu. Dar cînd se va naște va trebui să veghem: să nu repete suferințele lui Eminescu și să învățăm a-l prețui din viața de toate zilele. Să avem grijă de el ca de lumina ochilor.

— Eminescu poate fi depășit. Eminescu trebuie depășit. Dar acest lucru se va produce cu traumatisme. Pentru că acela care va veni după Eminescu va trebui să învingă înainte de toate rezistența oamenilor care-l vor apăra pe Eminescu. Va trece mult timp pînă să se impună. Și va fi poate la început un neînțeles. Așa cum a fost și Eminescu. Dar e foarte greu să-mi imaginez că Eminescu va fi vreodată depășit.

— Poeții de după Eminescu au fost o vreme niște epigoni. Dar secolul nostru a dat la iveală mari poeți ca Blaga, Arghezi, Bacovia, Barbu care au dus în diferite sensuri mai departe opera lui Eminescu. Nici unul din ei nu are însă statura universală a lui Eminescu. Sînt ca planetele rupte dintr-o stea de mărimea întîia și care continuă să se invîrtă în jurul său. Dar, fără îndoială, se poate naște o nouă galaxie! Cel care ar urma să-l depășească pe Eminescu ar trebui să fie intruparea perfecțiunii, a absolutului. Ceea ce, deocamdată, e foarte greu. Ar trebui să reprezinte materia în cea mai perfecționată formă a sa de biostructură. Dar poate că Eminescu se naște chiar acum într-o maternitate, astăzi, 8 iunie 1979, orele 20.25 de minute și 36 de secunde.

— N-aș vrea să se întîmple una ca asta. E o chestiune sufletească. Pe de altă parte, aș vrea să mai apară unul ca el. Ca o confirmare a puterii noastre creatoare.

— Da. El nu poate fi absolutizat, oricît l-am iubi. Fiecare epocă poate să genereze un Eminescu. N-am ține cu adevărat la Eminescu dacă l-am venera uitînd că și după el au fost mari poeți.

6. Simțiți nevoia să reveniți la lectura poeziilor lui Eminescu? În ce împrejurare?

„Volumele lui au copertile cele mai roase din biblioteca mea.”

De acest răspuns depinde atitudinea față de Eminescu dincolo de orice declarație patetică. Unde, cînd, cum ne întoarcem la Eminescu din amalgamul de probleme cotidiene? Uneori un răspuns sincer e dezastruos. Alteori e tonic. Fără Eminescu nu am putea fi noi înșine.

— Fără discuție că revin asupra lui. Și nu numai decît deschizînd o carte. El a ajuns să facă parte din noi. Gîndim deseori în imaginile lui.

— Mă întorc la Eminescu în clipa în care simt nevoia de poezie, în primul rînd, nevoia de poezie românească, de romănită, de cite ori vreau să mai învăț ceva din prea plinul vieții.

— Revin foarte des asupra poeziei lui Eminescu. Trăim într-un ritm care nu ne mai dă voie să ne apartinem integral. Eminescu mă ajută să mă regăsesc pe mine în lumea aceasta zguduită de ris și de plîns.

— Rar mai citesc o carte de Eminescu. Mai bine-zis o poezie. O citesc și mă gîndesc că vine vremea să o învăț la rîndul meu pe fiica mea să-l citească și să-l iubească pe Eminescu. Și de acum încolo nu mai recitesc pentru mine pe Eminescu, ci pentru cei care vin după noi și care n-au voie să nu-l iubească pe Eminescu, pentru că s-ar înstrăina și s-ar spulbera.

— Da, însă nu în împrejurări speciale. E de ajuns să privesc în bibliotecă și să-i văd cărțile sau să aud la radio un cîntec pe versurile lui ca să fiu tentat să-l recitesc.

— Cînd vreau să mă rup de matematică.

— Am opera lui în multe ediții. În fiecare volum Eminescu parcă îmi vorbește altfel. N-am timp prea mult, dar cite 10—15 minute tot găsesc din cînd în cînd ca să-i mai răsfoiesc cărțile. De aceea ele au copertile cele mai roase din biblioteca mea.

— Da. Pentru că e un etalon spiritual prin care îmi verific vîrsta.

— Poate că e o deformare profesională; însă ori de cite ori îl citesc pe romanticii englezi fac lectura lor în paralel cu a lui Eminescu. Asta nu înseamnă că nu-l citesc și pentru el însuși.

„Astfel se stinse în al optulea lustru de viață cel mai mare poet pe care l-a ivit și-l va ivi vreodată, poate, pămîntul românesc. Ape vor seca în albie și peste locul îngropării sale va răsări pădure sau cetate, și cite o stea va vesteji pe cer în depărtări, pînă cînd acest pămînt să-și stringă toate sevele și să le ridice în țeava subțire a altui crin de tîria parfumurilor sale.”

G. CĂLINESCU

— Apoi, ne putem face multe reproșuri, că nu-l citim atît cît ar trebui și de cite ori avem nevoie. Prea ne luăm cu treaba și uităm chiar și de ziua în care ne-am născut. Dar pe la festivități, pe la serbări, tot mai recităm o poezie de Eminescu și ne simțim mîndri și frumoși pe dinăuntru.

— Sigur că da. Uneori, cînd vin acasă, deschid fereastra și respir aer curat. Aer de seară. Aer de după ploaie. Cu miros de tei. Ca acum. Atunci scot volumul din raft și citesc o poezie. Poate două. Și gestul acesta îmi dă liniște și curaj. Simt o mare împăcare cu mine înșami. Sînt pregătită să-mi iau viața de la început.

— De ce ascultăm Simfonia a 9-a sau Sonata lui de Beethoven? Pentru că simțim nevoia să o ascultăm din cînd în cînd. Ca să ne simțim mai bine pe pămînt. Prin tot ceea ce facem simțim nevoia să ne întoarcem la ceea ce iubim mai mult și mai mult. De Eminescu mă apropii în două feluri: iau un volum, mă opresc la o poezie în mod intimplător și o meditez, sau iau un volum și caut o anumite poezie de care am nevoie ca să mă regăsesc în ipostaza mea cea mai fierbinte și cea mai profundă.

— Revin de multe ori la Eminescu. Din nevoia de a-l compara cu cel de azi. Uneori, simt cum îl pierd. Mă cîștigă alții. Dar e suficient să-l deschid o carte și sînt din nou al lui, acaparat fără puțință de scăpare.

— Depinde de starea mea sufletească. Sau, uneori, cînd simt nevoia să-mi reamintesc niște lucruri.

7. Care este după părerea dumneavoastră cel mai frumos vers din Eminescu și de ce?

„Nu credeam să-nvăț a muri vrodată.”

Nu e vorba de un simplu exercițiu de memorizare. Unii interlocutori mărturisesc că stau prost la... memorizare. A alege dintr-o creație perfectă versul cel mai perfect este într-adevăr o dilemă. Dar rezolvarea ei înseamnă a deschide o poartă într-un univers. A descoperi o obsesie a lumii eminesciene.

— „Dintre sute de catarge”...
— „Nu credeam să învăț a muri vrodată”... Se află aici ceva mult mai pre-

sus decît teama obișnuită de moarte. Este aici și mirarea unei redescoperiri, și sentimentul genialității puse în fața ciclului logic al vieții. Avem aici cel mai omenesc verb al spiritului: „a învăța” — care înseamnă totuși, dacă nu nevoia, datorită unei implicări firești.

— „De treci codrii de aramă de departe vezi albind...” Imi plac aceste versuri pentru că îmi aduc aminte de copilăria și adolescența mea. De zilele cînd eram îndrăgostită pentru prima oară.

— „Și dacă ramuri bat în geam și se cutremur plopil...” Sîntem încă niște romantici. Deși am trecut de treizeci de ani. Ne place să ne spunem poezii și să le cîntăm cînd ne adunăm împreună. Ne iubim și Eminescu ne înțelege încă mai bine pe noi decît mulți poeți de astăzi care ne bat în geam cu vrescuri...

— „Nu credeam să-nvăț a muri vrodată”.

— „Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie?”; un vers emblemă pentru dragostea de țară.

— Imi place să-mi recit din cînd în cînd pasajul din Scrisoarea a III-a care începe cu versurile „De din vale de Rovine”. Găsesc aici și dorul față de țară, și nostalgia provocată de iubire și dragostea pentru natură.

— „Trecut-au anii”. Pe care prefer să nu-l comentez.

— „A fost odată ca-n povești”. Pentru că versul reprezintă izvoarele lui primare de inspirație. De acolo ne tragem cu toții.

— „Eu îmi apăr sărăcia și nevoile și neamul / De aceea tot ce mișcă-n țara asta, riul, ramul...” N-am vrut adică răul nimănui, decît dușmanilor care ne-au pîngărit țara. Asta e cea mai mare lecție de patriotism pe care am citit-o prin cărțile neamului.

— „Părea că printre nouri s-a fost deschis o poartă / Prin care trece albă regina nopții moartă...” Pentru că e o imagine în care se reflectă și se regăsesc multe din poeziile lui Eminescu. Comunică o liniște cosmică, o liniște de vis, de lume intreruptă, de lumină ireală, de tristețe și o înțelegere superioară asupra universului.

— „Un cer de stele dedesubt / Deasupra cer de stele...” Ce altă definiție poate avea ideea de infinitate din univers? Această definiție a dat-o un român care a știut să privească mai bine pe cer decît toți savanții lumii.

— Ce poate fi mai cutremurător decît „Nu credeam să-nvăț a muri vrodată”?

— „Și dacă ramuri bat în geam...” Un vers arhicunoscut, care pe mine mă impresionează pentru că îmi sugerează cum universul nu permite niciodată o izolare și își trimite întotdeauna solii capabil să te smulgă din visare. De acolo ne tragem cu toții.

E tulburător cit de acut prezent a devenit Eminescu în viața oamenilor. E uimitor cum fiecare epocă, fiecare generație luminează dintr-un unghi propriu chipul lui Eminescu. Răspunsurile primite în cadrul anchetei noastre demonstrează că oamenii îl privesc astăzi pe Eminescu fără prejudecăți, îl interpretează cu mare curaj și în profunzime, potrivit sensibilității fiecăruia, depășindu-și condiția prin raportarea la marele poet. Eminescu a devenit poetul pe care oamenii îl cunosc de cînd s-au născut, el face parte din zestrea lor spirituală și chiar din ființa lor. **EMINESCU A DEVENIT O PROBLEMĂ A FIECĂRUIA.** N-am întîlnit pe nimeni străin de numele și personalitatea sa. El e păstrat în memorie ca sublimul Eminescu, poetul admirat și venerat, poetul iubit din adîncul sufletului, fără ca dragostea să se transforme într-o adorație oarbă. Eminescu e citit și recitit mereu nu numai într-o stare de beatitudine ci și cu spirit polemic. El rămîne încă ființa care intrupează în cel mai fericit mod poezia ca și cărțile de învățătură ale neamului. Departe de a se transforma într-un mit inaccesibil, străin și rece, marele poet se află parcă printre noi, trăiește cu o identitate precisă, propunîndu-ne soluții de viață. Se datorește nașterea unui nou Eminescu, dar fără a crede măcar o clipă că opera eminesciană constituie un capitol închis al istoriei culturale. Strălucită sinteză a simțirii și rostirii românești, el continuă să rămînă fertil în spațiul culturii și artei, un model uman de geniu care își înfrînge timpul, un creator și un om reprezentativ în plan național și universal.

Pagini realizate de **ADRIAN DOHOTARU** și **GEORGE ARION** ■

„Caminante”

Jurnal mexican (66)

Venus și Coatlicue

3.

Elie Faure va fi gindit și el, probabil, ce i-a spus odată Picasso lui Malraux despre măștile africane, născute nu din gustul pentru înfricoșător, ci din credința că ele exorcizau moartea și amenințările. Și totuși cu cită grabită repulsi vorbește în *Istoria artei* despre statuile care îi sugerau delirul vegetației tropicale, umflată de ploaie și de bulbi spongioși, de o violență tulbură. La fel cum s-a spus că bravura toreadorului mexican se apropie de sinucidere. În realitate, toreadorul, replică alții, vrea să-și dovedească în primul rind sie curajul și abia după aceea celor ce-l privesc. El simte nevoia să înfrunte riscurile maxime. Pătrunde cu un picior în Infern pentru a merita Paradisul victoriei. E o lecție aici, nu atît despre curaj, cit despre orgoliul de a nu trișa.

Probabil, ca să înțelegem de ce mitologia și arta mexicană se ocupă atît de mult de moarte, ar trebui să înțelegem altceva mai întii. Nu sint, se pare, în Mexic puține bisericile unde scheletul morții este expus pe un tron, cu un sceptru în mină, dar nu putem numi asta nici farsă, nici gust macabru, cu toate că, să recunoaștem, sint multe amănunte care nedumeresc aici un om inclinat mai degrabă să evite gîndul că într-o zi va muri, convins că o excesivă familiaritate cu neantul e inutilă și dubioasă... Cum altfel să consideri prăjiturile în formă de cap de mort și de tibia, care se pun în vinzare înainte de sărbătoarea morților, la 2 noiembrie? Sau un afiș în geamul unei brutării pe care scrie „Aici pîine adevărată a morților”? Sau gestul incredibil de a trimite ființei iubite un mic sicriu de zahăr pe care e scris prenumele ei? Mărturisesc, nu sint capabil să văd grandoare în aceste relații ciudate cu moartea. Am crezut întotdeauna că singurul curaj adevărat este cel care ne ajută să tragem toate concluziile din faptul că existăm. Și totuși, nu mă pot opri la această constatare fără să am sentimentul că lipsește ceva. Am mai întilnit astfel de obiceiuri în Sicilia și, iată, aici ele par să ascundă aceeași taină. Și pe urmă, trebuie să recunosc, un străin riscă aici să judece lucrurile cu o măsură ea însăși străină... Pan, cu picioarele lui de țap, a părăsit tufișurile Europei și s-a adăpostit în muzee. Venus nu mai iese demult din mare. A devenit, încă din Renaștere, din zeiță femeie, refugiindu-se de asemenea în tablouri și în marmurile dezgropate de arheologi. Olimpul? Olimpul a rămas gol, la discreția vîntului și a excursioniștilor. Foarte rare sint locurile despre care s-ar putea spune ceea ce imi scria Baconsky pe o carte poștală din Elsinor unde a înțeles, zicea, în umbra castelului de amintire shakespeareană cum realitatea unei fări se poate hrăni uneori extrem de profitabil dintr-o irealitate pe care i-o atribuie deopotrivă oamenii și zeii, dacă respectiva țară e capabilă să și-o însușească și să creadă în ea. Îndeobște, mitul s-a retras în poveste, iar turistul, nerăbdător și eficient, e convins azi că-și poate asigura contra cost și emoțiile. El crede că l-a întilnit pe Apolo, cînd n-a văzut decît o bucată de marmură. Căci miturile cer mai mult decît o taxă de intrare într-un muzeu. Încă o dată imi vine în minte cazul aceluia sarcofag găsit în ruinele de pe Via Appia, unde sub sticlă dormea de secole frumoasa Cecilia Metella: care, însă, în clipa cînd capacul a fost ridicat, s-a risipit ca un fum. Poate că noaptea, pe culmile Olimpului, se reîntorc uneori stafiile zeilor invocați de Homer, dar dimineața, sub privirile unei Euroee care a învățat între timp să transforme natura în decor și Arcadia în weekend, Olimpul se înalță pustiu, lăsînd vîntul să risipească în praful roșietic de pe culmile lui ce a mai rămas din cenușa zorilor. În schimb, aici în Mexic mitologia trăiește încă. Ea scaldă pietrele și gesturile în aceeași taină. Participă la existența oamenilor, îi ajută, cum ar zice Michelet, să-și modeleze argila*). Și, probabil, nu tot ceea ce contrariază la început raționamentele noastre e neapărat ilogic.

Dacă tot ce se povestește e adevărat (eu nu le-am văzut cu ochii mei), se petrec multe lucruri curioase de sărbătoarea morților. Prin case sint puse mincăruri în jurul fotografiilor celor defuncți. În sate au loc adevărate banchete funebre, de la care nu lipsesc petardele. După veghea obișnuită în cimitir, în zori, cînd mîncîncă ofrandele pe care le-au adus, mulți se culcă acolo să-și facă digestia. Am avut în mînă o fotografie stranie din insula Janitzio, unde, după chermeza populară, la miezul nopții, toate femeile, îmbrăcate în negru, s-au strîns pe un platou gol. Nici o cruce și nici un alt semn nu arăta că acolo ar fi un cimitir. În locuri cunoscute numai de ele, presărate mai întii cu petale de flori, au înfipt luminări aprinse, începînd o noapte de veghe funebă peste care nu plutea însă nici o umbră de tristețe.

Există un răspuns pentru toate aceste nedumeriri. **No-más. „Pentru ce nu”.** Moartea e prea tristă pentru a fi înfruntată altfel decît printr-o veselie păgînă. Fără intimitatea cu Coatlicue, moartea ar fi de neîndurat, pare să spună logica mexicană. Altminteri, cum să înțelegi contrastele atît de izbitoare din temperamentul unor oameni care dansează pe vulcani fără pretenția că fac filosofie?

OCTAVIAN PALER ■

*) Cîndva, mă credeam înțelept ca Ulise. Văzusem ruinele de pe Acropole și-mi inchipuiam că știu totul despre țarm. Dar nu știam tocmai lucrul cel mai important. Că uneori ajung două pietre pentru a ridica Parthenonul. Intre timp, am aflat că de la un punct încolo istoria artei și întrebările despre ferice nu ne mai pot ajuta decît să vedem clar ceea ce ne uzează și ne susține. Dincolo de asta, viața însăși are răspunsurile.

● În zilele de 15, 16, 17 iunie la Curtea de Argeș va avea loc Festivalul de poezie patriotică și muzică tînără **DULCE ROMÂNIE**. La acest festival organizat de Consiliul de cultură și educație socialistă al orașului și-au anunțat participarea interpreți din peste 20 de județe.

Răspunzînd invitației adresate de comitetul de partid al orașului, Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista FLACĂRA, cenaclu condus de poetul Adrian Păunescu, va fi prezent la această manifestare prin cei mai reprezentativi membri ai săi.

De asemenea, cenaclu Flacăra va susține un spectacol din seria celor de „90 de minute de poezie și muzică” în Sala Sporturilor din Pitești sîmbătă, 16 iunie a.c., ora 19, cînd în fața minunatului public din localitate va încerca să reediteze marile său succes înregistrat tot aici în urmă cu citeva săptămîni.

Ce profețim, ce profesăm

A educa pentru a face artă

Un oraș, mai ales cînd este vorba de unul de mărimea Bucureștiului, capitala fării, oferă cetățeanului, indiferent de vîrstă, numeroase posibilități de a se instrui, de a se cultiva, prin intermediul multelor sale instituiții cultural-artistice profesioniste. Un făcaș spiritual neprofesionist trebuie să pornească de la această premisă și să nu uite contextul social-cultural în care activează, adică, în cazul nostru, acela al marelui oraș.

Tocmai în această perspectivă mi se pare exemplară activitatea Casei de cultură a sectorului 4 în domeniul artistic, pentru că activiștii săi, de la metodiști la colaboratori, au ținut seama de faptul că posibilitățile de cultivare și afirmare artistică pe care le oferă oamenilor muncii din sector sînt fie cit mai atrăgătoare, în raport cu pregătirea lor și cu climatul spiritual în care trăiesc. Fără a neglija o anumită experiență artistică unanim însușită prin tradiție — folclorul, dovada constituînd-o în acest sens valorosul ansamblu „Hora Bucureștiului” — ei au acordat o atenție deosebită unor genuri și forme de artă ceva mai pretențioase, dar cu care publicul, prin faptul că trăiește într-un mare oraș, vine frecvent în contact. (În paranteză fie spus, mă număr printre aceia care cred că și pentru interpretarea și înțelegerea artelor folclorice se impune o educație temeinică, nefiind suficient faptul că interpretul sau iubitorul de cîntec și dans popular e la prima sau a doua generație venită la oraș.) Opera pe care și-au propus s-o realizeze are, din acest punct de vedere, o dublă implicație: pe de o parte, îi pune pe cei ce participă la activitățile de la casa de cultură în situația de a realiza un act artistic de valoare, iar pe de altă parte, face din ei frecventatori obișnuiți ai sălilor de teatru și concert. O discuție purtată asupra acestei experiențe anul trecut cu directorul Casei de cultură a sectorului 4, Octavian Poștoacă, și cu unul din principalii animatori ai cursurilor de inițiere și formațiilor, tînărul muzician Radu Cozărescu, mi-a apărut și mai convingătoare asistînd la evoluțiile artistice de pe scena municipală a Festivalului național „Cîntarea României”, scenă pe care au fost prezente, spre deosebire de prima ediție, absolut toate colectivele artistice. Indiferent de genul în care s-au manifestat, ele s-au impus, dincolo de actul artistic propriu-zis, prin pregătirea și maturitatea lor.

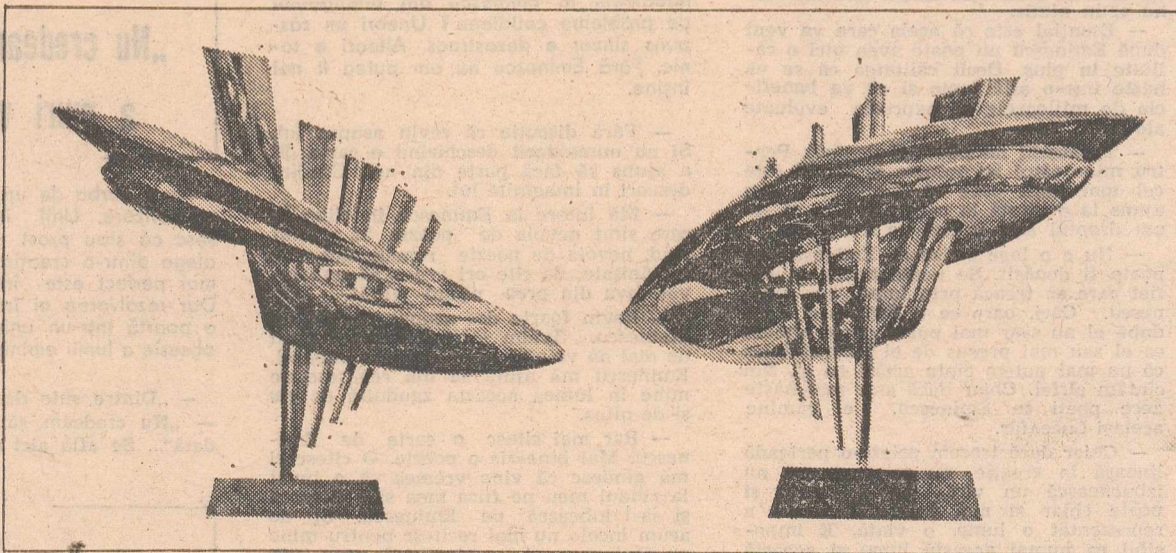
Desigur, din acest punct de vedere experiența cea mai concludentă o oferă societatea „Muzica” ale cărei concerte au ajuns la cea de-a șaptea stagiune, societate care a pregătît pentru întîlnirea cu publicul for-

mații de talia orchestrei de cameră „Orfeu” dirijată de Radu Cozărescu, a corului de cameră „Atheneum” de sub conducerea profesorului Nicolae Ghiță, sau a colectivului de operă-operetă-canto clasic care lucrează sub îndrumarea muzicanei Cecilia Misrahi. Măiestria interpretării a fost pusă în evidență și de repertoriul bine ales, în cazul orchestrei „Orfeu”, insolita suită de dansuri valahe din sec. XVII de Daniel Speer Simplissimus Dac, alături de alte lucrări de anvergură ale lui Antonio Vivaldi și Fred Popovici, iar la corul „Atheneum”, cîntece de N. Oancea, Adrian Popp, Sergiu Sarchizov, Marin Constantin, Doru Popovici, Miroslov Hronek. Colajul din opereta „Lăsați-mă să cînt” de Gherase Dendrino a reprezentat o apoteoză a forțelor muzical-coreografice ale casei de cultură, reunind într-o concepție regională perspicace și vivace, datorată lui George Dragomirescu, cele două colective de mai înainte care au sprijinit o distribuție solistică de ținută formată din Emil Niculescu, Ion Mihăilescu, Cezar Drăgănescu, Cezarina Preda, Angela Rădescu, Carmen Andrei, majoritatea dintre ei impunîndu-se și prin evoluțiile individuale anterioare. Succesul strălucit încununează nu numai strădaniile colectivului de interpreți și îndrumători (la care pe lingă cei amintiți trebuie să adăugăm pe coregrafele Nina Simian și Ani Mîcu, pe Doina Ilieșu Prodan care s-a ocupat de pregătirea muzicală), realizator al spectacolului, ci și ani îndelungi de educație muzicală. „Doi ani la rînd, imi spunea directorul casei de cultură, Octavian Poștoacă, profesorul și muzicologul Viorel Cosma, care ca și compozitorul Doru Popovici și alți oameni de artă de la filarmonică, operă, Conservatorul „Ciprian Porumbescu” ne-au sprijinit în tot acest timp, a amînat ieșirea noastră în public, considerînd că încă nu sintem pregătiți pentru un impact artistic atît de responsabil.

Temeinicia elaborării minuțioase a actului de cultură, avînd la bază înainte de toate o educație solidă, a devenit o lege de fier la acest colectiv de muncă. Ne-au demonstrat-o în același festival dansul cu temă „Nu armelor!” prezentat de formația „Rytmus” condusă de Gabriela Voinea, premieră absolută cu piesa de pasionantă dezbateră etică actuală „Reflectorul”, debutul în dramaturgie al lui Octavian Gîngu, în regia, constituînd și ea un debut, a actorului George Paul Avram de la Naționalul bucureștean, spectacol care a trecut cu brio rampa la public. N-ar trebui să omitem din această serie de reușite artistice tabloul folcloric „Pe ulița satului” al ansamblului „Hora Bucureștiului” și nici grupul vocal de muzică ușoară „Mozaic”.

Precum se vede, numitorul comun al tuturor acestor evoluții artistice de ținută îl constituie temeinica lor pregătire, maturitatea de concepție și travaliu îndelung, pasionat, pe întreaga durată a elaborării actului de cultură, de la alegerea interpretilor și a repertoriului la finisarea fiecărui detaliu. Cu alte cuvinte, pentru a face artă, chiar cu amatori, înseamnă mai întii a-i educa, ori dacă vrei, a educa artiștii pentru a educa spectatori.

NICULAE STOIAN ■

Tinerii trebuie să știe

Dicționar de lagăr

Geschenk

Oricit de singeroși erau SS-iștii, ei între ei se mai și înduioșau. Nu uitau că au familii. Că sint soți și tați. Cei tineri, că au părinți și logodnice. Trimiteau acasă scrisori pline de respect și dragoste, însoțite de pachete voluminoase cu alimente și îmbrăcăminte jefuite din întreaga Europă. Inelele smulse de pe degetele celor deportați, cerceii și brățările, la fel ca și dinții de aur extrași de la cadavre înainte de a fi introduse în crematoriul și trans-

formați în bijuterii, deveneau duioase Geschenken, cadourile ale SS-iștilor pentru cei de-acasă.

Standartenführer-ul (colonelul SS) Franz Ziereis, comandantul lagărului Mauthausen, și-a copleșit familia cu astfel de cadouri. Cînd fiul său a împlinit 18 ani, s-a gîndit că ar fi cazul să-i facă un Geschenk — un cadou inedit, pe măsura rangului și puterii sale. Un Geschenk — un cadou demn de un colonel SS, comandantul unui lagăr de concentrare de primă mărime, al cărui fiu, viitor SS-ist, împlinește frumoasa vîrstă de 18 ani.

I-a cumpărat un pistol și l-a invitat pe tînărul de 18 ani în lagărul al cărui șef și dumnezeu era să i-l

înmîneze într-un cadru adecvat, simbolic.

În ultimul moment a devenit melancolic. S-a înduioșat: un simplu și banal pistol să marcheze majoratul fiului, care trebuie să ajungă chiar mai departe decît tatăl?! Atunci, i-a venit o idee. O idee demnă de un colonel SS, de un comandant de lagăr de primă mărime. O idee aptă să întipărească pentru totdeauna evenimentul în memoria scumpului său fiu de 18 ani. Să-i amplifice bucuria majoratului. A scos din baracă și i-a înșirat în linie, pe platou, 40 de deținuți. S-a oprit cu iubitul său fiu în fața Häftlingilor, la cîteva zeci de metri. I-a oferit pistolul și i-a spus: „Împușcă-i! E timpul să înveți să tragi în ținte vii!”

Ein Geschenk. Un cadou.

OLIVER LUSTIG ■
fostul Häftling nr. 112 398

Aurel Baranga

S-a sfârșit sub floare de tei nea Aurică Baranga. Cu vreo patru zile în urmă, din fața casei mele a fost smuls de o lurtună un tei pe care nu-l cuprindeau doi oameni iubind lumea și pământul asemeni lui nea Aurică

Baranga. Ne era dator cu mai multe întâlniri, fiindcă ultima oară ne spusese tuturor prietenilor că ne vom adăposti sub cerul acestei veri și la butucul unei vii care ne a dragă tutuora: lângă poezie și lângă întâmplări din teatru. Intre oamenii care mi-au populat viața cu iubire, cu trunze, cu glume, cu speranțe, el era cel mai aproape de stuf, de apă, de iubire, de malul unde se sărută îndrăgostiții, de dragostea de viață și ceea ce noi vom numi mereu prietenie.

Aurel Baranga a fost un mare dramaturg. Nu știu dacă cel mai mare după războiul Tudor Mușatescu. Cînd zic Mușatescu, zic regele comediei. Cînd zic Aurel Baranga, zic același purtător de sceptru și în eternitate ei își vor schimba însemnele, rămînînd clipă de clipă în iubirea noastră.

Aurel Baranga (nu pot să-i spun decît „nea Aurică”) era farmecul meu de vară, era omul care-mi dăruia prima frunză galbenă de toamnă, era omul care mă făcea să cred în ninsoare, e autorul care mă ține într-un scaun de teatru cîtă vreme voi trăi. Nea Aurică știa ce-nseamnă lemnul unde înfloresc lumile, era omul la arlecchin, cel de care toată lumea ride și cel ce știe că lumea trebuie să ridă ca să trăiască. Nea Aurică, mergînd să se întilnească la un teatru al tuturor stărilor cu I. L. Caragiale și Tudor Mușatescu, ne lasă singuri și fără două zile vesele din săptămîină. Plecînd dintre noi fără să vrea și mai ales fără să ne spună, pentru că el ne iubea și vrea să ne ferească de griji și de spaime, nea Aurică Baranga a dorit să ne învețe că trecerea dincolo este un gest de noblețe și discreție. El, care a săvîrșit miracolul de a face lumea să ridă de tot și de toate, dar mai ales de noi înșine, cînd nu sîntem adevărați, ne-a înălțat în ideea că oamenii trebuie iubiți totdeauna (și, vai, doamne, cîți l-au urîi), că trebuie să ne limpezim ochiul cu bucurie și să sărulam lacrima celor plecați.

Cînd moare un om cade o stea, cînd moare un scriitor Calea laptelui se întunecă și moare și ea pentru o secundă.

FĂNUȘ NEAGU ■

Vorbii și scrieți românește

„Am fost la teatru cu soțul!”

Limba poate fi împărțită în diverse categorii sau — cum se mai spune — poate fi examinată la diferite nivele. Unul dintre aceste nivele este cel al registrelor (termenul, fiind analog celui des întrebuintat în muzică, desemnează aici modalitatea în care vorbitorul, ca factor invariabil, își adaptează limbajul situației concrete de comunicare). Cu alte cuvinte, într-un fel vorbim la serviciu, altfel acasă și altfel pe stradă. Am trecut cu toții de nenumărate ori prin situația de a ne potrivi spusele împrejurării în care ne aflăm și n-a fost nevoie ca cineva să ne determine în mod special să facem asta pentru că „simțul” utilizării limbii ne-a spus că „trebuie s-o facem. Instinctiv, sîntem mai politicoși față de un om mai puțin cunoscut sau mai în vîrstă, mai familiar cu prietenii ori cu cei apropiați de vîrsta noastră, mai glumeți la o petrecere de familie și mai ceremonioși în împrejurări solemne. Nu este numai o schimbare de atitudine, ci și o schimbare de limbaj.

Și dacă această schimbare nu se produce? Atunci riscăm să ne punem singuri în două situații nefavorabile; cazurile extreme sînt: vulgaritatea în contexte care cer o comportare îngrijită și — mult mai des dealtfel — prețiozitatea și afec-

țarea în contexte obișnuite, comune, „de zi cu zi”, am putea spune. Ce-ați zice dacă, în loc să vi se spună cînd veniți acasă, „azi avem macaroane cu brînză”, soția, mama sau bunica v-ar anunța cu toată seriozitatea că a pregătit „paste făinoase cu lactate”? Ați ride, nu? De ce? La magazin nu e deloc ciudat să citiți pe o etichetă „paste făinoase”. Dar acasă...

Ați observat că, de o vreme, restaurantele nu ne mai îmbie cu „mîncăruri”, ci cu „preparate culinare”? Și cînd te gîndești că în 1546, adjectivul francez „culinaire”, care are la bază cuvîntul latinesc „culinarius”, fusese folosit de Rabelais, în cea de-a treia carte despre Pantagruel, cu sens ironic! Firește, de atunci s-au schimbat multe iar termenul a intrat în limbajul comercial și economic-administrativ. În limbajul curent am prefera totuși o simplă „mîncare” în locul „preparatului culinar”. Chestie de registru... „Așcuțim orice obiecte tăioase” ne anunță o firmă, iar eu m-am întrebat, în mod firesc, dacă m-aș putea duce în atelierul respectiv cu un ciob de sticlă cînd să fie ascuțit...

Simpla omitere a adjectivului posesiv transformă expresia curentă „soțul meu” (sau „soția mea”) în „soțul” ori „soția” (însoțite adesea și de o intonație semnificativă) pentru ca nu cumva să se confunde cu „bărbatu-meu” sau „nevastă-mea”, niște apelative prea... comune, vezi bine! Ați simțit vreodată cîtă prețiozitate („prețioasele ridicole” spunea cîndva Molière!) se află în propoziția „Am fost la teatru cu soțul”?

Ce-ați zice dacă am încerca cu toții să ne opunem prețiozității în limbajul zilnic? Să vorbim mai românește, adică? Pentru că, vorba ceea: „Toată pasărea...”

CEZAR TABARCEA ■

● CAP LIMPEDE

TEATRU

O savuroasă comedie a dramaturgului bulgar Stanislav Stratiev, **Haina cu două fețe**, se joacă pe scena Teatrului Giulești. Piesa este o satiră enormă la adresa birocratismului. Eroul principal, Ivan Antonov, trece printr-o serie de întâmplări provocate de un complicat mecanism funcționăresc. Înregistrat în mod abuziv ca proprietar al unei oi, protagonistul încearcă zadarnic să demonstreze contrariul. Instițuția căreia i se adresează are o structură labirintică, pare un haos riguros organizat pentru a împiedica dezvăluirea adevărului și îndreptarea erorii săvîrșite. Puțini dramaturgi au analizat cu atita necruțare aparatul administrativ ca mostră de inerție și lipsă de operativitate. De la o simplă glumă piesa ajunge să desfășoare tablouri halucinante, de dimensiuni kafkieni. Ceea ce stîrnea

la început un suris amuzat ajunge să neliștească și să înfricoșeze. Regizorul Alexandru Toclescu a intuit foarte bine această trecere de la un registru la altul. Spectacolul de la Giulești reușește să redea cu multă generozitate ideile piesei, mai profundă decît pare la prima vedere. Ceea ce-i lipsește totuși acestei reprezentații pentru a deveni de excepție este susținerea de la început pînă la sfîrșit a unui ritm sufocant. În excelentul decor compus de Constantin Rusu ar fi trebuit ca acțiunea să se succedă într-un tempo infernal, nelăsînd spectatorului dreptul la nici un moment de răgaz. Atenția lui ar fi trebuit atrasă prin tot felul de mijloace capabile să-i sugereze starea de boală, de nebunie care a cuprins lumea înfățișată pe scenă. O pildă de trăire la modul paroxistic care ar fi trebuit să caracterizeze spectacolul o constituie unul din primele momente ale piesei, acela cînd funcționarii stau claie peste

grămadă în perimetrul îngust al unui birou. Din păcate, nu toate secvențele piesei au fost la fel de îngrijit lucrate, astfel încît să capteze necondiționat interesul celor din sală. Sînt destule episoade de banale, lipsite de tensiune, fără să se subsumeze unei idei călăuzitoare și fără a îndemna la o participare activă din partea spectatorului. Mihail Stan susține eșafodajul acestei lucrări dramatice într-o manieră entuziasmantă. Interpretînd succesiv funcționari de ranguri din ce în ce mai înalte, el nu realizează o simplă performanță actoricească. Actor de o mare luciditate, el reușește să fie de fiecare dată altfel nu prin simpla schimbare vestimentară, ci printr-o uluitoare și rapidă metamorfoză interioară pe care are harul s-o facă vizibilă tuturor. El și-a construit cu migală fiecare apariție pe scenă astfel încît să devină memorabil în orice ipostază a sa. Inteligența lui artistică deosebită l-a îngăduit

să intruchipeze mai multe personaje fără a crea niciodată senzația că se repetă. Un recital artistic de mare tinută — iată ce înseamnă prezența lui Mihail Stan în Haina cu două fețe. Lîngă care mai notăm contribuțiile lui Jorj Voicu, Paul Ioachim, Ana Trofin. Neinspirat distribuit ni s-a părut Sebastian Papaiani. O lectură mai atentă a textului din partea regizorului și o montare mai puțin în pripă ar fi transformat spectacolul într-un eveniment teatral. Așa, nu putem consemna decît o realizare meritore.

GEORGE ARION ■

REVISTE

● Un admirabil interviu a acordat poetul Virgil Teodorescu revistei **Luceafărul** (nr. 23/9 iunie). Scriitorul a răspuns cu mare gravitate la întrebările care i s-au pus, dovedindu-se o conștiin-

ță artistică frămîntată de problemele scrisului, strîns legate în concepția sa de cele ale epocii. O voce autorizată a lirismului românesc face un examen lucid și fără menajamente — nici față de ceilalți, nici față de el însuși — citorva din șhestiunile fundamentale cu care se confruntă poetul în lumea de azi. De la încercarea de clarificare a unui capitol de istorie literară, cel al mișcării supraliste, la dezbaterea rolului scriitorului în cetate, Virgil Teodorescu desfășoară argumentat și cu o deosebită participare sufletească o vibrantă pledoarie în favoarea unui climat literar fundat pe cînst și dreptate. În aceeași pagină — o pagină eveniment, am putea spune — poctul mai este prezent și cu zece poeme patetice.

● „Consiliul ziaristilor își manifestă voința de a revivifica publicația noastră profesională”. Așa începe preambulul „Către cititori” semnat

de George-Radu Chirovici, redactorul responsabil al numărului 3 din acest an al revistei **Presa noastră** — editată de Consiliul ziaristilor din cadrul Uniunii sindicatelor din presă, poligrafie și edituri. Acest prim număr, cu fața schimbătoare, al mensuralului de breasă „Presa noastră” reprezintă o tentativă de a readuce în atenția gazetarilor citeva din problemele imediate ale activității noastre. O tentativă care scoate din inerție revista și o transformă într-o publicație ce se citește cu interes. Interviturile publicate în acest număr, rubricile redactate cu aplomb, ținuta intelectuală a invitațiilor care exprimă diverse puncte de vedere asupra presei, fotografiile care-l prezintă pe unul din cei mai activi fotoreporteri din țară, notele și informațiile prilejuiesc o bună informare pentru gazetari și un schimb de experiență util.

RADU AVRAM ■

Eveniment cultural

Expoziția TONITZA

Atent inventariată, cu simțămîntul acela nedefinit ce ține în prim planul atenției atîtea lucruri de tezaur, neîndrăzînd încă a-i măsura geniul cu geniul celor mai cunoscute momente din pictura europeană a primelor decenii ale veacului, opera lui Tonitza urmează abia a fi cunoscută. Ca și Paciurea, pictorul Nicolai Tonitza — artist complex și, prin sublimalele sale intuiții, dificil — a dobîndit o anume notorietate, care notorietate pare să crească în vreme ce fondul creației e prilejul a nenumărate considerații confuze. E destul de probabil ca ingeniozitățile portretisticii, care i-au făcut parte din faimă lui Tonitza și care, pînă la urmă, sînt elemente de confort manierist, să fi intrizat elaborarea unor studii critice majore, în temeiul unor cercetări sustinute. Înclin să cred că monumentului critic ce i se închină lui Andreescu ar trebui să-i urmeze, înaintea altor artiști ai epocii în chestiune, un monument al descoperirii lui Tonitza în marea cultură a continentului. În întregul ei, pictura lui Tonitza este imnul preafiericirii de a fi, al unei neodîmnite vitalități. Opera tragică, prin alesul ei protocol, va impune întotdeauna niște misterioase adîncimi, niște obscure înfiorări și prin acestea va sta în conștiința publicului mai sigur decît opera cu dărnicii solare. În ciuda a ce se crede indeobște, tragicul, ca spectacol, e un fapt care cere multă durată. Suferințele scurte nu fac nici un efect. Ca să consume prin artă sufletele noastre, zgura melancoliei ce urmează la tot scenariul restriștii se risipește în timp, dacă se risipește. Prin tragedie ne mintuim de veșnicia a tot ce nu știm, de necunoscutul din noi.

Tonitza e un colorist interesat numai de chemarea tonică a culorii. În pictura lui Tonitza raporturile de culoare desfată spiritul. Starea de desfătare, de exultanță se instalează fără echivoc. Treci repede de la un tablou la altul pentru că beatitudinea ține alt grafic decît amarul, decît anxietatea filosofică. O suită de tablouri de Tonitza e o suită de istoviri euforice. Prea multă bucurie însă strînsă într-un loc te face neîncredător. Obligat să se manifeste, entuziast, cu o deschidere sufletească pe care o practică foarte rar în fața unei picturi, omul, ferice o clipă, se teme, totuși, să oprească clipa. Omul se simte apărât de propria-i trăire dacă se însoțește de-un dram de neîncredere. Cugetul cu jale, tragedia, prin urmare, e împlinită numai în public. Beatitudinea e pudică, se petrece în solitudine. Dintre stările ființei umane, Tonitza a portretizat, mai cu seamă, suavitatea, elegia candidă, neprihănirea, virginalul. Sigur că pentru aceasta trebuia să picteze și chipuri de copii, dar senzația de neprihănire, de natură fără apărare, născîndu-și inocent frumusețea stăruie în totul, în compozițiile cu multe personaje inspirate din social ca și în peisaje.

Tonitza este unul din cele mai fascinante cazuri ale culturii noastre. Expoziția pe care Muzeul de artă al Republicii a organizat-o cu o serie de lucrări foarte cunoscute, dar și cu multe pe care generațiile tinere le văd pentru prima oară ar fi meritat să aibă ritualul unui eveniment. Pictorul Nicolai Tonitza, cum scriu actele, s-a născut în anul 1886 și a murit în anul 1940. Selecția de la Muzeu nefiind ocazia unei aniversări — deși închinată Zilei Internaționale a Copilului — trebuie considerată drept ceea ce este: o „editie” de „opere alese” spre cunoaștere și prepararea gustului public cu mari valori plastice.

Numai că astfel de manifestări nu se mai fac oricum. O expoziție nu e o sumă de tablouri în liniștea unor pereți. Suma aceasta de tablouri înseamnă un punct de vedere și, deci, un autor sau un colectiv de autori. Expozițiile de mare cuprindere, și cu atît mai mult acelea cu referință la creația unui mare meșter, au nevoie de un catalog. Cum se știe, catalogul a devenit astăzi un instrument de lucru atît pentru publicul larg cît și pentru specialiști. Prin catalog expozițiile își spun rostul în timp. Catalogul este un foarte important reper în biografia opiniei critice. Organizarea unei expoziții Grigorescu, Andreescu, Luchian, Tonitza nu apare tot timpul. Iar dacă apare, atunci catalogul trebuie să existe în chiar vremea expoziției. În fine, era necesară o mai susținută informare a publicului asupra ansamblului de opere — pictură și desen — găzduit de Muzeu, fiindcă parte din el se reintoarce în colecții și depozitele muzeelor, fiindcă piese de unică frumusețe, care ne vorbesc de măiestria într-o eternitate a artistului, de profunzimea unei viziuni a neprihănirii — pe care citeva pinze prea des reproduse au ajuns aproape s-o deservească — n-or să mai fie accesibile.

Să mulțumim, cu toate acestea, Muzeului de artă al României, muzeografilor săi. Eforturile pentru pregătirea chiar și a unei expoziții de răsnet mediu sînt mari.

TUDOR OCTAVIAN ■

„U” Cluj-Napoca — o echipă de divizia A. Bravo „U”!

— E limpede, tovarășe Teodor Pop, că miile de suporteri ai Universității și-au văzut, prin promovare, visul cu ochii, dar e la fel de limpede că, înaintea lor, vi l-ați văzut dumneavoastră! După numai un sezon ați reușit ceea ce alți antrenori, mai cunoscuți și mai experimentați, n-au reușit vreme îndelungată! Cum ați făcut, tovarășe Pop?

— Ar fi greșit să puneți cele mai mari merite pe seama mea. Într-un fel sau altul, toată lumea m-a ajutat.

— Poate că, dincolo de modestia dumneavoastră, e prea mult spus toată lumea, nu credeți?! Cine anume v-a ajutat? Cum?

— În primul rând, firește, valoarea echipei. Extraordinara ei dorință de afirmare, ambiția de a face fotbalului universitar clujean cel mai frumos cadou cu prilejul împlinirii a 60 de ani de la întemeierea clubului. Apoi, atenția cu care „U” a fost înconjurat. Sprijinul pe care l-a primit, zi de zi, din partea tuturor factorilor de răspundere, la toate nivelele. În sfârșit, exigența și competența, stimulatoare, ale publicului. Atașamentul acestuia a îmbrăcat adesea forme emoționante. La meciul cu Gloria Bistrița, de pildă, au asistat peste 30 de mii de spectatori, foarte mulți rămânând la porțile stadionului! Cei rămași pe dinafară n-au pierdut, au așteptat pînă la sfârșitul partidei ca să ne aplaude și să ne felicite. Personal, am găsit la Cluj-Napoca toate condițiile necesare afirmării unui antrenor.

— „U” a fost, se știe, una din cele mai

capricioase grupări din fotbalul românesc, capabilă să facă un meci extraordinar și, dimineața următoare, unul lamentabil. Azi care e situația?

— Echipa s-a schimbat mult, iar rezultatele sînt cea mai bună dovadă. Jucătorii ei sînt pe cit de tineri și de plini de elan, pe atît de harnici și de talentați. N-am avut nici un fel de probleme la capitolul disciplină.

— Chiar așa?

— Când am venit, mi s-a atras atenția că Manu s-ar putea să-mi facă unele greutăți. La Baia Mare avusese câteva neînțelegeri cu Mateianu, arătînd un caracter mai dificil. M-am înarmat cu doza de prudență necesară, iar Manu, tratat cu tact și încredere, s-a încadrat perfect în climatul de seriozitate și efort al echipei.

— Să trecem la altceva. Ați auzit ce-a declarat Petre Moldoveanu, fostul antrenor al Universității, după instalarea la cîrma echipei Progresul Vulcan?

— Da. A zis că a găsit la Progresul mai mulți jucători peste valoarea celorla lăsați la Cluj-Napoca! Cred că a fost o declarație de amabilitate, urmînd stimularea noilor săi elevi, realitatea fiind alta. De ani și ani, specialiștii sînt de acord că seria a III-a a diviziei B, pe care „U” a dominat-o în actualii campionat, e mai echilibrată și, în orice caz, superioară valoric celorlalte. În Ardeal, nu spun nici o nou-tate, se joacă mai repede și mai athletic decît în restul țării, firește atît de repede și de athletic cît se poate juca la noi.

Vasile Selejan

„Contratimpul ne-a omorît!”

— Tovarășe Vasile Selejan, ați condus echipa de ciclism care ne-a reprezentat, recent, în Cursa Păcii. Fiind presați de timp, să intrăm direct în subiect. Ce locuri au ocupat rutierii noștri?

— Mircea Romașcanu a terminat pe locul 13. Vasile Teodor, pe 18. Ion Căjocaru, pe 34. Teodor Drăgan, pe 57. Ilie Valentin, pe 59. Costel Cirje, pe 66. A luat startul, la Praga, întreaga elită europeană a ciclismului amator, 120 de concurenți din 19 țări, au ajuns la Berlin, din cauza dificultăților traseului, 1942 de kilometri acoperiți în 13 zile de concurs, numai 87 de alergători. Fără să aibă un al treilea o de valoare, echipa României a încheiat cursa pe locul 7, pe care îmi permit să-l scoțesc mulțumitor.

— În ce sens mulțumitor?! Nu se putea, oare, mai mult? Din cite știm, Mircea Romașcanu a terminat anul trecut pe locul 3! Nu e vorba despre un regres?

— Față de editia din 1978, anul acesta datele au fost altele. S-a alergat mai repede, media orară generală depășind 41 de kilometri. Au fost mai multe transbordări lungi. În plus, aici am pierdut noi minute și locuri prețioase, contratimpul a ierarhizat cicliștii, cele 3 etape de contratimp individual reprezentînd pînă la urmă examenul decisiv, sînt cursele. Din păcate, rutierii noștri nu s-au descurcat

în această probă, bunele clasări din restul etapelor fiind compromise în întrecerea directă cu cronometrul. De pildă, Vasile Teodor a terminat de 10 ori între primii 10, dar n-a rezistat la contratimp, coborînd vertiginos în clasamentul final. Nici Mircea Romașcanu, socotit un specialist în astfel de probe, pînă care făcuse pregătire specială, n-a stat mai bine. A coborît de la locul 3 la locul 8 și apoi la locul 13, numai datorită contratimpului! Fără să fie o scuză pentru ei, ca și pentru mine, vreau să arăt că etapele de contratimp s-au alergat într-un ritm infernal, ele fiind dominate de sportivii din R.D.G. și din Polonia. Astfel, Bert Drogan a cîștigat una din aceste probe cu o medie orară de 49.650, drept pentru care Romașcanu a pierdut 3 minute și jumătate dintr-un foc! Anul trecut, ca să fiu și mai clar, n-au existat în program etape de contratimp.

— Locul 7 din 19, asta să fie valoarea ciclismului nostru, tovarășe Selejan?

— Din păcate, da. Să nu uităm că noi avem, cu totul și cu totul, 80 de seniori legitimați, cam cîți are un club serios din străinătate! O ducem rău, nu la nivel de echipă națională, cu materialele pe care sîntem nevoiți să le importăm în marea lor majoritate. Întreprinderea Danubiana sau cea din Florești, de exemplu, exportă cauciucuri, dar baieruri nu face! Federația e la mina unor producători străini, bale-

— Ce vreți să spuneți?

— Că la aceste capitole, fotbalul românesc stă, în general, prost.

— Tovarășe Pop, credeți că „U” va rezista în divizia A?

— Nu știu, vom vedea. Ceea ce e sigur e că, la ora de față, „U” aduce mai mult cu o echipă de A decît cu una de B. Locul ei se află, fără îndoială, în prima divizie.

— Nu vă mai întrebăm pe ce vă bazați cînd ziceți ce ziceți pentru că intuim răspunsul! Pe valoarea jucătorilor, nu-i așa?

— Exact.

— Pe aceeași linie, care credeți că e punctul vulnerabil al echipei pe care o antrenați?

— Lipsa de experiență competițională. Jucătorii sînt, cei mai mulți dintre ei, încă cruzi. Dealtfel, numai Moldovan și Anca au trecut prin bătăliile primei divizii. Restul, deși foarte talentați, mă gîndesc la Vidican, la Cimpeanu, la Dobrotă, la Florescu, la ceilalți, depășesc cu greu șocurile psihice. După un gol primit în primele minute sau după un 11 metri ratat, echipa se adună cu dificultate.

— Aveți în vedere unele achiziții noi?

— Am avea nevoie de cîțiva jucători, dar regulamentul de transferări e cel pe care-l știți! Oricum, Boca de la C.F.R. se antrenează la noi de cîteva luni, sperăm să-l facem bun de joc. În plus, așteptăm rezolvarea favorabilă a cazului Dobrău.

— Să zicem, tovarășe Pop, că noi am avea puterea să transferăm la „U” orice jucător din fotbalul românesc. Intrați în acest joc și spuneți-ne către cine ați opta?

— N-aș ezita nici o clipă, l-aș lua pe Lucescu.

— Pe Lucescu?! La vîrsta lui?!

— De un asemenea jucător, care să pună ordine în joc și să-i mobilizeze pe ceilalți, am avea cea mai mare nevoie. Cu alte cuvinte, de o minte limpede, de un creier. L-am văzut pe Lucescu recent, cînd „U” a făcut 2-2 cu Hunedoara într-un meci amical, mi-a lăsat o impresie deosebită, se angajează la efort cu o abnegație exemplară. Dacă nu s-ar putea cu Lucescu, aș încerca cu Dinu, cu Dobrin sau cu Iordănescu. Dar astea sînt, firește, simple vorbe. Apropo, mi-am adus aminte. La întrebarea de mai devreme, referitoare la șansa Universității în A, trebuia să vă răspund cu rezultatele înregistrate în partidele amicale din ultima vreme.

— Răspundeți-ne.

— 3-0 cu Politehnica, la Timișoara; 1-0 cu Satu Mare și 6-0 cu Jiul, la Cluj-Napoca. Clar, nu?

— Într-o oarecare măsură, da, căci una e să joci ca să te antrenezi și alta ca să iei două puncte! Tovarășe Teodor Pop, discuția noastră se apropie de sfîrșit. Pentru încheiere, care credeți că e cel mai strîmb lucru din fotbalul românesc?

— Fotbalul românesc depinde prea mult, din păcate, de dispoziția jucătorilor. Jucătorii taie și spinzură, asta nu e bine. Cred că primul pas pe calea redresării ar fi clarificarea statutului lor, cu specificarea drepturilor și a obligațiilor.

— Despre antrenori ce părere aveți?

— Cei mai mari dușmani ai unui antrenor, am mai spus-o, sînt ranchiuna, alcoolul și fuga de răspundere.

● OVIDIU IOANIȚOIAIA ■

urile costă cam 20 de dolari fiecare și, în plus, mai mult nu vin decît vin! Din cite știu s-au cerut pentru anul în curs 2.000 de bucăți și s-au primit abia 500! Nu mai vorbesc de biciclete! O bicicletă specială, de tipul celeia cu care Drogan a bătut contratimpul cu aproape 50 de kilometri la oră, e foarte scumpă, iar noi n-avem nici una! Dacă la lot mai e cite ceva, la cluburi nu e mai nimic, centre cu veche tradiție în ciclism, Cluj-Napoca, Brașov și altele, avînd o producție din ce în ce mai firavă. În aceste condiții, deși părerea mea e că talente avem destule, e tot mai greu să fim competitivi.

— V-ați cam infierbîntat! Să revenim la Cursa Păcii, cu ce ochi priviți ediția viitoare?

— Va trebui să găsim un al treilea om pentru echipă. Prima soluție ar fi Ion Căjocaru, cu condiția să muncească mai mult, dar vom încerca tot ce va fi posibil. Ne vom axa pe pregătirea pe contratimp, „călcîiul lui Ahile” din această primăvară, căruia îi vom acorda o atenție sporită, justificată și de faptul că e, la 100 de kilometri, probă olimpică. Din ce cunosc, pu prea avem de unde alege, dar e de datoria noastră, a federației, a tuturor celor ce lucrăm în aria ciclismului, să facem totul spre a da aripi acestei discipline.

— Credeți că veți reuși?

— Atmosfera care domnește în acest sport e bună. Dacă vom găsi mai multă înțelegere și în ceea ce privește procurarea de materiale, sînt convins că vom reuși. Lumea ciclismului e mică dar e harnică și perseverentă. Ea are nevoie, după convingerea mea, de o mîină de ajutor.

● EMIL NEGOIȚA ■

Da,
mai
avem
fotbaliști!

Fotografiile de EMANUEL TANJALĂ ■

Gloria Buzău, performera etapei de duminică!

S-a intîmplat duminică, în campionatul nostru de fotbal, ce nu s-a mai intîmplat de ani și ani, de cînd Argeșul, antrenat de Constantin Teacă, a cîștigat un meci decisiv la Tirgu Mureș, salvîndu-se în ultima instanță de la retrogradare, în dauna Progresului. S-a intîmplat duminică, la Arad, ca Gloria Buzău, o echipă tînără și ambițioasă căreia nimeni nu-i mai acorda nici o șansă de supraviețuire în A, să învingă pe U.T.A., spre bucuria miilor de suporteri buzoieni care alcătuiesc, la ora actuală, cel mai inimos public din fotbalul românesc. „Minunea” de la Arad s-a realizat grație dăruirii întregii formații vizitatoare, din rîndul căreia Cristian Il, Ghizdeanu și Negoescu au jucat excelent.

● Fotbal, divizia A ●

PITEȘTI. F. C. Argeș — Steaua 1-0 (0-0). Două echipe oboseite: gazdele în urma eforturilor depuse de lotul său și în jocurile pentru turneele olimpice, cealaltă de povara titlului deținut și pe care la Pitești îl mai putea, încă, salva. A rezultat un meci modest în primele 45 de minute, nervos, după pauză și, mai ales după deschiderea scorului (care avea să rămînă nemodificat pînă la urmă), datorată uneia din cele câteva pase excepționale distribuite de Dobrin, fructificată de fundasul argeșean Zamfir, sirguincios participant la acțiunile de atac ale echipei sale. Apoi, o mică minune: aceleași formații renase (pînă și Dumitru pe care nu-l prea văzusem pînă atunci) și prestează un fotbal dîrz, bun, cu idei și plăcut ochiului, timp de aproape 20 de minute. Steaua încearcă să remonteze, F. C. Argeș rezistă. După care din nou busculade, loviri reciproce, abundență de pase greșite și de faulturi, un angrenaj uzat, de stricare a jocului și în care se lasă angrenat pînă și redutabilul arbitru Nicolae Răinea care adaugă erorilor sale de pînă atunci și altele... Amintesc doar una: sancționarea cu palidul cartonaș galben a lui Nițu pentru o culpă comisă de Marcel Răducanu. Publicul local a fost și el încercat la bateria nervilor, protestînd și cînd nu era cazul, tîcînd cînd ar fi trebuit să-și susțină echipa și încingînd atmosfera și așa apăsătoare în așteptarea unei ploii care avea să vină mai tîrziu, dinspre București, drumul de întoarcere tristă a jucătorilor militari, din al căror palmares prezumtiv dispăruse cu cîteva minute în urmă un nou titlu, posibil. (E. V.)

Carpați 2000. Aspecte specifice ale ruralului montan-carpatic (VI)

Tradiție și actualitate

Inglobând valențe extinse, noțiunea de tradiție a intrat în terminologia curentă în mod nuanțat. În traducerea sa constatăm uneori tendințe de simplificare, de reducere fie la formele culturale-folclorice, fie la modalitățile — adeseori depășite — de rezolvare a unor necesități practice-productive. În viața economică și spirituală tradițiile s-au reînnoit neîntrerupt, prin actul de continuitate și stabilitate temporală, dobândind esențe imperimabile. Atât în agricultură, dar mai ales în industrie multe tradiții au suferit transformări, au apărut tradiții cu totul noi. Sub ochii unei singure generații o mare parte a unor vechi metode și moduri de exprimare rămân, nevoit, de domeniul istoriei și al viitoarelor arheologii.

În marea agricultură, cea a cîmpurilor și a pămînturilor mînoase, sistemul tradițional suferă în anii din urmă un proces de profundă transformare ajuns în scurtă vreme și neașteptat de contemporan, la începutul modernei sale desăvîșiri. Mecanizarea complexă a aproape tuturor lucrărilor agricole, chimizarea, tehnologiile avansate ș.a. reprezintă soluții ale prezentului și viitorului.

În mod diferențiat, în unele situații chiar radical, în zonele de munte condiții naturale ca: relieful accidentat, înclinația terenurilor, influențele climatice, productivitatea scăzută a pămînturilor ș.a., fac cu neputință aplicarea unor aceluși soluții, atât de valabile în zonele de cîmpie. Marii mecanizări și tehnologiile li se opun formele de relief, variațiile și asprimile climatei, producțiile neconvingătoare ale unor soluri sărăcicioase.

Chimizării i se opune însuși pămîntul, reacțiile sale neașteptate, generate de nesuportarea forțării, de pericolozitatea autodistrugerii. I se opune însăși rațiunea umană ce întuiește necesitatea unei rezerve de puritate, fie și măcar în spațiile sale extra-vitale.

Problema tradiționalității în creșterea animalelor în regiunile montane a făcut adeseori obiect de discuție și interpretare. În zootehnia montană, tradiție înseamnă înainte de toate cunoaștere adăugită. O universitate științifică a omului în raport cu natura și animalele sale, transmisă prin viu grai, din tată în fiu, din bunic în nepot, prin practică efectivă și zilnică, de la virstele cele mai crude pînă la adînci bătrîneți. O acumulare de date și fapte, de experiență mereu proprie și mereu înnoită, cu valoare inestimabilă prin rezultatele materiale ce le realizează și care n-ar fi cu puțință în alte condiții.

Cercetarea noastră ar fi rămas sterilă evitînd cunoașterea și interpretarea elementului tradițional. De la un capăt la celălalt al Carpaților și pe ambii versanți, poate cu ceva mai puțin în nordul țării, se constată slăbirea — uneori pînă la dispariție — a tradițiilor culturale și economice, cu efecte vizibile în viața materială și în primul rînd privitoare la creșterea animalelor.

Am considerat util să precizăm faptul că portul, obiceiurile, sărbătorile, cîntul, dansul popular etc., reprezintă nu doar simple momente de exprimare culturală proprii satului montan ci o modalitate concretă de a menține atractivă și interesantă viața unor oameni care trăiesc în condiții de izolare, muncă și asprimi de tot felul, cea mai mare parte a timpului. Un liant între comunități și familii și un antidot — pînă de foarte curînd încă eficient — în calea părăsirii, mai ales de către subiecții tineri, a unor locuri și ocupații strămoșești.

Explozia de alternative a perioadei moderne a României, de fapt un succes de esență, în zonele zootehnice ale muntelui, a creat fenomene de mare complexitate, atracția exercitată nu atât de mediul urban-industrializat în sine cît de condițiile de confort și de viață socială pe care acesta le oferă, privitor mai ales la generația tină, fiind extrem de puternică și în continuă creștere. Nevoia de contrabalansare imediată a forței de atracție exercitată de mediul urban înseamnă deci modernizare și civilizație înnoită a satului de la munte. Și chiar dacă portul tradițional va fi sortit să rămînă numai o haină de

sărbătoare, chiar dacă doina va fi cîntată odată cu muzica folk și chiar dacă hora va însemna și tango, este cu siguranță nevoie să se asigure condiția de perenitate, să se dezvolte conștiința mindriei de a fi păstrători ai comorilor noastre tradiționale.

Poate fi o metodă cu șanse, deoarece azi, în subconștientul fiecărui tînăr al satului carpatin, plecat de curînd sau pe cale de a se decide asupra unui încotro, există încă vie o coardă a sufletului aptă de vibrație, iar întreținerea acestei combustii interne mai este cu puțință grație încă prezenței generației virstnice. Dar este o răscruce de timp și de drumuri, o ultimă posibilitate.

Noțiuni ca cea de șezătoare sau clacă pot părea depășite și ireconstruibile, dar întodeauna va fi mai cum trebuie ca vecinii și rudele, prietenii, să-și dea o mîna concretă de ajutor între ei atunci cînd se ridică o casă în sat și care poate fi astfel terminată nu în ani ci în săptămîni, scurtime drumul unor grele eforturi și generînd totodată adînci obligații față de colectivitate.

Poate că șezătoria vizavi de cartea tehnică și programele de televiziune, poate părea anacronică, dar uneori în cătunele izolate de munte ea place și dacă mai poate păstra nu ne rămîne decît să o ajutăm să existe, îmbogățind-o în noi valențe, în concordanță cu aspirația zilei. O replică dată reuniunii de joi și de sîmbătă, nelipsită din stilul de viață al orășenului tînăr.

Simbrele oilor, nedeile, măsurile, horele, sărbătorile junilor, obiceiurile sezoniere, tîrgurile și expozițiile ș.a., se dovedesc nu doar simple manifestări culturale ci forme de întregire a unui fond economic robust. Spre exemplificare, s-a luat în analiză una dintre tradițiile pe care o considerăm de cea mai mare valoare din Carpați și care reprezintă o demonstrație a modalității în care elementele culturale se întrepătrund cu cele strict economice: „măsura” oilor.

În esență, „măsura” reprezintă momentul în care se verifică starea calitativă a animalelor producătoare de lapte — ovine, taurine și caprine — stabilindu-se drepturile ce se cuvin crescătorilor, în produse, la încheierea perioadei de pășunare.

Tradiția ne oferă tabloul unor intense activități preparatorii: se angajează discuții economice, se fac calcule, se stabilesc bacul și ciobanii, se verifică starea pășunii, se fac prognoze meteorologice, se tund oile, se separă mieii, se pregătesc ustensilele ș.a.

În ziua urcării în munte satul pulsează. Turmele se adună în curtea bacului, se pregătește echipamentul, oamenii își iau rămas bun de la cei de acasă și se pornește cu oi și cu vite, cu cai și desagi, cu carul cu boi încărcat de copii, în sunetul

fluierelor care doinesc a tristețe și bucurie.

Este o formă de sărbătoare fără excese și fără nimic inutil.

Ajunși la locul stîni, crescătorii de animale împreună cu ciobanii vor curățea pășunea de pietre și plante nefurajere, de mușuroaie, vor repara stîna, vor înnoi sau construi ocoale și adăpători ș.a.

Peste 1—2 zile va avea loc și „măsura”. Gospodarii și familiile lor, în haine de sărbătoare sau nu, se adună la stîna, aducînd cu ei merinde special destinate acestei sărbători cîmpenești cu fond economic. La prînz, oile și vitele se mulg fie în fața proprietarului, fie de crescătorul însuși, pentru a se exclude orice formă de incorectitudine. Cu cupe sau cu bătrînescul răboj se va aprecia cu exactitate producția de lapte a fiecărui animal, precum și drepturile cuvenite, în brînză și alte produse lactate (urdă, lapte acru de oaie, în unele regiuni).

Pe o astfel de bază se sprijină însăși calitatea efectivelor de animale producătoare de lapte, deci tocmai ceea ce ne interesează în mod deosebit: **matca de reproducție.**

Este un act de corectitudine și un stimulent pentru sporirea gradului de interes în deținerea unor animale cu bune producții de lapte.

Devine ușor de înțeles ce pierdere (și în cite direcții...) economică se înregistrează prin abandonarea unei astfel de forme tradiționale: pășunile nu mai sînt îngrijite la timp și se degradează an de an, crescătorii devin din ce în ce mai puțin interesați, efectivele scad și se degradează calitativ, apare practica nedorită a substituirii prestațiilor în muncă, cu contribuții în bani, dar forță de muncă dispusă să execute lucrări dificile în virfuri de munte este tot mai greu de găsit, ciobanii sînt nemulțumiți de remunerații și de multiple aspecte conflictuale și renunță la meserie etc.

Un rol nu dintre cele mai neînsemnate îi joacă și unii „responsabili” de stîna, o creație dacă nu nouă, radical însă „înnoită” prin modul de exercitare a atribuțiilor „diriguitoare”...

S-a încetățenit astfel practica, de cele mai multe ori interesată, de a se stabili drepturile producătorilor în brînzeturi nu după calitatea ovinelor ci „la grămadă”. Practic, aceasta se traduce de obicei prin oferirea a 5—7 kg de brînză, pe cap de oaie, indiferent de producția de lapte a acesteia, fără executarea măsurii. Or, în cadrul rasei de oi „țurcană”, o producție de 10—12 și chiar 14 kg echivalente de brînză sînt situații firești.

Consecințele? Multiple: știindu-se că, bune sau rele, oile vor aduce în final tot șase kg de brînză, crescătorul se vede derentabilizat și pe această cale și atunci alege o soluție mai confortabilă, de simplificare a muncii proprii: nu se mai rețin mieluțele selecționate de la oile cele mai bune de lapte, deci nu se produce reînnoirea calitativă anuală a efectivelor, reproducția se realizează în august—septembrie în loc de octombrie și cu berbeci neselectionați, animalele nu vor fi hrănite suplimentar, rămîind și nefortificate organice, turmele vor fi an de an mai îmbătrînite și mai expuse îmbolnăvirilor, cu producții în constantă descreștere de aici

nemulțumirile ciobanilor și ale crescătorilor, creșterea cheltuielilor bănești pentru „vâratal” unei ovine, finalul fiind un cerc vicios ce explică, în parte cel puțin, slăbirea creșterii animalelor în regiunile montane.

Iată dar ce efecte imprevizibile se pot naște în munte prin afectarea unei singure forme tradiționale!

Există soluție? Desigur și ea este unică: revenirea (cit se mai poate) la practica tradițională — mioritică — a „măsurii” și generalizarea obligatorie a metodei, în forma sa cea mai completă ce se cere trecută prin analiză științifică și încadrată într-un model perfect!

„Măsura” ar trebui să reprezinte momentul economico-cultural principal al primăverilor carpatine, prin care ar urma să se poată rezolva mai multe necesități: întreținerea terenurilor și a construcțiilor zootehnice specifice, menținerea, sporirea și îmbunătățirea calitativă a efectivelor de ovine în primul rînd, cointeresarea crescătorilor de animale prin sporirea cantităților de produse lactate și micșorarea cheltuielilor pentru vîrarea animalelor la stîne, menținerea unor forme culturale tradiționale proprii etc.

Posibilitatea de revenire la unele practici tradiționale este privită de unii factori cu prea mult scepticism. De fapt ne găsim mai mult în fața unei expresii a neîncrederii, izvorită din prea puțină cunoaștere și dintr-o anumită stare de confortabilitate. Scepticismului îi oferim actul demonstrativ. În perioada 16—30 mai 1979 s-au petrecut în munții noștri următoarele fapte: în comuna Fundu Moldovei, județul Suceava, un grup de profesori entuziaști, sub bagheta unei inimoase primărite, profesoara Elena Lucău, se află la a patra ediție a „Cîntecelor obcinii”, un veritabil simpozion dedicat munților, cu largă participare academică. În acest cadru s-a reconstituit cu migală o tradițională „măsură a oilor”, sub ochii specialiștilor, ai oamenilor de știință și ai întregului sat.

La 20 mai, în Maramureș, în comuna Bogdan-Vodă, vestitul viceprimar Moșu, face din „ruptul stînelor” o zi de sărbătoare de neuit. Asociația crescătorilor de bovine și ovine din Vatra Dornei este prezentă, în schimb de experiență. Peste o săptămînă, la Vatra Dornei și Dorna Arini, pe muntele Giumalău, măsura este instituită, de data aceasta nu doar „coloristic” ci la modul real și cu deplin succes! La Obcina Mare și în comuna Dorna Căndrenilor vor avea loc în curînd reconstituiri, veritabile „repetiții” pentru ceea ce la anul viitor va deveni (re)deveni practică.

Iată deci că se poate și că totul depinde doar de cunoaștere și de înțelegere, de un plus de inițiativă și de orientare, de reunirea unor eforturi din partea mai multor factori locali.

Este un cîmp de activitate fertilă a specialiștilor în creșterea animalelor, a profesorilor, a propagandiștilor, a asociațiilor crescătorilor de bovine și ovine, a edililor comunelor noastre de munte.

Și dacă Miorița își mai păstrează încă temeuriile — am putea spune că fenomenul se întîmplă norocos și folositor tuturor. O selecție și o perfectare se impun însă. Mai ales a tradițiilor cu fond îmbinativ, economico-cultural.

Iar noua Mioriță va putea să însemne și doină, și tranzistori, și port, și joc, și muncă, și cinste, și gospodării modernizate, și clăci, și minihidrocentrale pe toate piraiele, și hore, și discoteci, și tîrguri, și expoziții de animale. Și multe altele.

Tradiția în spațiul montan-carpatic ar putea consemna în anul ce ni-l dorim de grație — 2000 — și minimecanizare, și îngrășăminte numai naturale, și efective sporite numeric și calitativ, și păduri înmulțite și mai presus de toate acel om nou, al muncii și al demnității, pătruns de conștiința misiunii sale istorice. O nouă tradiție tradusă printr-o civilizație montană modernizată, un exemplu de continuitate și echilibru, propriu societății socialiste românești aflate în plin proces de consolidare.

Adevărata „respirație a munților” mai este încă o evasinecunoscută. De unde și convingerea că problematica atât de complexă a munților zilelor noastre se cere a fi rezolvată cu cei ce simt pulsul acestui pămînt frumos și aspru prin toate fibrele ființei lor: cu oamenii de la munte.

Dr. veterinar RADU REY ■

Scrisoare comentată

Păcat de-atita iarbă!

„Păcat de-atita iarbă!”, ne scrie tovarășul Octavian Popa din București, sectorul 4. Și are dreptate.

Tone de iarbă se iroșesc, zilnic, în București. Tone de iarbă, care ar putea hrăni cirezi și turme. Urmăriți statisticile ce, cu mindrie (cu mindrie legitimă!), vorbesc despre extinderea spațiilor verzi în jurul blocurilor bucu-reștene, și întrebați-vă ce se întîmplă cu iarbă care crește pe aceste spații. Nu se întîmplă nimic. Iarbă asta ori nu-i cosită, ori, cînd e, putrezește fără folos.

Nu-i cosită, fiindcă nu toți locatarii blocurilor care se scaldă în spații verzi

pot, vor sau știu să cosească. Unii s-au născut cu ghețe, iar treaba asta a coasei, dacă n-o deprinzi în desculțul copilăriei, n-o mai deprinzi. Asociațiile de locatari ar putea (legea le-o îngăduie), să încheie convenții de prestări de servicii, în virtutea cărora să angajeze coșaci. Dar cu cine să le încheie? Administrația domeniului public, care păstorește zonele verzi ale Capitalei și la ușa căreia bat administratorii blocurilor, îi trimite pe aceștia la plimbare. Pe ea n-o interesează, zice, spațiile verzi aferente blocurilor. Spațiile verzi aferente blocurilor nu sînt domeniu public, ci domeniu nimanui.

Să trateze asociațiile direct cu coșacii? Legea, aici, cam strîmbă din nas (convențiile de prestări sînt contractabile numai cu întreprinderi), dar chiar dacă locatarii ar cotiza, pentru asta, din propriul buzunar, unde și cum să găsești coșaci? Într-un București în care sînt o rară avis chiar și

meseriași ai unor nevoi citadine, chiar și instalatorii de antene TV sau fabricanții de chei pentru yale, rusticii profesioniști ai tăiatului ierbiu nu prea te asaltează la orice colț.

Sînt și locatari de blocuri care pot, vor și știu să cosească. Iarbă pe care o taie se face mormane, mormanele se usucă și putrezesc. Nimeni nu le ridică, nimeni n-are nevoie de iarbă. Nu le ridică (dacă nu pentru valorificare, măcar pentru degajarea terenurilor) nici autocamioanele-cisterne ale I.C.A.B., care, conform rețetelor tehnice, n-au voie să înghită și să mestece iarbă. Vedem astfel, în unele locuri, spații în care iarba crește sălbatic, exuberantă și incilcită ca într-o junglă, vedem, în alte locuri, zone în care iarba cosită se ofilește și putrezește, podoaba verde a Capitalei arătînd, în ambele ipostaze, la fel: stîl-cită.

Tone de iarbă, o mare de iarbă, se iroșesc, zilnic, în București. Tone de

iarbă, care ar putea hrăni cirezi și turme.

Și Administrația domeniului public (care nu socotește „domeniu public” spațiile verzi aferente blocurilor), și întreprinderea horticola „1 Mai” (care, aflăm, „nu execută lucrări de întreținere”), și alte întreprinderi sau foruri, aflate în raport direct sau tangent cu podoaba de verde și floare a Bucureștilor, zic, ca și cititorul nostru: „Păcat de-atita iarbă!”, depîlingînd și irosirea ei, și stîlcirea unor priveliști. Plîng, adică, precum în povestirea lui Creangă, sub drobul de sare care s-a cocoșat prea sus, care, precum se vede, îi depășește. Păcală din poveste a propus fie îndepărtarea prezumtivei victime, fie îndepărtarea drobului care, de obicei, stă în cămară sau într-o pivniță, într-un loc apt să-l conserve bine. Dar îndemnul acesta simplu n-a ajuns, se vede, pînă la noi.

P. ILIE ■

Securitatea europeană — permanență a politicii externe a României (1)

Cistigându-și un binemeritat prestigiu pe scena vieții politice internaționale, România se bucură de o deosebită apreciere și în privința problematicei europene, datorită concepției sale clare și unitare, datorită acțiunilor ei concrete și perseverente în direcția dezvoltării relațiilor intereuropene, a edificării unui sistem trainic de securitate și cooperare pe continent.

Nu putem să nu menționăm, chiar la începutul acestor rânduri, rolul determinant și original pe care președintele nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, l-a avut în fundamentarea noului concept privind securitatea europeană, contribuția sa deosebit de valoroasă și unanim recunoscută la crearea și instituirea unui cadru democratic de dezbateri și acțiuni cu privire la problemele europene.

Constanța cu care a fost și este afirmată necesitatea edificării unei reale securități în Europa, locul pe care problematica europeană îl ocupă în gândirea politică a președintelui României situează țara noastră — de mai multă vreme — pe poziții dintre cele mai dinamice și avansate cu privire la construirea unui continent al păcii, înțelegerii și cooperării.

Problemele păcii, securității și colaborării în Europa, ca de altfel în întreaga lume, au fost totdeauna în centrul dezbaterilor de politică externă în forurile supreme ale partidului — congresele și conferințele naționale — în dezbaterile parlamentului, în întreaga activitate a organismelor de partid și de stat, au devenit cauză a întregului nostru popor.

Înțelegind perfect rolul, implicațiile și influențele situației din Europa asupra vieții politice internaționale, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia, încă de la venirea sa în fruntea Partidului și a țării, la conducerea destinului poporului român, că însănătoșirea climatului politic pe continentul european cere înlăturarea tuturor rămășițelor celui de-al doilea război mondial, a reziduurilor perioadei „războiului rece”, a tuturor stărilor de lucruri anacronice care mențin focare de incordare și neliniște, generează neîncredere și suspiciune între state.

„Evaluarea lucidă a experiențelor trecutului, a realităților prezente indică — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — drept unica opțiune rațional posibilă pentru popoarele Europei organizarea în comun a securității continentului prin eforturile și acțiunea colectivă a tuturor țărilor interesate”.

România a promovat în mod activ ideea normalizării relațiilor dintre toate statele europene, a îmbunătățirii relațiilor dintre ele în toate domeniile de activitate și a acționat ea însăși, și nu de puține ori cu titlu de exemplu, aducându-și o deosebită contribuție la netezirea drumului spre securitate, la crearea unui climat de pace, încredere și concurență fructuoasă. Europei — și nu numai ei — nu pot uita faptul că stabilirea relațiilor diplomatice dintre România și R.F. Germană în 1967 a exercitat o influență deosebit de favorabilă atât asupra raportului dintre cele două state, cât și asupra vieții politice pe continent și în lume.

Dezfășurarea vieții politice în Europa confirmă pe deplin justetea politicii României de dezvoltare a colaborării cu toate statele europene, demonstrează că există premisele instaurării unor relații inter-statale noi pe continent, înfăptuirii securității europene.

România a acționat călăuzită de concepția că înfăptuirea securității europene trebuia să constituie o promisiță și o consecință a dezvoltării multilaterale — pe plan politic, economic, tehnico-științific, cultural, social — a relațiilor de colaborare între toate statele continentului, indiferent de orînduirea lor socială și politică.

Conceptind lucrurile în contextul dimensiunilor politice la scară mondială, România a crezut în ideea că promovarea activă a acțiunilor de înfăptuire a securității europene va avea influențe deosebite și pe alte continente, va încuraja popoarele în lupta lor pentru independență și suveranitate națională, împotriva dominației economice și politice a imperialismului, va crea un climat politic general de colaborare multilaterală între state.

Evoluțiile din Europa, completate și unite cu profunde transformări revoluționare naționale și sociale ce s-au produs în viața internațională în general și care au dat un puternic impuls luptei împotriva vechii politici de inegalitate, de forță și dictat, afirmării tot mai puternice a voinței popoarelor de a fi deplin stăpîne pe destinele lor, au permis încheierea unui trist capitol — „războiul rece” —, trecerea de la politica de incordare și confruntare la colaborare și înțelegere, inaugurându-se astfel, în viața continentului și în lume, ceea ce am numit, toți, cursul destinului politic. În aceste condiții a fost posibilă o mai mare apropiere a punctelor de vedere în problemele securității europene, conturarea modalităților, soluțiilor concrete și principiilor care trebuie să stea la baza noului sistem de relații în Europa.

Pornind de la realitățile postbelice și de la înțelegerea că securitatea europeană nu poate fi decît opera comună a tuturor țărilor continentului, România a militat activ pentru realizarea unei reuniuni a statelor europene, reuniune care să ducă la așezarea pe baze noi a relațiilor dintre ele, să deschidă calea unei largi și nestînjinite cooperări în toate domeniile de activitate. Este binecunoscut faptul că ideea unei asemenea conferințe a fost lansată în 1966 la București, găsindu-și expresie în Declarația țărilor participante la Tratatul de la Varșovia.

Animată de hotărîrea de a asigura poporului român liniștea necesară construirii noii orînduiri, de nobile idealuri ale păcii, prieteniei, colaborării și înțelegerii, România a participat activ și a jucat un rol deosebit în eforturile pentru pregătirea și convocarea Conferinței pentru Securitate și Cooperare în Europa (C.S.C.E.). În acest sens stau mărturie acțiunile majore ale politicii noastre externe, realizate în perioada premergătoare conferinței. Avem în vedere numeroasele întâlniri și convorbiri ale tovarășului Nicolae Ceaușescu cu șefi de stat și guvern, cu șefi de partide și alte personalități politice, semnarea de declarații comune, convenții, acorduri și alte înțelegeri interguvernamentale care au dus la o amplă dezvoltare a raporturilor politice, economice, științifice și culturale ale țării noastre cu statele ce urmau să participe la conferința general-europeană.

Activitatea României în legătură cu pregătirea conferinței general-europene, cu problematica și organizarea acesteia, cu documentele ce au fost elaborate s-a desfășurat în întregime pe baza concepției partidului nostru, a tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la edificarea securității în Europa. Președintele României a fundamentat conceptul potrivit căruia securitatea europeană presupune un sistem de angajamente ferme din partea tuturor statelor, precum și de măsuri concrete de natură să ducă la excluderea forței și a amenințării cu folosirea forței în raporturile dintre state, să ofere tuturor țărilor garanții că se află la adăpost de orice act de agresiune, să asigure dezvoltarea pașnică, nestîngerită a fiecărei națiuni, în conformitate cu propria sa voință, respectarea strictă a principiilor independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, deplina egalitate în drepturi a tuturor statelor și popoarelor.

România s-a pronunțat în mod hotărît, încă de la începuturile pregătirii conferinței, pentru ca la baza tuturor lucrărilor să se situeze respectarea, de către toți participanții, a unor reguli democratice clare și precise, reguli de-a dreptul inedite și a căror adoptare le-a consacrat nu numai pentru perioada de pregătire și desfășurare a conferinței, ci și pentru toate reuniunile ce urmau să se organizeze în cadrul C.S.C.E.

Considerind că la conferința general-europeană participă state libere, independente și suverane, România a susținut și promovat ideea ca această reuniune să fie concepută în afara blocurilor militare. În consecință, toate lucrările de pregătire, organizare și desfășurare să se realizeze pe o astfel de bază și sub nici o formă, sub nici un pretext pe criterii de apartenență la alianțe politico-militare. Pentru prima dată la o conferință internațională de asemenea proporții a fost adoptat, la propunerea României, principiul consensului pentru luarea tuturor hotărîrilor, precum și conducerea lucrărilor conferinței prin rotație de către reprezentanții tuturor țărilor participante. Aceste reguli cu adevărat democratice, acceptate pentru prima dată într-un for de negociere internațională, și-au dovedit pe deplin eficiența; ele au permis fiecărui stat să participe direct la dezbateri și negocieri, să se poată pronunța în mod egal și suveran asupra ideilor și propunerilor avansate de alte state participante.

România a desfășurat o largă concurență cu celelalte state și a adus una din cele mai active contribuții la pregătirea Conferinței pentru Securitate și Cooperare în Europa, prezentînd argumentul concepției sale privind edificarea sistemului de securitate și cooperare, necesitatea democratizării relațiilor internaționale, a așezării acestora pe principii noi. Țara noastră a prezentat propuneri și a insistat pentru formularea clară și angajantă a principiilor care să guverneze relațiile dintre statele participante și care și-au găsit o reflectare corespunzătoare în Actul final al Conferinței. Astfel în acesta se afirmă voința statelor participante de a așeza la baza relațiilor lor principiile depline egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne ale altor state, abolirea forței și amenințării cu forța din raporturile inter-statale. România a acționat, totodată, prin inițiative și propuneri concrete pentru adoptarea unui complex de măsuri care să conducă la dezangajarea militară și dezarmarea în Europa, pentru intensificarea cooperării economice cu toate statele continentului indiferent de orînduirea socială, prin înlăturarea oricăror restricții, discriminări și bariere artificiale. România s-a pronunțat, de asemenea, pentru dezvoltarea largă a schimburilor de valori spirituale, a colaborării culturale științifice în vederea unei mai bune cunoașteri reciproce și apropierii popoarelor europene.

Așadar, după îndelungi și intense pregătiri în interiorul cărora trebuiau învinse ezitări, atitudini pesimiste și poziții rigide, nedebarsate încă de concepții și mentalități politice în flagrantă contradicție cu noile evoluții din lume și realitățile continentului, Conferința pentru Securitate și Cooperare în Europa — pe care unii o considerau la lansarea ideii o utopie — a avut loc și, la 1 august 1975, în capitala Finlandei, se semna, la cel mai înalt nivel, Actul său final. Lua astfel sfîrșit o conferință istorică unică în istoria Europei și se deschidea o nouă etapă în viața continentului, un drum lung și anevoios pe care cele 35 state participante trebuie să-l parcurgă împreună, conlucrînd constant, activ și responsabil pentru ca angajamentele înscrise în Actul final să nu rămînă literă moartă, ci să se transforme în realități, pentru ca Europa să devină cu adevărat un continent al păcii, securității și cooperării.

DUMITRU ANINOIU ■

Mondo umano ?

„Răzburarea” tinerei Karen

Marti, 15 mai a.c. Într-una din sălile tribunalului din Oklahoma City (statul Oklahoma) s-a închis un juriu format din trei bărbați și trei femei și care deliberează asupra unui dosar de contaminare cu plutoniu, de-a dreptul misterioasă — afacerea Karen Silkwood.

Miercuri, 13 noiembrie 1974. Într-un fel cu totul inexplicabil, o mașină se izbește puternic de un taluz lângă Oklahoma City. Conducătoarea auto moare pe loc. Era tânără, avea 28 de ani și trei copii — Beverly, 12 ani, Michael, 10 ani, și Dawn, 8 ani — și lucra la laboratoarele unei uzine nucleare din Crescente (Oklahoma). În octombrie, același an, aflase că este contaminată iremediabil cu plutoniu.

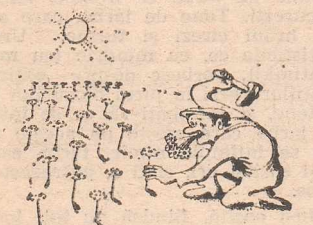
Cu câteva săptămîni înaintea accidentului, ca membră foarte activă a sindicatului lucrătorilor în domeniul nuclear, fusese la Washington, unde depusese o plîngere împotriva societății. Era un document apreciat drept cutremurător în care, între altele, se arăta că societatea Kerr-McGee falsifică fără jenă raporturile sale asupra calității produselor și neglija total securitatea din interiorul clădirilor sale. La locul accidentului, în mașina în care se afla Karen, nimeni n-a găsit documentele și microfilmurile pe care le luase cu ea pentru a le înmîna unui ziarist de la cunoscutul cotidian „New York Times”.

Așa a apărut afacerea Karen Silkwood.

Aceasta intrucît atît familia Silkwood cit și sindicatul din care făcea parte n-au ezitat să afirme că automobilul ei a fost împins în groapă de un alt vehicul. Autorul sau autorii acestui atentat era(u) preocupat(i) atît de Karen, cit și de capturarea documentelor respective ce nu trebuiau să ajungă la „New York Times”, același ziar care, între altele, dezvăluise pe larg și constant dedesubturile faimoasei afaceri „Watergate” de acum cîțiva ani. Dar opinia familiei Silkwood trebuind dovedită, membrii ei acceptă să investigheze ei înșiși, timp de cinci ani, pentru a întocmi dosarul care să le susțină plîngerea și implicit daunele pe care le solicită de la societatea Kerr-McGee. Pînă la urmă, procesul are loc. Dezbaterile au durat două luni și jumătate, răsîmp în care au fost audiați o sută de martori. Iar la sfîrșitul celei de-a treia săptămîni a lunii trecute juriul a decis: el a recunoscut societatea Kerr-McGee ca vinovată de contaminarea fostei sale laborante. Episodul cel mai trist al acestei afaceri abia acum intervine. Da, se știe că apărarea uneori uzează de trucuri și argumente de tot felul pentru a-și salva reclamatul. Ei bine, toată apărarea amintitei societăți se baza pe afirmația că tinara Karen „spiona pentru sindicatul ei (!!!) și era o intrigantă”. Mai mult decît atît, „se contaminase” ea însăși (!!!) după ce furase plutoniu din laborator și încercase să-l traficeze”. De parcă ar fi fost hașis sau puțin praf de pe lună. Evident, toate tezele au fost greu de susținut, fiind vorba de un produs atît de periculos ca plutoniul, căruia Karen îi cunoștea perfect nocivitatea. Cum spuneam, ulterior Kerr-McGee și-a încetat activitatea. De unde și ideea mai veche, adesea reactualizată, că există o măsură în toate. Oricum însă, pentru Karen, așa ceva nu mai contează.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Lumea se amuză

(Din AURORA — U.R.S.S. ■)

O speranță ca oricare alta

Recesiunile economice dispar pentru a apărea, din nou, mai tăioase. Printre ele, crizele mari și mici bintuie piața occidentală pe sectoare sau global, creind moda longevivă a dușurilor reci. În scurtele pauze când lumea încearcă să-și vină în fire și expertii își dau în petic făcând pronosticuri optimiste pentru un viitor care nu durează mai mult de câteva luni, o groază de oameni își comprimă speranțele în minusculele anunțuri ce inserează, sec, condițiile ofertelor de lucru.

În lumea occidentală șomajul a devenit o realitate peste care nu se mai trece. „Libertatea” de a nu munci a căpătat forme atât de opresive încât economiști, sociologi, politicieni și alții alții sînt obligați să privească în față un flagel care nu mai este, pur și simplu, reversul medaliei unei societăți de consum, condimentată de cele mai năstrușnice promisiuni, ci însăși fața acestei medalii, cu asperități în stare să contureze umbre lungi.

De la un trimestru la altul și de la un an la altul, labirintul cifrelor date publicității de oficiile de sinteză oferă generos omului de pe stradă posibilitatea de a înțelege că, în pas cu creșterea inflației, cu scăderea ratei de creștere și cu alte scaderi și creșteri, toate în dezavantajul său, capătă constant proporții numărul acelora care nu își mai găsesc locul în sfera productivă.

În 1981, spre exemplu, în Franța numărul șomerilor va atinge cifra — să-i spunem critică, dacă termenul nu este prea încăpător — de două milioane. Două milioane de oameni în stare să muncească și dornici să muncească nu pot fi eliminați, dintr-un condei, dintr-o viață normală decât dacă li se găsește o definiție, un fel de alibi implacabil care să menajeze starea de eventuală jenă a celor direct răspunzători. Biroul Internațional al Muncii, în urma unui studiu atent și a unor anchete laborioase, a ajuns la concluzia că este șomer acela care avind disponibilitatea deplină de a efectua o activitate caută cu asiduitate să o presteze, dar din motive obiective nu găsește deosebirea necesară. Definiția sună convingător deși „motivația obiectivă” amintită se lasă antrenată, în realitate, de un cortegiu de discriminări subiective.

În Franța 40 la sută din șomeri sînt tineri ieșiți de pe băncile școlii. Mulți rămîn la periferia vieții ani de zile căutînd, în van, o slujbă. Orice slujbă. O situație asemănătoare se înregistrează în rîndul femeilor. Ele reprezintă 51,6 la sută din numărul total al șomerilor. Și în rîndul lor principii că tineretul mai poate aștepta își spune din plin și amar cuvîntul... Un săptămînal francez relatează, în legătură cu psihologia celor atinși de șomaj: „Cîtu timp, un

cuplu care șoma a ținut situația secretă. Amîndoi evitau să-și anunțe reciproc realitatea. Apoi, cînd totul a devenit clar, au continuat să-și... menajeze copilul. Se sculau de dimineață și plecau, chipurile, la serviciu. Înceau să ascundă și față de prieteni noul lor statut...”

Rușinea de a șoma nu are, evident, zile lungi. Mult mai mult durează evidența situației. La capătul ei se profilează o perspectivă și mai dură: șomajul negru care bate la porțile muncii negre. Este vorba, nici mai mult, nici mai puțin, de disponibilitatea unor patroni de a angaja pe perioade scurte de timp lucrători calificați pentru munci necalificate care se „plătesc” într-o totală sfidare a... legilor, la prețuri derizorii.

La nivelul cel mai de jos al stadiului inactivității, dezmoștenirii autohtoni își dau mina cu forța de muncă migratoare care traversează meridianele Europei occidentale în speranța că pămîntul bunei speranțe se poate descifra într-un loc anume....

„L'Express” își incheia astfel radiografia șomajului: „Secolul al XIX-lea a celebrat efortul muncii. Secolul XX a făcut din ea o dogmă. Secolul XXI va oferi, poate, omului, odată cu automatizarea, timpul de a trăi. Avind alte mentalități și alte valori. Căci este nevoie de o revoluție a spiritelor pentru ca acela care șomează să nu se simtă vinovat de o crimă pe care nu a comis-o”.

Dar de ce să șomeze neapărat ?!...

RADU BUDEANU ■

Frontul cancerului

Pe adresa finlandezului Kari Cantell din Helsinki sosesc, în fiecare zi, sute de scrisori. De la medici sau de la bolnavi. Toți solicită interferonul pe care acesta îl produce, o substanță naturală rară, utilizată în lupta contra cancerului. Răspunsul lui Cantell este invariabil: NU! Întregul său stoc, producția pe următoarele 18 luni au fost angajate. Puternicul „American Cancer Society”, scrie recent „L'Express”, plătește foarte scump acest monopol: 10 000 000 franci francezi! Este prețul speranței. Este costul unui program unic de cercetări lansat în noiembrie 1978 în cinci spitale din New York, Texas și California la care s-au oferit să participe voluntar 150 de bolnavi. Scopul acestui program? „Să verificăm proprietățile explorate ale interferonului, să-i urmărim comportamentul, să-i întărim efectele”, declara dr. Frank Rauscher, care conduce încercările.

În fond, ce este interferonul? Descoperit în 1957 de doi medici, britanicul Alick Isacs și elvețianul Jean Lindemann, produsul a fost identificat ca fiind o proteină secretată de cea mai mare parte a celulelor, atât la om cât și la mamifere. El intră în acțiune atunci cînd un virus infectează organismul, apărînd la 3 ore de la izolarea acestuia și dispărînd în una sau două zile, înainte de a se incheia faza liniștită a incubăției. Interferonul se comportă ca un „hor-

mon frînă” împotriva răului care se naște, precedînd anticorpilor, care-și încep acțiunea cînd maladia s-a instalat. El constituie, în fapt, prima linie de apărare a organismului uman împotriva virusurilor sau a altor agenți toxici. Producerea interferonului în fiecare celulă este ordonată în mijlocul acestora de numeroși cromozomi care constituie suportul factorilor ereditari umani. Medicii au îndrăznit să trateze cu interferon fără să aștepte toate datele asupra lui. El cunoșteau însă o proprietate importantă a acestuia, specificitatea, faptul că interferonul uman nu putea fi utilizat decît pentru om. Această specificitate a complicat cercetările, dar în același timp a eliminat riscurile, deloc neglijabile, ale toxicității. La ora actuală, el este socotit de savanți ca un excelent imunomodulator, ceea ce înseamnă că sporește sau micșorează efectele imunității naturale.

Dr. I. Gresser de la Institutul francez de cercetări asupra cancerului din Villejuif a studiat activitatea anticanceră a substanței. El a stabilit, în condiții de laborator, că interferonul frînează dezvoltarea celulelor canceroase, ba, mai mult, modifică membrana acestora, făcîndu-le vulnerabile la detectarea prin sistemele de apărare ale organismului.

Dr. Kari Cantell, lucrînd cu Crucea Roșie finlandeză, care are cea mai mare bancă de sînge din lume, a beneficiat de o treime din prelevările oferite în fiecare an de 250 000 de donatori. El nu reține decît globulele albe, singurele capabile să producă

interferonul. Îngrijirea unui canceros costă circa 400 000 de franci francezi. Un singur gram de interferon costă 230 milioane franci francezi!

Savanții lumii caută insistent noi substanțe antineoplazice, mai ieftine și mai ușor de produs. Unui medicament care în urmă cu 10 ani nu era decît un banal vermifug i s-au descoperit valențe tîmăduitoare impresionante. În urma unor studii atente s-a descoperit că acest medicament, care costă doar un franc tableta, are calitatea de imunostimulator. Medicamentul nu este toxic nici pentru bacterii, nici pentru virusi, nici pentru celulele canceroase, dar poate stimula sistemul imunitar deficient al unui organism și-i poate permite astfel să lupte mai bine împotriva bolii.

Și de peste ocean adie a speranță. Biochimistul american Sol Greeman a izolat o proteină umană care, în 24 de ore, a fost capabilă să distrugă tumori canceroase la șoarece. S-a constatat că această proteină umană oprește dezvoltarea celulelor canceroase în tumoră și distruge celulele din sînge în cazurile de cancer al pielii la om.

Prezentarea acestor tendințe „de ultimă oră” pe frontul cancerului relevă preocuparea constantă a cercetătorilor pentru identificarea acelor substanțe care să contribuie la creșterea gradului de imunitate al organismului. Acesta să fie drumul?

IOAN ROȘCA ■

Hasegawa Ryusei (Japonia)

CEL CARE ACUZĂ

Acum, acolo, în casa ta de odihnă din America Ori din acea insulă de răcoare din Pacific, Nu mai contează unde, te voi găsi. Care-i numele tău ?

Cînd ai decolat, în acea zi, de pe care bază ?

Iar copilul, care-i numele lui ?

Șase august, la ora nouă și jumătate dimineața

Din înălțimea cerului Hiroshimei

Ai aruncat prima bombă atomică

Scrumind lumina ochilor a sute de mii

De civili cu lumina arzătoare a morții.

Deasupra norului-ciupercă zburînd te-ai întors liniștit,

Și ți-ai băut paharul sărbătorindu-ți afacerea.

Era limpede, sau foarte tulbure, băutura ?

Da, zici, așa e războiul. Nu trebuie să eziți.

totul se uită.

Ori, poate, erai foarte amețit de triumf ?

Aș vrea să știu. Tare aș vrea să știu !

Hei, cine sînteți voi, toți, laolaltă ?

Cum ați putut să faceți incomensurabila crimă ?

Veți spune : „a fost un ordin, ordinul este ordin”,

Dar cine-i omul care a dat acest ordin ?

Cum s-a transmis acest ordin ?

Ofițerul comandant v-a zis că trebuie, mai bine,

Să uitați Adevărul.

Spuneți-mi câteva din aceste Adevăruri :

Piloții, ofițerii superiori ; declarați

Ce miini dețineau o asemenea putere peste voi ?

Spuneți-mi numele, acest nume, aceste nume.

Hai să vedem acești oameni ai puterii

Din Comandamentul Strategic Aerian.

Gîndiți-vă cu atenție, numiți-i pe cei care

Dirigau superinstituția care organiza spectacolul !

Numiți-i aici

Generali, miniștri, tehnicieni, numele

Tuturor savanților de război.

Cine era în spatele faptei lor, uriaș holocaust ?

Nici unul dintre voi

Nu încearcă sentimentul vinovăției ?

În fiecare stat din lume

Sînt mii de biserici.

Și iată, peste rana cu ascuțit suflu de moarte

Ei înalță încă o biserică.

Dar lumina morții arzătoare ne arde retina.

Ați dat ordinul, unul după altul,

Unul după altul ați dat acest ordin

Pentru a doua, pentru a treia, pentru a patra

bombă atomică,

Șeful transmite ordinul de-a lungul

întregii ierarhii,

Pînă la ultimul, sadicul de elită

de la bordul avionului,

Ucigașul a sute de mii de ființe nevinovate,

Din pofta nesățioasă de cîștig. ah, nimic

altceva decît murdarul vostru cîștig.

O diavolească pornire destructivă explică

nesăbuița actului vostru.

Dar cum să recunoașteți !

Ci, nu veți putea experimenta

întreaga rasă umană,

Nu veți reuși să desființați omenirea.

Noi, cine sîntem ?

Cei ce vă urmăresc, vînătorii voștri sîntem,

Judecătorii care apasă peste sufletele voastre.

Căci, iată, facem socoteala crimelor voastre,

a singelui vărsat.

Supraviețuitorii Hiroshimei

Zadarnic se vor plînge :

Trebuie să găsim criminalii !

Trebuie să pătrundem în adinecul lucrurilor :

Cine au fost aceștia, toți,

Care ne-au torturat, care ne-au ucis ?

O, această vînătoare a noastră nu se va opri,

Numărul urmăritorilor crește mereu

Asemeni istoriei, fără oprire. Acuzatorii, iată-i,

Sînt fără de frică, se pregătesc să prezideze

La Judecata din urmă !

Eu sînt Acuzatorul, Noi, toți, urmăritorii voștri,

Aruncînd peste voi

focul blestemelor noastre...

Tîlmăcire de RADU CĂRNECI ■

Ochii și urechile lumii

Frumoși, turbați, dar ireversibili

Pentru cei care au prejudecata de a lega acest cuvînt impunător, solemn ca un fluviu care după trecerea unei gigantice cataracte se desface într-o deltă de armonii, cuvîntul: „ireversibil”.

pentru cei care-l leagă numai de marile cauze, de marile armate, de progresul omenirii, de trecerea timpului și alte fenomene ce cu mîntea nu cuprinzi, să le înfățișăm și un domeniu de mai mică importanță, un teritoriu mic cît Luxemburgul față de Canada, în care totuși acest cuvînt a pătruns, grandios ca o armată de tancuri zburînd peste cîmpii de maci, aducînd astfel o nouă dovadă că existența noastră nu mai cunoaște hotarul dintre mic și mare, fleac și măreț, matineu și seara, rest și total, urmînd ca fiecare să se comporte în consecință.

Mișcarea ireversibilului este ireversibilă. Simpla și fotbalistica finală a Cupei europene a cîștigătoarelor de cupe s-a desfășurat sub acest semn, la Basel, între F.C. Barcelona și Fortuna din Düsseldorf. A fost cea mai bună dintre cele trei finale anuale, cea mai spectaculoasă, cu cele mai multe goluri (7!), dar și cea mai dură, cea mai „tare” ca înclăștare fizică, ca furie a jocului. „Un fotbal care face frică” — titra specialistul francez Jacques Ferran: „În genul masacru, finala de la Basel a fost, în ochii mei, mai cumplită ca finala Mondialului '78”.

Un fotograf din spatele porții spunea că spectacolul acestor jucători aruncîndu-se turbați spre mingi și adversar avea ceva halucinant. În ziarul elvețian „24 de ore”, o fostă glorie a fotbalului, Eschmann, scria: „Probabil că lumea noastră sportivă urmează să se mulțumească doar cu ambianța unui meci și cu victorii de gladiatori. Acest fenomen este ireversibil”, Jacques George, vicepreședintele Uniunii Europene, zice tot așa: „Forța primează de aici înainte asupra tehnicii, iar stilistii nu mai au nici o șansă de a se impune. O regret în numele unei anumite idei despre fotbal, dar cred că e vorba de o mișcare (eu ce vă spun — n. mea) ireversibilă...”

E bine de știut că foarte mulți oameni de bine și competenți găsesc acest fenomen, al frumosului care nu mai e frumos dacă nu e și turbat, nu numai ireversibil, dar și normal — precum apariția reumatismului la oasele nefrînte, dar bătrîne. Președintele U.E.F.A. a spus calm, după bătălia de la Basel: „E fotbalul de azi”. Antrenorul spaniol Rife și-a îmbrățișat soldații: „Au jucat cu inimă; dacă au lovit rău de câteva ori, n-au făcut-o ca să vatăme, ci luați de elan”. Chiar antrenorul învingător admite frumos: „Barcelona a jucat în limitele permise”. La masa presei, majoritatea aprecia că, în ansamblu, e mai bine să vezi 7 goluri cu câteva călcie bine fricționate ca „supliment”, decît un meci care sfîrșește cu jucători ieșiți ca din cutie, după duș. La urma urmei — spuneau ziaristii — grav răniți nu s-au numărat. Așa e. Eu merg ireversibil mai departe și zic că atunci cînd vom număra morții într-un careu de 16, atunci ireversibilul ne va înghiți pe toți și cu toată liniștea vom putea spune că am ajuns, în sfîrșit, la capătul acestui drum fără întoarcere, adică ireversibil, dar cu sentimentul aspirației împlinite.

RADU COSAȘU ■

Lumea se amuză

(Din AURORA — U.R.S.S. ■)

Copiii se (ne) amuză:

La Borzești

La Borzești copilăria are istorie,
La Borzești Ștefan vine seară de seară

S-aprindă luminile Moldovei,
S-asculte cîntecele copiilor din țară.

La Borzești cerul e zugrăvit cu
priviri,
Cravatele noastre acolo luminează
și ele,

La Borzești noi învățăm
Sufletul patriei sub înalte drapele.

LAURA BUNDUC ■
Clasa a III-a, Școala generală nr. 9,
municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej

Ziceri de-ale

Codruței B., 6 ani

Își spune povești: „A fost odată ca un cocoș“. Unuia cu chelia transpirată: „Ești ud pe fără păr“. Cînd se folosese scobitori: „Mîncăm cu coadă“. Ca s-o lași să doarmă cu degețelul în gură: „Mi-e somn de trompețică“. Seara: „Steluțele care ne cad pe frunte sînt fierbinți?“ Iarna: „Ninge cu bucățele de cer“. „Ce să fac cu atîta bucurie?“ Imi cumperi un cărucior cu umbră?“ (cu copertină). „Da, calul vorbește. Asta e adevărat în povești“. „Ploaia se ține cu mîinile de nori. Cînd o dor mușchii își dă drumul și plouă“.

Visînd

M-au găsit pe malul mării, ascunsă-ntr-o scoică. Mă învelisem în gînduri și așteptam să mă fac perla. Nu știau de unde vin și nici cît timp dormisem somn rotund de valuri, nu știau că, mai tîrziu, le-aș fi putut împodobi gîturile zbîrcite sau le-aș fi întinerit degetele. N-avea cine să-i îndemne să mă aștepte o vară.

S-au repezit lacomi să simtă gust de sînge și de sare și au desfăcut scoica printr-o simplă lovitură de cuțit. M-am rostogolit afară, pe nisipul fierbinte, încercînd să-mi ascund chipul printre șuvițele lui tăioase, stringîndu-mi cu putere gîndurile în jurul umerilor de si-def. Dar nu aveam scăpare. M-au scos din nisip și-au început să-mi tragă, de pe umeri, gîndurile.

La început s-au desprins toate gîndurile superficiale, de care chiar eu voisem să mă lepăd. Nici ei n-aveau ce face cu ele; aveau destule oglinzi prin case. Atunci, m-am îndurat să le arunc în ochi gîndurile mele pline de ură. Aveam chef să-i văd zvircolindu-se de durere pe dogoare de țîrm. Dar gîndurile mele n-aveau forță să-i cuprindă pe toți. Și cei salvați mi-au smuls de pe umeri iubirile; le-au împărțit între ei și s-au apucat să le imbrace. Nu li se potrivea nici una — erau prea mari. Atunci le-au ciopîrțit în cirpe de praf pentru casele lor imbecite. Mi-au luat și gîndurile curate ca să-și încălze copiii, vara, cînd pot umbla desculți, fără să le pese de vorbele lumii.

Și uite-așa mi-au desprins de pe umeri și brațe, rînd pe rînd, toate gîndurile. Unele au urcat cu încredere, în jos, alături de noii lor stăpîni; altele s-au sinucis de îndată ce n-au mai simțit, sub ele, prospețimea sidelui. Nici unele n-au ales o cale de mijloc. Asta mi-a plăcut.

Cu mine n-aveau ce să mai facă. M-au băgat, la loc, în scoică și cineva a aruncat-o în mare, acolo unde-i e locul. De-atunci plutesc în somn rotund de valuri, căutînd să nu mă prefac în perlă. Din cînd în cînd, ca să nu mă plictiseșc, deschid scoica și adun cuvinte care n-vînt de oameni. Poate n-ai mai tîrziu, cine știe? — am să-ni împodobesc cu ele gîtul și degetele. Și, pentru că mi-a încolțit pe umeri, fără să vreau, gîndul ăsta, aștept să mă treacă o vară...

Peste cîmpiile topite

Cînd imi lipsește ceva fug de acasă. Prima dată am fugit înainte de-a mă naște. Ploua cu început de primăvară iar eu dansam imagină pe pămîntul apos. Era atît de bine! Și totuși m-am întors pentru că se făcuse ceasul cînd toți mă așteptau cu dor de Făt-Frumos bălai. M-am întors ca să mă nasc copilă brună cu priviri de oră tîrzie. Așa am intrat în sufletul casei: micuță și plouată, scîncînd, din amintire, melodia imaginară a dansului de dinainte de-a mă naște.

Chiar în seara aceea am făcut cunoștință cu mama și, pentru prima dată, am zîmbit alb cînd mi-a întins prosopul cu vară — ca să-mi usuc pletele în el — și un perete pe care am învățat să-i silabisesc numele în cretă colorată. Era bine cu ea. Și, totuși, as mai fi vrut și altceva. Așa că, de îndată ce a început să plouă, m-am șters de numele ei pe rochia albă și, pentru a doua oară, am fugit de-acasă.

Iarba udă se cocea toamnă sub căldura tălpilor mele și picăturile de ploaie mă-ncununau domniță peste cîmpiile topite. M-am oprit la marginea pădurii, acolo unde se adăposteau caii suri. Erau frumoși, născuți din soare, dar cînd am

vrut să le mîngîi coamele verzi, m-au simțit că-l căutam pe tata și, pentru că-l voiau numai pentru ei, m-au alungat cu nechezături oribile. N-am plîns, fiindcă nu știam cum se plînge, însă am cerut ajutor ploii și ploaia mea și-a năpusit stropii de bici pe spinările cailor și-a dat copacii la o parte ca să le facă loc larg de trecut, în goană nebunească, spre ei. Am urmat caii ascunsă printre coamele lor verzi și, cît ai clipi din ochi, am ajuns la tata. Deși nu mă văzuse dinainte de-a mă naște, m-a recunoscut după rochia pătată cu două silabe din cretă colorată și, pentru înția oară, a uitat să-și adape caii însetați ca să mă primească pe mine, domniță peste cîmpiile topite. Dar ploaia a stat deodată și, de mină cu tata, m-am întors acasă. Aici, fiecare am primit cîte un prosop — ca să ne ștergem de păcutul de-a fi fugit — și am mîncat bine la masa triunghiulară pe care mama ne așternuse dragostea ei. E bine acasă, dar tot mai vreau ceva: ca o să-ncepă ploaia, am să-mi înșing cu ea mijlocul și-am să fug în lumea largă ca să mă vadă toți ochii albaștri domniță frumoasă peste cîmpiile topite.

De-ar ploua mai repede!

MIHAELA LOMOTESCU ■

Copii de „argint“

La 29 aprilie, anul acesta, trei elevi de pe plaiurile noastre, invitați în Mexic — în cadrul manifestărilor legate de Anul Internațional al Copilului — la un concurs de sculpturi în nisip au cucerit medalia de argint. Pe plaja de la Acapulco, scăldată de valurile înspumate ale Pacificului, în compania sculptorilor în pantaloni scurți în număr de aproape 200, reprezentînd 32 de state de pe toate continentele, trei copii purtînd în inimă tricolorul românesc l-au înălțat pe marele Brîncuși în nisipul auriu, aducînd astfel un modest omagiu genialului dăltăuitor de forme. Strădania celor trei copii — Marcu Adelina, Mărculești, județul Ialomița; Leuce Lucian, Oradea, și Artimon Dan Cătălin din Arad — a fost răsplătită cu medalia de argint, cea de aur fiind oferită micilor mexicani, care au avut dealtfel posibilitatea să se pregătească timp de un an pentru modelarea nisipului.

Copilul patriei

Femeia a luat pămînt fierbinte, pămînt eroic din pămîntul patriei, pămînt din care cresc spicele copilăndre, ca apoi să se lege în bătaia aurită a vîntului. Și-a suflecat minicile și a plămădit din el un copil. A adunat într-un coșuleț de borangic albastru de mărgean al cerului și i-a făcut ochii.

Pentru ca să-și imbrace copilul, a cules rochița rînducii, trandafir și albăstrele. Și ca să-i dea viață au venit ei, Mircea, Ștefan, Iancu, Mihai, Nicolae și i-au pus suflare din suflarea lor, inimă din inima lor. Într-o mină i-au pus un palos să aperse la nevoie cu el țara, iar în alta o floare, ca să lumineze cu ea pacea acestui popor. Așa am venit eu pe lume. La sinul patriei, milioane de mame și tați lucrează pentru mine în fabrici și uzine, în munți și pe ogoare. Lucrează cu unelte albe ale bucuriei, să crească și să devină puternic copilul patriei.

FLORENTINA GRIGORESCU ■
clasa a VIII-a, Cenaclul literar „Zburătorul“, Casa pionierilor și șoimilor patriei,
municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej

Prime audiții românești

Anul Internațional al Copilului a atras și pe compozitorii noștri în realizarea unor lucrări. Filarmonica Gheorghe Dima din Brașov și Corul de copii Camerata infantă oferindu-ne săptămîna trecută în concertul susținut la Ateneul Român, în cadrul Festivalului național „Cîntarea României“, o valoroasă primă audiere absolută: Două imagini pentru cor de copii și orchestră de Liana Șaptefrați. Tinăra compozitoare și-a propus să realizeze un dip-tic simfonic de esență populară. Deși piesa nu era deloc ușoară (mai ales partea a doua, unde măsurile impare și ritmurile populare de dans se succedau cu mare repeziciune), totuși corul de copii brașovean (admirabil condus de Nicolae Bica) a cîntat pe dinafară, cu dezinvoltură și vădită plăcere, o partitură pretențioasă, remarcabil orchestrată și încheată ca formă. Liana Șaptefrați se impune cu fiecare nouă lucrare în fruntea celei mai tinere generații de creatori români, recen-tele premii internaționale dobîndite la Dresda și Hilversum confirmînd drumul artistic ascendent al acestei laborioase compozitoare.

Filarmonica Gheorghe Dima a prezen-

tat la București încă două prime audiții absolute: Poem de Theodor Drăgulescu și Piesă simfonică de Myriam Marb. Dirijor: Ilarion Ionescu-Galați. Filarmonica Gheorghe Dima din Brașov s-a impus printr-o sulețe și omogenitate timbrală remarcabilă, printr-o dăruire artistică cuceritoare, printr-o disponibilitate surprinzătoare față de muzica nouă, virtuți arareori înțilnite la orchestrele noastre simfonice. Poemul (în memoriam) de Theodor Drăgulescu este dedicat copiilor care au murit în timpul celui de-al doilea război mondial. Este o muzică meditativă, sinceră, încheag construită, demonstrînd meșteșugul cert al lui Theodor Drăgulescu în minuirea orchestrei.

Publicul bucureștean, reticent în ultima vreme la afixul autohton de prime audiții, a ocolit pe nedrept un concert de excepție. Să sperăm că ne vom reîntîlni cu artiștii orașului de la poalele Timpei în finala Festivalului național „Cîntarea României“, cînd auditorii noștri nu vor mai evita această formație simfonică de prim rang a țării.

VIOREL COSMA ■

● Primim la redacție următoarea scrisoare:

„Mă numesc Ion Afrăsinei și locuiesc în satul Ghidii, comuna Piscu Vechi, județul Dolj. Nu mică ne-a fost bucuria cînd în anul 1971 fetița noastră, absolvînd clasa I, a obținut diploma de merit. Dar cu toată părerea de rău trebuie să spunem că aspectul diplomei nu ne-a plăcut: o hîrtie de calitate îndoielnică, un colorit verzui decolorat și un chenar cenușiu. Fiecare sfîrșit de an aducea ca rod

al muncii fetiței noastre o altă diplomă (de fapt aceeași), care se deosebea numai prin inscrierea clasei. Și așa pînă în 1978. Diplomele de la clasele I-IV nu se deosebesc cu nimic de cele de la clasele V-VIII. S-ar impune o diferență măcar de la o treaptă de învățămînt la alta. Pedagogii, psihologii, ministerul de resort nu au nimic de spus în această privință?“

FLACARA Redacția: București, Piața Științei 1, căsuța postală 3312, Oficiul 33, cod 71341, (Nicolae Cristache, Ilie Purcaru, Răzvan Bărbulescu, Dumitru Eliade, Doino Fruntelată) - 1619; Valeriu) - 1606. Știință, învățămînt, sport (Liviu Timbus, Lionel Nițescu, Ovidiu Ioanitoaia, Cusin, Horic Pătroșcu, Mircea Fodoreanu, Dorin Gherghinescu, Dumitru Graur) - 1787 și Ghera, Ion Predoșanu, Aurel Mihailescu, Vasile Minecan) - 1595; Secretariat de redacție interior 1783, secretar responsabil de redacție (Tudor OCTAVIAN - 17 63 16 și interior 18 22 96 și 17 60 10 interior 1822. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Științei“ presă, P.O. BOX - 136-137, telex: 1 12 26, București, str. 13 Decembrie nr. 3

Probleme social-politice și de morală civică (N. Gr. Mărășanu, Nelu Ionescu, Sorin Postolache, Emanuel Victor Niță) - 1618; Scrisori, anchete cetățenești (Eugen Seceleanu, Marga Nedelea, Adi 1617; Cultură - cenaclu (George Arion, Adrian Dohotaru) - 1618; Fotoreportaj (Elena (Dan Birlădeanu, Cornel Catană) - 1782, 1621; Administrație: 17 78 82 și 17 60 10, 1611); redactor șef adjunct (Nicolae ARSENIE - 17 63 16 și interior 1786); redactor șef - Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM - Departamentul Export-import